

*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul.*

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C R E D I N T A	Porunca iubirii și iubirea de arginți <i>Fr. Alexandru Mihail (M. Athos) . . . 4</i>	C A L E A
	Biserica veche din Goidești - mărturie a credinței și a viețuirii isihaste în Munții Buzăului <i>Preot paroh Duță Gheorghe 24</i>	
	Bisericiuța Eroilor - Dedu I. T. Gheorghe 31	
	Pastorația celor din instituțiile de învățământ <i>Drd. Ionuț Ilea 37</i>	
N Ă D E J D E A	Sfaturi pe drumul spre mântuire <i>Părintele Evghenie (Mănăstirea Ciolanu) ... 70</i>	A D E V Ă R U L
	Ucenicul pe care-l iubea Iisus <i>Prof. Drd. Eduard Traian Popescu ... 77</i>	
	Iubirea vindecă! Boala și vindecarea sufletului în Biserica Răsăriteană <i>Monahia Siluana Vlad . . . 86</i>	
D R A G O S T E A	Abonamente, Difuzare, Publicitate 98	V I A T A
	Cartea ortodoxă prin poștă 99	
	<i>Pace ție, cititorule!</i>	

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unul pe altul (In. 13, 34)*

**Să te depășești în credință și
să te dăruiești prin iubire**

Arhim. Teofil Părăian

Aș vrea să vă spun un gând care mie îmi este drag și care cred că vă este și vouă de folos, un gând pe care părintele meu duhovnic de odinioară, părintele Serafim Popescu, de la Sâmbăta de Sus, mi l-a împlântat în minte, la o spovedanie. Mi-a spus atunci următoarele cuvinte: „*Să te depășești și să te dăruiești*”. Sunt cuvinte pe care le port în minte de mulți ani și pe care le-am spus și eu altora, pentru că mi se par deosebit de importante.

Este vorba de ceea ce putem face în prezent, pentru noi, pentru viitorul nostru, să nu rămânem cum suntem, ci să progresăm în bine și apoi, cu ceea ce realizăm, să ne facem de folos altora, să ne dăruim lui Dumnezeu și oamenilor.

M-am întrebat: în ce să mă depășesc și prin ce să mă dăruiesc? Mi-am adus atunci aminte de un cuvânt al Sfântului Apostol Pavel, din Epistola către Galateni: „*În Hristos Iisus, nici tăierea împrejur nu folosește, nici netăierea împrejur, ci **credința lucrătoare prin iubire***”. În legătură cu acesta, mi-am zis că trebuie **să mă depășesc în credință și să mă dăruiesc prin iubire**.

Ce înseamnă să te depășești? Înseamnă să dorești întotdeauna mai mult și mai bine, înseamnă să te silești întotdeauna pentru mai mult și pentru mai bine, înseamnă să cauți desăvârșirea, să ai în vedere desăvârșirea cea fără de hotar, înseamnă să ai în vedere desăvârșirea Tatălui ceresc. Aceasta se realizează pe măsura credinței.

Care-i măsura credinței? Măsura credinței este măsura iubirii. Totdeauna așa-ți va fi viața, cum îți este credința.

Porunca „...iubește-ți aproapele ca pe tine însuși”, tânărul bogat afirmă că o respectă, alături de toate celelalte. Dar Hristos, cunoscându-i ascunzișurile sufletului, îl trimite să-și împartă averile săracilor, ca astfel să dovedească cu fapta că îl iubește pe aproapele ca pe el însuși. Refuzul său a arătat neputința iubirii aproapelui și faptul că iubirea lui pentru aur era mai mare decât pentru aproapele. Aici se află miezul dilemei: Dumnezeu sau Mamona, aurul sau iubirea Legii Noi, deschizătoarea Raiului.

Porunca iubirii și iubirea de arginți

Alexandru Mibail

Iubirea poruncită nouă de Mântuitorul Hristos a ajuns să fie mai mult comentată, interpretată și răstălmăcită, decât înțeleasă cu adevărat. În timp, s-au petrecut multe transferuri ale obiectelor iubirii, fie după chipul alegerilor făcute de oamenii dornici să cunoască direct sensul și dimensiunile ei tainice, fie ele limitate sau deformate de trăsăturile culturale și spirituale individuale. Astfel, idolatria, iubirea păgână a diverselor zeități era deformarea primei porunci primite de Moise pe Sinai, adresată poporului evreu, contaminat de influențele limitrofe, primite mai cu seamă în urma căsătoriilor mixte ale regilor iudei.

Înainte de a ne fi îndemnat la iubire, Hristos a dăruit-o apostolilor, dăruindu-se pe Sine, pentru că, „...noi am cunoscut iubirea pe care Dumnezeu o are pentru noi și am crezut-o. Dumnezeu este iubire și cel ce rămâne în iubire, rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne în el” (Ioan 4, 16). Cei care l-au primit pe Fiul, au primit și Iubirea Tatălui, El fiind însuși izvorul Iubirii.

Dar cei care l-au respins și l-au trimis pe cruce, și-au răstignit și șansa lor de a avea Iubirea; aud de ea vorbind-se, citesc felurite cărți despre frumusețea trăirilor dumnezeiești, dar, în neputința lor, determinată de refuzul de a urma Calea, neagă și taina iubirii cerești revărsate peste lumea creștină sau o preschimbă în falsurile plăcerilor trupești; de aceea născocesc continuu paleative în care se strecoară cu ignorantă ușurință cele mai bizare

«declarații de dragoste» de genul: „*Iubesc femeia de dor nebună, femeia brună, cu ochii de foc*”, vers cules dintr-o romanță - gen mult prețuit de români - unde, iată, se afirmă pasiunea aprinsă nu către o anumite femeie, ci către oricare ar îndeplini condițiile *dorului nebun* și ai *ochilor de foc*. Este o incitare la plăcere desfrânată, de prin perioada interbelică, ce se mai păstrează și acum în *fonoteca de aur* a posturilor de radio și în repertoriul lăutăresc.

Donjuanismul autohton este doar o expresie locală al celui mondial, care și-a creat chiar și o «justificare morală», a căutării *iubirii ideale*, fapt ce confirmă imposibilitatea aflării celor cerești, după criteriile pământești. Ei, sărmanii, simt ontologic inexprimabilul, dar îl nuanțează rațional, gnostic sau metafizic, ca în cele din urmă, după epuizarea încercărilor nereușite, să speculeze pragmatic eșecul, ca o neputință vremelnică, ce nu împiedică deloc continuarea căutărilor în alte circumstanțe, cu alți parteneri / partenere, până la aflarea „idealului”.

Cel mai adesea dragostea a fost - și este - redusă la atracția reciprocă a tinerilor în pragul cununiei. Desigur, iubirea cântată de poeți, de la Vergiliu la romantici și la unii contemporani, animă din plin viața interioară a tinerilor înflăcărați de dorul iubirii, dar, dinții lui Cronos au erodat mereu aripile avântate ale cuplurilor săgetate sau nu de Cupidon, dacă nu au fost acoperite, prin Taina Cununiei, de Harul Sfântului Duh, singurul apărător și călăuzitor spre Împărăție al celor curați cu inima și trupul.

Dincolo de amputarea sensului deplin al iubirii, doar la cele trupesti, o altă iubire înșelătoare, cea de arginți, câștigă mereu victime nenumărate, prinse ușor în capcanele împrumuturilor, furturilor, cămătăriei (ca model de dobândire a unui câștig nemuncit, cu acordul păgubașului) și nu în ultimul rând, al avariției.

Cuvântul evanghelic previne pe toată lumea să se ferească de o astfel de primejdie: „*Nici o slugă nu poate sluji la doi domni; că ori pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, ori pe unul îl va ține și pe celălalt îl va disprețui. Nu puteți să slujiți și lui Dumnezeu și lui Mamona. Și pe toate acestea le auzeau și fariseii, care erau iubitori de argint, și-L luau în bătaie de joc* (Luca 16, 13-14). Dar Hristos, în marea Sa bunătate și răbdare, le arată în continuare fariseilor eroarea în care se găseau: „*Voi sunteți cei ce vă faceți pe voi înșivă drepti înaintea oamenilor, dar Dumnezeu vă cunoaște inimile; căci ceea ce la oameni este înalt, urâciune este înaintea lui Dumnezeu*” și chiar le descoperă marea răsplată ce îi așteaptă: „*Legea și profeții* au fost până la Ioan; de atunci

încoace se binevestește împărăția lui Dumnezeu și fiecare o ia prin asalt”, iar pentru a le risipi orice îndoială cu privire la afirmațiile Sale, Mântuitorul îi asigură că: „*mai lesne este să treacă cerul și pământul decât din lege să cadă o iotă*” (Ibid. 16, 15-17).

Se descoperă aici noua atitudine la care sunt îndemnați creștinii să adere, a silinței individuale și a efortului susținut, cerințe obligatorii pentru câștigarea Împărăției, unde nu toți vor fi primiți, ci numai dreptii Domnului, așa cum limpede a scris împăratul profet David: „*Mai bun e puținul pentru cel drept decât multa bogăție a păcătoșilor. Că brațele păcătoșilor se vor zdrobi, dar Domnul pe cei drepti îi întărește*” (Ps. 36, 16-17).

Încă și mai limpede explică Hristos, prin parabola semănătorului, pericolul la care se expun mulți dintre cei care ascultă cuvântul, dar nu îl împlinesc, mai cu seamă când semințele cad printre spinii lumii: „*Și cele semănate între spini sunt cei care ascultă cuvântul, dar pătrunzând în ei grijile veacului acestuia și înșelăciunea bogăției și poftele după celelalte, acestea înăbușă cuvântul și-l fac neroditor*” (Marcu 4, 18-19).

Ciulinii crescuiți în lumea actuală, agresivi, ascuțiți și veninoși, deviază viețile multora către jocurile de artificii strălucitoare, dar degrabă pieritoare, ce îi orbesc pe cei care le privesc fără să distingă lipsa lor de consistență. Sclipirile monezilor ademenesc privirile, satisfac, dincolo de nevoile cotidiene, poftele, care odată stârnite se preschimbă în patimi nesățioase, ce nu mai pot fi stăpânite de om, ce ajunge a fi el stăpânit și orbit de ele, până la pierire.

Desfiguranta bogăție

Creștinismul, prin întruparea, botezul, jertfa, învierea și înălțarea Fiului cerurilor Tatălui, a adus dovada deplină, vie, a Legii Noi, propovăduită nu doar verbal, ci mai ales cu viețuirea în fapte a învățaturii Dumnezeului înomenit, de apostolii chemați la îndumnezeire și de primii creștini. Obstacolul greu al urcușului spre locașurile cerești este jertfa. Renunțarea la plăcerile cotidiene este de neconceput, chiar aberantă, pentru cei amorțiți cu duhul, împietriți cu inima sau pierduți pe pantele ispitelor. Postul ortodox, de exemplu, nu este numai o eradicare totală a unor mâncăruri și băuturi în zilele și perioadele stabilite de rânduielile bisericești, ci și forma unui autocontrol echilibrat al nevoilor firești, ce trebuiesc conduse și supuse de mintea luminată de dreapta cugetare a sensului nostru existențial: veșnicia

Împărăției pregătită de Hristos celor care urmează Calea Adevărului. Pentru a urma drumul acesta minunat trebuie să ne ușurăm de toate poverile inutile ce ne împiedică mersul sau ne trag în sensul opus, cu sau fără știința noastră. Piedicile, cunoscute tuturor, sunt firele ce ne-au legat de plăcerile gastronomice și senzuale, apoi de toate tipurile de idolatrie, dintre care se distinge acumularea de avuții, ce aduce după sine dorința de putere prin banii ce cumpără orice, chiar și timpul; după unele opinii transatlantice, *time is money*. Din acest punct al degringoladei egocentrice, inevitabil se clădește o imagine interioară arogantă, o supraestimare personală ce degenerază în atitudini dictatoriale megalomane asupra celorlalți, chiar a națiunilor, numite, fie *mania lui Napoleon*, fie *cultul personalității lui Stalin* sau a altora, *supraomul* nihilismului nitzchean, ce a inspirat doctrina lui Hitler a supremației rasei ariene, **toate autodizolvate în nimicnicie**. Exacerbările pătimase, degenerate în iluzia *geniului suprauman* se înalță întotdeauna până la cota prăbușirii sigure în vidul neantului de unde s-au ridicat. Această tristă realitate a fost observată și definită recent într-unul dintre binecunoscutele *principii ale lui Peters*, cel al *incompetenței*: oamenii ambițioși, dornici de a urca cât mai sus pe scara ierarhiei sociale, măsurată azi după falsul criteriu al cifrei contului bancar personal, ajung la limita priceperii și inteligenței personale, pe care tind să o depășească, intrând în zona desfigurantă a incompetenței, unde, inevitabil, vor deforma și structurile aflate sub conducerea lor.

Principiul incompetenței acționează din totdeauna pretutindeni în lume, fiind cauza principală a decadenței omenirii sub toate aspectele sale, prin ridicarea ignoranței la rangurile ierarhice superioare. Iată încă o limpede dovadă a eșecurilor continue rezultate din răsturnarea valorilor, promulgată încă dinainte de a se fi zidit Universul, de către oarba voință luciferică a îngerului căzut pentru îndrăzneala de a fi voit să așeze scaunul său deasupra tronului Celui Înalt. Îngerii alungați din dumnezeiescul har continuă a încerca să plaseze, aici pe pământ, prin supușii lor, falsele valori sub chipul unora reale; prin abile mistificări, ei recurg la orice tertip, pentru a convinge pe cei creduli și lacomi, prin promisiuni deșarte, de câștigurile facile a unor vremelnice și iluzorii beneficii, pentru a-i atrage astfel, în felurite chipuri, pe căile desfigurării actuale ale avuțiilor de tot felul.

Incompetența s-a erijat în pseudopersonalități „marcante” ce au uzurpat mereu pe cei cu adevărat capabili, frânând și împiedicând dreptatea și armonia interumană, promovând astfel prezența desfigurată a impostorului, care duce la contaminarea celor din jur prin corupție. Sistemul

comunist, de pildă, a impus forțat un tip cazon de conducere, aplicat unor supuși orbiți de doctrina aberantă a *dictaturii proletariatului*, degenerată în dictatura ignoranței, inculturii și imposturii, ce a eliminat și a prigonit sistematic valorile culturale, morale și spirituale, a căror simplă prezență, deloc dorită, demasca realitatea dezmembrată în care se lăfăiau nonvalorile uzurpatoare.

Porunca iubirii fusese alungată de **porunca teroarei** comuniste care impunea cu *secera și ciocanul*, temnița și glonțul, o *iubire* falsă adresată fantomelor *mult iubite* și lingușite de către mistificatorii de duzină, pricepuți în reformulări de circumstanță a principiilor și valorilor morale, culturale și spirituale.

Dar, și după căderea cortinei de fier a operetei comuniste, la începutul anilor 90, un guvernant bucureștean a afirmat cu cinismul caracteristic puterii, pe nedrept asumate, că, „*România fără corupție ar fi ca America fără Statuia Libertății*”. Comentariile sunt de prisos, dar, pentru o adâncire benefică a subiectului propus, câteva considerații creștinești vor fi binevenite și utile, prin reamintirea unor învățături dumnezeiești, din păcate uitate, ignorate sau nedorite.

Puterea corupe, aurul corupe, atât pe cel corupt, cât și pe corupător. Adesea se afirmă că, fiecare om are prețul lui; oamenii se cumpără azi, nu ca robii din trecut, ci ca indivizi, care, plătiți fiind, execută dorința plătitorului, indiferent de consecințele nefaste asupra altora, de obicei cei mulți și oropsiți.

Refuzul comorii din cer

Refuzul voluntar al bogățiilor oferite astăzi de heralzii *societății de consum* nu este deloc un demers lesne de întreprins, așa cum nu a fost ușor nici cu două milenii în urmă, când, ...iată, un tânăr a venit la El și I-a zis: « *Învățătorule bun, ce e bine să fac ca să am viață veșnică?* »”. Întrebare crucială, ce frământă fiecare ființă umană din totdeauna, căci toți purtăm în suflet sămânța nemuririi, sădită de Ziditor, de la care primește limpede răspunsul: „...*dacă vrei să intri în Viață, păzește poruncile:...să nu ucizi, să nu te desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb; cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești aproapele ca pe tine însuși*”. Tânărul I-a zis: „*Pe toate acestea le-am păzit din tinerețea mea. Ce-mi lipsește?*”. Iisus i-a răspuns: „*Dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averile, dă-le săracilor* ... și vei avea comoară în cer; și

vino de-Mi urmează Mie”. Dar tânărul, auzind cuvântul acesta, „*a plecat întristat, căci avea multe avuții*” (Matei, 19, 16 -22). I s-a cerut cea mai ușoară formă de jertfă, cea mai plină de bucurii și de satisfacții - milostenia. Neputința de a renunța la bogățiile vremelnice ale lumii a barat calea ce i se deschisese, aceea de a fi asemenea apostolilor, chemați ca și el, „...*vino de-Mi urmează Mie*”. Tânărul bogat, dar împietrit în grijile păstrării averilor pierzătoare, a plecat întristat, deși undeva în ființa lui, se ridicase întrebarea accesului la viața veșnică, ce-l frământa într-atât încât venise la Hristos să afle răspunsul. Cu toate că împlinea poruncile, glasul intim al conștiinței îl anunța tainic că ceva lipsește pentru a fi desăvârșit, anume milostenia din prisosul bogăției sale, manifestată față de oropsiți, bogăție pe care nu o strânsese din vreun merit al său - cum probabil își închipuia - ci din bunăvoința proniatoare a Ziditorului și Dătătorului a toate câte sunt, al cărui îndemn de restabilire a balanței averilor și a armoniei frățești între oameni, iată, îl respinge.

Acest principiu, al distribuției talanților și avuțiilor este dificil de înțeles; cel mai adesea, omul se socotește pe sine criteriul causal al avuțiilor. Își așează calitățile sale - hărnicie, inteligență, etc, care tot daruri de la Dumnezeu sunt - drept motivația firească a celor acumulate, la care cu greu renunță, dorind mereu a le înmulți, spre a primi lauda deșartă a celor din jur - elixirul blestemat al narcisismului, care pe mulți i-a îmbătat și i-a pierdut în negurile neantului. Gândul că prin sărăcie va pierde admirația celorlalți, ce va fi înlocuită cu batjocură și dispreț, este foarte greu de suportat, dacă nu este înțeleasă corect atitudinea lor de lingușitori prefăcuți, care-l adulează pe stăpân, doar atâta vreme cât primesc sau speră o răsplată.

Binecunoscuta pildă rezonază mereu în mintea celor tentați de înavuțire și de puterea trecătoare adusă de cifrele conturilor bancare. Renunțarea la intrarea în Viață, de dragul aurului, ce simulează într-un fel mineral o veșnicie terestră, a fost, și este, acel obstacol insurmontabil așezat la începutul urcușului spre Împărăție.

Rezultatul acestei nefericite decizii a tânărului lipsit de înțelepciune este descris de către Învățător apostolilor mirați: „*Adevărat vă spun că greu va intra un bogat în împărăția cerurilor. Și vă mai spun: Mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu*” (Matei 19, 23 -25). Hristos nu afirmă ca definitiv imposibilă intrarea în Împărăție a vreunui bogat, ci doar greutatea acestui demers, al deciziei capitale - salvarea sufletului sau a averilor.

Calea sfinților

În acest context, aparent închis, sunt demne de amintit numeroasele cazuri ale unor sfinți, eroi ai creștinismului, care au depășit cu ușurință încercarea sărăcirii voluntare pentru binele nevoiașilor; familia Sfântului Vasile cel Mare este cazul cel mai complex și un exemplu bun de urmat pentru oricine stă la îndoială. Renunțarea cumpătată la bogățiile moștenirii Marelui Vasile, i-au adus lui și întregii sale familii, veșnicele comori cerești. Din fericire, s-a păstrat scrisoarea tânărului Vasile, pe atunci în vârstă de 29 de ani, către bunul său prieten Grigorie, cel ce va deveni Teologul, unde aflăm cum, ajuns la binefăcătoarea înțelepciune de a renunța la prisosul avuției moștenite, a luat hotărârea cea dreaptă: „*Plec, frate, la Annisa. Tu însă nu te grăbi, n-a sosit încă vremea visului nostru celui mare. Cum m-aș fi dus, de altfel, să mă călugăresc fără să vorbim amănunțit despre toate? Acum merg la mama și la sora mea. Desigur, mi-au spus-o limpede de multă vreme: să fac ce voiesc cu **marea noastră avere**. Însă trebuie să iau binecuvântarea mamei mele. Așadar, voi lipsi din Cezareea destulă vreme. **Dumnezeu a dăruit multă bogăție familiei mele. Avem proprietăți în nici mai mult, nici mai puțin de trei provincii. De unele deja ne-am izbăvit. Rămân însă multe. Și văd limpede că, dacă nu le împart și pe acestea săracilor, «fraților mei», n-o să pot înainta pe calea desăvârșirii. Înțelegi acum, așadar, cât de necesară îmi e această călătorie. E adevărat că lucrul acesta o să mă obosească. Dar ție ți-o spun, căci de atâta vreme suntem una: **am bucurie mare în lăuntrul meu. Nu ți-o pot înfățișa, dar cred că bucuria aceasta e de la Dumnezeu. Este - sunt sigur de cele ce-ți spun, chiar de îmi tremură mâna scriindu-ți - harul pe care Cel Atotputernic mi-l dă ca să nu mă tem și să îndrăznesc: să împart toate averile săracilor, fără să am remușcări. Scriindu-ți acum despre scopul călătoriei mele, mă gândesc neîncetat la bunătățile cele adevărate ale lui Dumnezeu pe care, prin mila Lui, le vom gusta și noi când vom începe viața călugărească. De atâta ori am căzut de acord în această chestiune. Și până acum neîncetat o amânăm. Dar, în sfârșit, clipa dorită se apropie, o văd, vine...Deci, bucură-te întru Domnul și roagă-te pentru ceasul apropiat al nevoiței noastre. O să găsim un loc frumos și liniștit, unde să ne înjghebăm schitul nostru. Și atunci...*****” (Stelianos Papadopoulos, *Viața Sfântului Vasile cel Mare*, Ed. Bizantină, București 2003, trad. Diacon Cornel Coman, pp. 79 - 80). Am citat

integral scrisoarea unui erou al lui Hristos, aflat pe drumul minunat al desăvârșirii pământești, către bunul său prieten, asemenea lui, Grigorie, viitorul episcop de Nazianz.

Decizia de a împărți săracilor marea avere a familiei îi revenea, după moartea tatălui său, celui mai mare dintre frați, Vasile. Nimeni din familie nu s-a opus hotărârii, ci toți au susținut-o. Cu siguranță că răspunsul dat de Mântuitor tânărului bogat, citat mai sus, era binecunoscut de ei, fapt ce a ușurat mult opțiunea unanimă a familiei.

Ne aflăm în deplina comuniune a unei familii a sfinților: Vasile cel Mare, cuvioasa Macrina, sora cea mare și fratele lor Grigorie, Episcopul de Nyssa, căsătorit cu cuvioasa Teozva, soție sfântă a celui sfințit, diaconiță, „pe care Sfântul Grigorie, cuvântătorul de Dumnezeu (Telogul n.n.), a cinstit-o cu multe laude, numind-o podoaba Bisericii, înfrumusețarea lui Hristos, cu adevărat soție a celui sfințit și vrednică de tainele cele mari. Pentru că bărbatul ei (Sfântul Grigorie de Nyssa n.n.) fiind hirotonit prezbiter, soția sa viețuia cu sfințenie în curățenie și cu mintea întregă, slujind bolnavilor, îngrijind de cei săraci și strălucind cu bunătățile. Apoi s-a învrednicit de slujba diaconiei; pentru că a sfințit-o diaconiță și de aceea cuvântătorul de Dumnezeu zice că este vrednică de mari taine. Apoi, plăcând Domnului, a răposat și s-a numărat în cetele sfinților” (Viețile Sfinților, Ianuarie, Ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1993, pp. 162-163).

Toți copiii, nouă la număr, împreună cu mama lor Emilia au ales sărăcia de voie, ca premiză necesară a desăvârșirii vieții, iar cei trei, amintiți mai înainte, au ales și fecioria; deși Macrina a fost logodită, iar Grigorie căsătorit, au păstrat curățenia trupească. Călăuziți și întăriți de Dumnezeu, au primit împreună cu Vasile cununile sfinților.

Sfântul Grigorie de Nyssa, în scrisoarea trimisă lui Olimpie monahul, a redactat o frumoasă descriere a vieții Macrinei, sora cea mare; astfel s-au păstrat prețioase informații despre sfințita lor familie, ce pot fi citite integral în Viețile Sfinților. Fragmentul citat ne introduce într-un mediu familial existent cu peste șaisprezece secole în urmă, unde se petreceau situații greu de înțeles pentru lumea mileniului al III-lea, dar atât de importante pentru noi, încât, dacă ar fi cunoscute în adâncimea semnificației lor spirituale, multe vieți s-ar salva din primejdiile blestematelor avuții pierzătoare de oameni: „Povestea despre viața părinților noștri, nu era așa de strălucită în acele vremi, ci a crescut și s-a

mărit din iubirea de oameni a

lui Dumnezeu, fiindcă strămoșii tatălui nostru au mărturisit pe Hristos și s-au lipsit de averile lor. Strămoșul maicii noastre a fost omorât de urgia împărătească și părinții noștri au rămas străini de averile părinților lor. Cu toate acestea, viața și bogăția părinților noștri au crescut - prin credința care au avut-o către Dumnezeu - încât în vremea lor nu era altul mai vestit și mai renumit decât dânsii. Avea lor s-a împărțit la fiecare din frații noștri; dar Dumnezeu, cu binecuvântarea Sa, atât de mult a înmulțit averile fiecărui fiu, încât averea fiecăruia covârșea întreaga avere a părinților noștri. Cuvioasa (Macrina n.n.) zicea încă și aceasta, că din câte averi i-au revenit, nu a ținut pentru sine nimic, ci pe toate le-a dăruit fratelui său Petru, ca să le iconomisească după porunca lui Dumnezeu. Viața ei a fost astfel, din binecuvântarea lui Dumnezeu, încât mâinile ei nu încetau, lucrând după poruncă” (Viețile Sfinților, Iulie, Ed. Episcopiei Romanului, 1997, pp. 371 - 372).

Iată cum, de la o generație la alta, s-a transmis în familia Sfântului Vasile cel Mare, dumnezeiescul îndemn al împărțirii averilor celor săraci, cu urmări fericite și sfințitoare pentru el însuși, pentru sora sa, Cuvioasa Macrina (pomenită în Sinaxarul Ortodox la 19 iulie), pentru fratele său, Sfântul Ierarh Grigorie de Nyssa (pomenit la 10 ianuarie) și soția lui, sfințita Teozva, cum o numește celălalt Sfânt, Grigorie Teologul, episcop de Nazianz.

De bună voie au renunțat la povara cea mare a bogăției nesățioase, au trăit în ascetism și castitate monahală, dar au câștigat eroic fericirea vieții veșnice în curțile cerești ale Împăratului Hristos, așa cum afirmă Sfântul Grigorie de Nyssa spre sfârșitul scrisorii către Olimpie, când îl cuprinseseră gândurile triste ale apropiatei despărțiri de sora sa Macrina, bolnavă pe patul de moarte: „În vremea când mă aflam mâhnit pentru așteptarea celor ce aveau să fie, nu știu cum cuvioasa a cunoscut gândurile mele și a trimis la mine veste de bucurie, spunându-mi să fiu cu inimă bună și să am pentru dânsa nădejdi mai bune, căci simte că-i este mai bine. Ea nu zicea acestea ca să mă amăgească, ci erau adevărate, deși eu atunci nu le-am înțeles. Cu adevărat așa au fost, căci, precum un drumeț care aleargă și întrece pe cel împreună luptător cu el, când a ajuns să ia darul și să vadă cumuna biruinței, atunci el se bucură în sine ca și cum ar fi luat-o și vestește biruința cu bucurie prietenilor săi, astfel și fericita Macrina, pornind dintr-un așezământ ca acesta, mi-a vestit să nădăjduiesc pentru dânsa cele mai bune; fiindcă atunci privea

către darul chemării celei de sus și numai nu zicea cuvântul acela al Apostolului: *Mi s-a pregătit mie cununa dreptății pe care mi-o va da dreptul Judecător. Cu nevoința cea bună m-am nevoit. Drumul l-am săvârșit și credința am păzit*” (Ibid., Viețile Sfinților, Iulie, op. cit., p. 371).

Bogățiile împărțite nevoiașilor au adus liniștea și pacea sufletească pe care se întemeiază viața dăruită Mântuitorului Hristos, ce trebuie condusă până la capăt fără greș, conform modelului apostolic. Sfinții Vasile, Macrina și Grigorie au urmat pilda bunicilor, care și ei, la rândul lor, o urmaseră pe a altora. Cu toții știau prea bine pilda evanghelică a tânărului bogat care a refuzat a-L urma pe Hristos, sperând totuși în sinea lui că, de vreme ce împlinește toate poruncile enumerate de Bunul Învățător, va avea dreptul la veșnicia Împărăției. Eroare capitală, corectată de Însuși Dumnezeu, în comentariul adresat apostolilor, nouă și tuturor creștinilor: **„Adevărat vă spun că greu va intra un bogat în Împărăția cerurilor”**. Cel care venise pentru sfat, împins, desigur de glasul interior al conștiinței, prin care Ziditorul Însuși ne vorbește, ne povățuiește și ne ceartă părintește spre îndreptare, aștepta o adevărită că viața pe care o ducea era suficient de curată pentru a-i asigura veșnicia; se afla însă o derogare omisă din enumerarea poruncilor enunțate de Hristos, a căror îndeplinire asigura intrarea în ceruri, anume, *„...iubește-ți aproapele ca pe tine însuși”*, pe care tânărul afirmă că o respectă, alături de toate celelalte. Dar Hristos, cunoscându-i ascunzișurile sufletului, îl trimite să-și împartă averea săracilor, ca astfel să dovedească cu fapta că îl iubește pe aproapele ca pe el însuși. Refuzul său a arătat neputința iubirii aproapelui și faptul că iubirea lui pentru aur era mai mare decât pentru aproapele. Aici se află miezul dilemei: Dumnezeu sau Mamona, aurul sau iubirea Legii Noi, deschizătoarea Raiului.

„Auri sacra fames” (lat. „Blestemata sete de aur”) este denunțată în *Eneida* lui Vergiliu, când Priam, regele Troiei, încercând să salveze o parte din tezaurul cetății, pierde și aurul și viața fiului lui cel mic, Polidor. Ginerele lui Priam, Polimnestor, regele Traciei, orbit de lăcomie, își ucide cumnatul, desfide cinstea, onoarea și încrederea familiei și se prăbușește în mocirla criminalilor pentru iluzia averii jefuite. Câtă durere și tristețe!...

Primejdia acumulărilor de averi, boala contagioasă a lumii, ridică grave amenințări, mai întâi prin provocarea invidiei altora, cărora duhurile rele, vor reuși lesne să le strecoare în minte păcatul gândurilor hulitoare ale inechității și cârtirii împotriva iconomiei divine, gânduri adesea degenerate într-o „dreptate personală” criminală, tâlhărească. Acestea

sunt principalele rațiuni ale evitării oricărei forme de stocare a prisosului câștigat, care, pe de altă parte, poate fi transformat oricând, prin milostenie și bunăvoință, în comori cerești, izvoare de iubire frățască pentru aproapele, bineplăcută Lui Dumnezeu.

Aceste adevăruri paradoxale ale fericirilor creștine erau binecunoscute de dreptcredincioșii primelor secole de după Întruparea Domnului. De aceea, Sfântul Vasile cel Mare, cu toată familia sa, au renunțat la povara bogățiilor, dorind să aibă cale ușoară pe pământ spre împărăția cerurilor. Râvna aceasta pentru lipsa de avuție, prețuită de Dumnezeu, a fost transmisă și poporului din cetatea Cezareea, unde dumnezeiescul Vasile ajunsese episcop.

Sulița Sfântului Mercurie

În vremea aceea, împăratul Iulian Apostatul (361-363), aflat cu oastea sa în drum spre Persia (inamicul de la hotarele Bizanțului) a trecut prin Cezareea, unde a fost întâmpinat de popor și de Sfântul Vasile. Păgânul împărat, ceruse anume să i se dea ceva din mâncarea sfântului, pentru a provoca un prilej de confruntare cu marele ierarh creștin, nesupus politiciii imperiale de revenire la elenismul idolatru, pe care dorea să-l reinstaureze în imperiu și să înlăture iarăși credința creștină, abia salvată de prigoana primelor veacuri de către Sfântul Constantin cel Mare. Sfântul Vasile, iubitor al unei vieți ascetice, cultivate la schitul de pe râul Iris, urează bun venit împăratului și îi oferă pâine din orz, pe care o prețuia mult și cu care se hrănea zilnic. Primind-o, Iulian a poruncit slujitorilor să-l răsplătească pe episcop cu iarbă din livadă. Replica sfântului la această batjocură a venit cu curaj: *„Noi, împărate, ți-am adus dintr-acelea care mâncăm, precum ai cerut, iar împărăția ta, precum se vede, ne-ai răsplătit darul, dându-ne dintre acelea pe care le mănânci însuși”* (Ibid. Viețile Sfinților, Ianuarie, op. cit. p.23). Insolentul Iulian, înfruntat și stârnit de curajul sfântului, a replicat amenințător: *„Acum primește darul acesta, și când mă voi întoarce din Persia biruitor, voi arde cetatea ta de tot și pe nebunul popor cel amăgit de tine îl voi robi, căci necinstește pe zeii cărora mă închin eu, și atunci vei lua și tu cuviincioasa răsplătire”* (Ibid. op. cit., pp.23-24).

Cetăți mai fuseseră trecute prin foc și sabie, dar nu de împărații lor. Apostatul pornise două războaie, unul împotriva perșilor și altul împotriva poporului creștin din imperiul împărțit de el. Cetatea și locuitorii

se aflau în mare primejdie, de aceea Sfântul Vasile i-a adunat pe credincioși, le-a repetat amenințările împăratului păgân și i-a sfătuit astfel: „*Să nu vă mâhniți, frații mei creștini, de banii voștri, ci numai de viața voastră să vă îngrijiți; duceți-vă și aduceți banii voștri, să-i adunăm într-un loc, și când vom auzi că se întoarce împăratul, să-i punem grămezi în calea lui, căci văzându-i, ca un iubitor de bani ce este, se va îmblânzi și nu va face asupra noastră precum vorbește*” (Ibid. Viețile Sfinților, Ianuarie, p.24).

Cetatea Cezareei, aflată în mare cumpănă, avea în fruntea ei, prin harul Domnului, un bărbat desăvârșit ce se ridicase la cele cerești prin renunțarea la cele pământești. Aflase marea taină a înfrânării dorințelor păcătoase ce atrăgea răsplata Ziditorului, bucuros că în lume încă sunt printre fii Săi unii destoinici, precum Marele Vasile, gata să-și închine întreaga existență ca o slugă bună Împăratului, să Îi asculte smerit voia și să devină vas ales prin care Duhul să îi lumineze ochii gândului, ca astfel să lucreze salvarea celor păstorîți. Știa prea bine că povara avuțiilor atârna greu pe calea mântuirii; probase el însuși și întreaga sa familie principiul creștinesc al milosteniei, al redistribuirii avuțiilor celor săraci, iar acum îl aplică locuitorilor cetății pentru a-i salva de la pieire. Aceștia, deplin încrezători în păstorul lor, au adus „aur, argint și pietre scumpe”, iar când sfântul a aflat că împăratul se întorcea, a adunat pe creștini, le-a cerut să postească trei zile, apoi i-a suit pe muntele Cezareei, unde se afla o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. În timpul rugăciunii sfântului i s-a arătat o mare oaste cerească aflată în jurul muntelui, iar în mijlocul lor Maica Domnului așezată pe un jilț cu mare slavă, a poruncit: „*Chemați la mine pe Mercurie, ca să se ducă să ucidă pe Iulian, vrăjmașul fiului meu*” (Ibid. op. cit. p. 24).

După această dumnezeiască vedenie, sfântul ierarh a coborât degrabă în cetate, la biserica Sfântului Mercurie, unde se aflau preacinstitele sale moaște, chiar în locul unde murise mucenicește acesta, cu un veac mai devreme. Aflat în fața sfintelor icoane, ale Maicii Domnului și a marelui Mucenic, se ruga cu ardoare ca cetatea să fie apărată de păgânul împărat, prigonitor al creștinilor. „*Și a văzut chipul Sfântului Mercurie, cel de lângă Preacurata Născătoare de Dumnezeu, schimbându-se și s-a făcut nevăzut pentru câțeva vreme; iar după puțin, s-a arătat cu sulița sângerată; pentru că în vremea aceea Iulian a fost însulițat la război de Sfântul Mucenic Mercurie, cel* trimis de Preacurata Fecioară

Născătoare de Dumnezeu, spre pierzarea vrăjmașului lui Dumnezeu” (Ibid.op.cit).

Locuitorii cetății Cezareea au reputat astfel o splendidă victorie în lupta cea dreaptă, fără arme și oștiri, contra împăratului apostat, conduși fiind de Duhul Sfânt, chemat cu ardoarea creștinească a rugăciunilor ridicate de marele ierarh Vasile, în fruntea comunității aflate în primejdia de a fi nimicită de duhurile rele, prin instrumentele lor antihriste și păgânești.

Și de grabă sfântul a urcat muntele și cu lacrimi de recunoștință pentru ajutorul primit din ceruri, a rostit: *„Bucurați-vă și vă veseliți astăzi, fraților, căci s-a auzit rugăciunea noastră și împăratul și-a luat cuviincioasa pedeapsă; pentru aceasta, mulțumind lui Dumnezeu, să mergem la cetate, ca să-și ia fiecare din voi banii săi”* (Ibid. op. cit. p.25).

Limpede ni se înfățișează această dumnezeiască intervenție în cele ale lumii, așa cum gândul împăratului idolatru de a desfigura și distruge cetatea Cezareei a fost oprit și transfigurat într-o minunată îndepărtare și evitare a primejdiei, doar prin rugăciunea credincioșilor, care, la îndemnul sfântului ierarh, au renunțat cu toții la micile lor avuții pentru a salva cetatea de la distrugere.

Minunata bunăvoință revărsată în ajutorul creștinilor aduce o schimbare în sufletele lor, o luminare a minții, sublimată mântuitor în faptele lor, atunci când sunt îndemnați de sfântul ierarh să-și ia fiecare banii săi. Cu toții au înțeles măreția și frumusețea lucrării dumnezeiești, nu au mai dorit deloc avuțiile așezate pe calea împăratului pentru a-l îmbuna și au simțit plinătatea bogăției cerești, aflate la renunțarea celei pământești; de aceea, cu toții i-au spus sfântului: *„Dacă am voit să-i dăm împăratului celui păgân, acum, oare, să nu-i dăruim Împăratului cerului și al pământului, Cel ce ne-a dăruit viața noastră?”* (Ibid. p.25).

Atunci, cu mare bucurie pentru sângea lor, marele ierarh Vasile le-a spus ca fiecare să ia o treime din cele aduse, iar cu restul *„să zidească o casă de săraci și de străini, spital, casă de bătrâni și de sărmani”* (Ibid. op. cit.).

Conlucrarea divino-umană

Demne de laudă și de urmat sunt cele petrecute în viața Sfântului Vasile, model puternic al vieții desăvârșite dăruite obștii păstorite spre pășunile raiului, pe care a salvat-o din cursele averilor, preschimbate în spitale și cămine pentru bătrâni și nevoiași. Locuitorii Cezareei au cunoscut nemijlocit cum iubirea divină, invocată prin post de trei zile, rugăciuni aprinse pentru iertarea păcatelor și ajutor în fața negurilor primejdiei nemiloase, a adus milostenia Fiului și a Sfintei Maicii Sale asupra poporului încrezător în vrednicul ierarh care *păștea oile* Stăpânului.

Iulian Apostatul încerca să consolideze și să extindă teritoriile imperiului pământesc, cel care fusese oferit chiar Mântuitorului de către ispititorul diavol, cu absurda condiție de a îi sluji lui, cel alungat din ceruri și din ceata arhanghelilor. Întunecatul Lucifer, atunci gonit și certat de Hristos, a fugit rușinat din fața Stăpânului, dar continuă să îi ademenească mereu pe alții în jalnica cursă a slavei împărătești. Într-adevăr, cei care i se supun, primesc cele promise, averi, putere și împărății, toate folosite apoi, ca instrumente ale răului guvernământ, îndreptat mascat împotriva creștinătății prin demnitarii și militarii subordonați, plătiți și ei, tot din punga arginților amăgitori, precum Iuda Iscarioteanul, supus sinedriului.

Cutezanța de a îi înfrunta pe agresori, ca leac împotriva răului imperial, ar fi implicat acceptarea unei stări de asediu a cetății, și ar fi dus cu siguranță la un cumplit dezastru. Dar apărarea înțeleaptă prin fapta de iubire a aproapelui, renunțarea la rezervele financiare ale fiecărei familii, oferite ca daruri vrăjmașului, așezate chiar în drumul lor, surprinzătoare și eficientă soluție duhovnicească, a atras ajutorul ceresc, singurul capabil să înlăture duhurile rele lucrătoare prin instrumentele lor războinice și idolatre.

Iar se împlinește cuvântul Mântuitorului prin care ne asigură că *porțile iadului niciodată nu vor birui Biserica Sa*; mai mult, iată cum Biserica Luptătoare și lucrătoare sârguincioasă prin ierarhi vrednici, a biruit asaltul vicleanului, ars și alungat cu flacăra postului și rugăciunii, iar planul distructiv al apostatului a eșuat într-o lamentabilă autodistrugere, dar mai ales, a dus la instituirea unor forme de întrajutorare creștinească numite până astăzi **VASILIADE**, de la numele marelui Vasile, inițiatorul, din voința divină, a spitalelor și azilurilor pentru bolnavi, bătrâni și nevoiași.

Intenția apostatului de a distruge Cezareea și comunitatea creștină întemeiată de Sfântul Vasile cel Mare, s-au izbit de puterea

credinței marelui ierarh, de rugăciunile sale și de conlucrarea armonioasă cu Duhul Sfânt, sinergia ce a transfigurat urâciunea gândului antihrist în frumusețe asemenea celei cerești, răspândită de atunci în multe colțuri tănuite ale lumii.

Cu mare bucurie aflăm că la București se află Vasiliada de la Mănăstirea Plumbuita, ce a luat ființă în ultimii ani ai veacului trecut, unde se asigură gratuit asistență medicală, medicamente, analize și trimiteri la spitale specializate, pensionarilor și nevoiașilor bolnavi. Consultațiile și medicamentele, astăzi tot mai costisitoare, sunt oferite fără plată pacienților, din prisosul bunilor samarineni. Un doctor fără de arginți, precum sfinții Cosma și Damian, lucrează zilnic în cabinetul din incinta mănăstirii ajutându-i pe bolnavi cu consultații, rețete, dar și cu îndemnuri la post, rugăciuni și prezența continuă la viața liturgică și la taina vindecătoare a Sfântului Maslu, pentru sănătatea sufletului. El se numește Pavel Rădășanu, este primul doctor al Vasiliadei de la Plumbuita și lucrează din 1999 în bună înțelegere cu farmacista Oprica Baltin, sub binecuvântarea arhierescă a P.S. Varsanufie.

Bunul și milostivul Dumnezeu poartă grija supușilor săi, atunci, acum și întotdeauna, până la sfârșitul veacurilor, *iar cei ce-L caută pe Dânsul, vii vor fi în inimile lor; în veacul veacului, Amin*. Nu toți se bucură de privilegiul inimilor vii, ci numai aceia care Îl caută și Îl cheamă pe Domnul, ca să Îi spună cu bucurie: „*Gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea!*” (Ps. 107, 1)

Primirea bunătăților cerești fără adâncă și pioasă recunoștință pentru daruri, îi așează pe cei mulți nerecunoscători în tagma leproșilor însănătoșiți de Hristos, dintre care doar unul singur a mulțumit Domnului, care a întreat: „*Dar ceilalți unde sunt?*”. Păcatul ingratitudinii a făcut ca din cei zece bolnavi tămăduiți, doar unul să fie vindecat sufletește, cel recunoscător. Mare a fost bucuria cetății Cezareea la aflarea veștii dreptății cerești, mare a fost bucuria leproșilor și a celor mulți, vindecați de Hristos, dar trist și mâhnit este El când cei ajutați nu știu să arate grațitudinea și recunoștința lor pentru cele primite, așa precum cu milenii în urmă o făcea psalmistul: „*În toate zilele te voi binecuvânta și voi lăuda numele Tău în veac și în veacul veacului*” (Ps. 144, 2).

Atunci când bucuria născută din primirea darurilor umple de recunoștință inimile oamenilor nevoiași, ce se grăbesc să cânte: „*Închină-mă-voi în biserica Ta cea sfântă și voi lăuda numele Tău, pentru mila Ta și adevărul Tău; că ai mărit peste tot numele cel sfânt al Tău*”

(Ps. 137, 2), cu siguranță bucuria omenească se răsfrânge spre cele înalte, iar Ziditorul Însuși se bucură împreună cu făptura Sa. De aceea, „*Să se umple gurile noastre de lauda Ta Doamne...*”

Unde e comoara ta, acolo e și inima ta

Comorile pământești, neîntrebuintate chibzuit spre folosul multora, ci dimpotrivă, spre fala păguboasă a deținătorului, nu mai sunt stăpânite, ci ajung să îi stăpânească pe presupușii stăpâni. Avariția este pățimașă boală ce îl robește pe bietul hipnotizat de lucirile aurului, poruncindu-i mereu să își sporească bogățiile, să urce constant „cifra de afaceri”, calculată de „experții financiari” în raport cu „rata profitului”, a câștigului obsesiv, idolul necurat ce întreține nesățioasa dorință de a urca în clasamentele celor bogați, până la cotele inevitabile ale prăbușirii.

În vremurile de demult, pe când nu existau tranzacțiile bancare și nici băncile, aurul, pentru a fi ferit de furi, era îngropat în pământ. De aceea Sfântul Vasile cel Mare, după ce a predicat cu faptele sale, dăruind nevoiașilor averile familiei, iată cum povățuiește și cu cuvântul, în omilia sa despre bogăție: „*Dar pentru că bogăția mai prisosește, deși a fost cheltuită în mii și mii de feluri, atunci prisosul se îngroapă în pământ și se păstrează în locuri tainice. Că își spun bogații: „Viitorul este nesigur; pot să dea peste noi nevoi nebănuite!” Da, e nesigur dacă vei ajunge să folosești aurul îngropat! Dar cu totul sigură este pedeapsa pentru purtarea ta neomenoasă!*”

Când n-ai putut să-ți cheltuiești bogăția cu nenumăratele tale născociri, ai îngropat-o în pământ! Ce cumplită nebulie! Atâta vreme cât aurul era ascuns în inima pământului, scormoneai pământul să-l scoți la iveală; dar când a ajuns la lumină, îl ascunzi iarăși în pământ. În sfârșit, sunt de părere că, îngropându-ți bogăția, ți-ai îngropat o dată cu ea și inima, că „unde este comoara ta, spune Domnul, acolo este și inima ta”. (Sfântul Vasile cel Mare, Omilii și Cuvântări, Trad. Pr. prof. Dumitru Fecioru, E.I.B.M.B.O.R., 2004, p. 110)

Veacurile ce ne despart de vremea rostirii acestei predici nu au diminuat deloc actualitatea și înțelepciunea cuvântului, ba dimpotrivă, privim astăzi cu adâncă măhnire cum seifurile băncilor din toată lumea păstrează mulțimi de inimi îngropate în ziduri reci de oțel, cavouri în cimitirele finanțelor mondiale. Desfigurarea ființei umane, bolnave de virusul aurului

și al pietrelor zise prețioase, ce rămân nimic altceva decât doar pietre, fascinată de iluzia măreției și a puterii, a fost prevenită de Hristos când a fost ispitit de diavolul ce i-a oferit toate bogățiile pământului de i se va închina lui, îngerului căzut ca „*fulgerul din ceruri*”, aici în locul damnațiunii lui, dar și a omului, de asemenea gonit din rai, pentru neascultare. Cunoaștem cu toții, sau s-ar cuveni să cunoaștem spre beneficiul salvării noastre de la pieire, cele trei ispitiri la care a fost supus Mântuitorul lumii, tocmai pentru a ne fi nouă învățătură și preștiință a acelorași tipuri de ispite în care vom fi, și chiar suntem, mereu și mereu, atrași de stăpânitorul vremelnic al lumii. Pe atunci vizibil, acum însă ascuns, dorind a fi socotit o scornire superstițioasă, devreme ce nu poate fi văzut. El este, însă, deconspirat de Fiul Tatălui când îl gonește: „*Piei Satano!*”, și îl numește în fața apostolilor „*stăpânitorul lumii*”, sau când, în Apocalipsa lui Ioan pomenește adesea de *sinagoga Satanei*. El, cel considerat de mulți drept ficțiune, aleargă totuși „*răcnind ca un leu*”, mereu gata să înșface sufletul vreunui biet om neștiutor, precum ne previne apostolul neamurilor, și va continua să fie, până la sorocul timpului hărăzit de Dumnezeu, cel ce ne cheamă pe fiecare să ne supunem lui, pentru a primi bogățiile, plăcerile și slava deșartă a lumii.

Felurite pretexte amorteșc conștiința celor dornici de averi, iar justificările lor, adânc ancorate în palpabilitatea materială perisabilă, sunt abil configurate spre o facilă autoapărare, ca de pildă, nevoile urmașilor de a moșteni avuțiile, a le înmulți pentru a duce o viață prosperă și lipsită de griji. Această îndreptățire, aparent firească are două mari lacune: prima, cea descrisă în pilda fiului risipitor, care după ce a cerut de la tatăl său partea sa de avere, a plecat în lumea largă și a risipit în desfrâu și petreceri, nu numai banii, ci mai ales anii presupuși a fi cei mai rodnici, ai tinereții, când trebuia să lucreze împlinirea faptelor măntuitoare. Lumea actuală, plină de nenumărate cazuri în care copiii „de bani gata” sunt pierduți ireversibil în tentaculele băuturilor, drogurilor, desfrâului, violenței, care toate, vid întunecat fiind, sfârșesc cel mai adesea în cumplite suferințe, în spitale, închisori, sau chiar îndoliază familiile.

Decadența culturală și morală a generației tinere actuale, lipsită astăzi, cel mai adesea, de elementare noțiuni de conduită, respect și dragoste pentru ceilalți, valori spirituale ce ar fi trebuit să iradiază chiar din familie, îi surprinde pe cei vârstnici, dar nu și pe tinerii ce nu-și dau seama de starea lor, din pricina absenței criteriilor de comparație; ei nu vor avea nicidecum știința și voința să folosească cu înțelepciune avuțiile, ci doar să le

risipească odată cu viețile lor. Acest pericol real poate fi evitat de oricine ia aminte la înțelepciunea acestui cuvânt al marelui Vasile: „- *Am nevoie de bogăție pentru copiii mei, mi s-ar putea spune*”, la care cuviosul ierarh răspunde: „- *Pretext cu aparență de adevăr pentru acoperirea lăcomiei! Puneți înainte pe copii, pentru a vă satisface pofta inimii. Nu aruncați vina pe cel nevinovat! Copiii voștri au Stăpânul lor, au Îngrijitorul lor. De la Acesta au primit viața și tot de la El așteaptă mijloacele de trai. Oare nu și pentru cei însurați s-a scris porunca aceasta a Evangheliei: „Dacă vrei să fii desăvârșit, vinde-ți averile tale și dă-le săracilor?” Când cereai Domnului copii, când te rugai să ajungi tată, adăugai oare și aceste cuvinte: „Dă-mi copii, ca să nu ascult de poruncile Tale? Dă-mi copii ca să nu ajung în Împărăția cerurilor?” Cine-ți garantează că fiul tău va avea gânduri bune, că va întrebuița cum trebuie averea ce i-o vei lăsa? Pentru mulți bogăția a ajuns prilej de desfrânare. Sau n-ai auzit pe Ecclesiast zicând: „Am văzut o boală cumplită: bogatul care-și păzește bogăția spre răul său” (Eccl. 5,12) și iarăși: „Las avuția mea omului ce va veni după mine! Dar cine poate ști de va fi înțelept sau nebun?” (Eccl. 2, 18-19). Bagă de seamă ca nu cumva bogăția strânsă de tine cu mii și mii de osteneți să o prefaci în materie de păcate pentru copiii tăi și apoi să fii pedepsit de două ori: o dată pentru păcatele pe care însuși le-ai făcut, și a doua oară, pentru acelea cu care ai împovărat pe alții”. (Ibid. op. cit. p.120)*

Într-o exprimare matematică se poate afirma evidența a două constanțe ale bogăției: pericolul său real pentru posesorul neavizat și paradoxala dorință cvasi unanimă de asumare a riscului oricărei primejdii, de dragul acumulării devenită patimă

Eliminarea oricărui risc este posibilă doar aplicând soluția refuzului inițial, precum Mântuitorul a respins demersul vicleanului, sau, în cazul unei moșteniri, redistribuirea avuției după criteriile cuviinței creștine, cum a procedat familia sfântului Vasile.

Cât despre „goana după aur”, riscurile sufletești și pierderea mântuirii au fost ridiculizate dintotdeauna de erudiții de duzină, cu argumente de genul anti-proverbului „banii nu aduc fericirea, ci numărul lor”, de aceea ei sunt gata, atunci când se angajează în afaceri dubioase, „să se facă frate cu dracu” până trec puntea”, omițând din calcul că puntea întotdeauna duce la reședința fratelui cornut.

Unii dintre cei care au o vagă înțelegere a riscurilor pe care

le implică bogăția, lipsiți de copii fiind, recurg la pretextul testamentului conform căruia vor fi distribuite celor săraci, bogățiile rămase. Acest fals argument este spulberat de dumnezeiescul Vasile în omilia sa despre bogăție, astfel:

„- Nu-mi vând averile, spunea, nici nu le dau celor săraci, că-mi sunt necesare pentru nevoile vieții.

- Deci, nu-i Domnul Învățătorul tău și nici Evanghelia nu-ți rânduiește viața, ci tu însuși dai legi vieții tale. Dar privește bine în ce primejdie cazi când judeci așa! Dacă Domnul a dat porunci, care ne sunt de neapărată trebuință, iar tu le socotești cu neputință de înfăptuit, atunci nu spui altceva decât că ești mai înțelept decât Legiuitorul.

- După ce mă voi bucura, mi se răspunde, de avuții toată viața mea, la sfârșitul vieții îi voi lăsa pe săraci moștenitorii mei; cu zapise și testamente îi voi pune stăpâni pe ei pe toate bunurile mele.

- Deci atunci vei fi iubitor de oameni, când nu vei mai fi printre oameni! Atunci și eu te voi numi iubitor de oameni când te voi vedea mort!...Nimeni nu mai face negoț după spartul târgului, nici nu este încoronat cel ce vine după terminarea luptelor atletice și nici fapte de bravură nu se mai pot face după ce s-a terminat războiul. Este lămurit, deci, că nici după ce ai părăsit viața aceasta nu mai poți să faci fapte de evlavie... Dar cine te va vesti când ai să mori?...Cel ce stă la câpătâiul tău este gata să orânduiască totul spre folosul lui, zădărniciind hotărârile tale... Dar, chiar dacă le-ai fi rânduit în testament pe toate și chiar dacă ți-ai spus lămurit gândurile tale, e de ajuns un singur rând adăugat, ca să schimbe hotărârea ta, o singură pecete falsificată, doi sau trei martori mincinoși, ca să mute moștenirea ta asupra altora”. (Ibid., op. cit., pp.122, 123)

Asemenea falsuri s-au făptuit mereu, astăzi mai mult ca niciodată, când fabrici, proprietăți, case și terenuri au fost confiscate „legal”, la sfârșitul războiului al II-lea mondial, în țările ocupate de armata roșie, cea care a adus cu sine „eliberarea” de sub diverse „juguri”. Sub pretextul oficial al „naționalizării”, al desființării proprietății particulare și a împărțirii tuturor averilor întregii națiuni cotozite, trecute sub așa zisa „dictatura a proletariatului”, se impunea cu forța doctrina ateismului marxist-leninist, a „luptei de clasă” împotriva tuturor celor care refuzau terorismul comunist.

Atunci s-a petrecut cea mai monstruoasă desfigurare a proprietății, când țări întregi din estul Europei și Extremul Orient au fost confis-

cate de imperiul comunist moscovit, credința creștină ponegrită și prigonită, biserici, mănăstiri și sfinte locașuri închise sau distruse, mii de clerici înțemnițați, maltratați și martirizați, iar icoanele înlocuite cu megaportretele „genialilor conducători”.

Oare au mai avut vreo valoare testamentele celor de atunci?...

Cine încă își pune speranța în soluționarea *post mortem* a neîmplinirilor vitale, ar fi bine să revadă textul fundamental al scripturii, unde răspunsul tranșant al dilemei este afirmat de glasul lui Avraam: „*Ai luat cele bune în viața ta!*” (Luca 16, 25). Orice regret este tardiv, ușile marelui sunt încuiate, nunta a început, iar cine nu s-a îngrijit să umple candela bunelor intenții cu undelemnul faptelor milosteniei și iubirii aproapelui, rămâne în afara împărăției, acolo unde și Shakespeare a constatat că, „*iadul e pavat cu bune intenții*”...

Dacă intențiile, așezate de Logos în mintea oamenilor, nu sunt împlinite în fapte și rămân doar benefice îndemnuri abandonate, așadar semințe neroditoare prin negrijă, oare unde vor fi ducând cele duse cu râvnă și jertfelnic până la capăt? Îndrăzneță întrebare, pusă totuși Învățătorului de către primul dintre apostoli, după plecarea tânărului bogat, necăjit de neputința lui de a-și dăruia averile săracilor. Ucenicii, surprinși și contrariați de greutatea poverii aduse de bogăție pe calea Împărăției, așteptau să găsească un răspuns pentru ei înșiși, de aceea apostolul Petru, dornic de a desluși ghemul întrebărilor, îndrăznește: „*Iată, noi pe toate le-am lăsat și Ți-am urmat Ție. Deci, nouă ce ne va fi?*”. Iar Iisus le-a zis: „*Adevăr vă spun că voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la nașterea din nou a lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri*”... (Matei 19, 23,, 24).

Tronurile vor fi dăruite de Fiul Omului aleșilor, dar fiecare bun creștin, în ceata lui, se va bucura de dumnezeiasca lumină neînserată, Iubirea desăvârșită, izvorâtă din Tronul Împăratului tuturor veacurilor și Stăpânul tuturor neamurilor.

Biserica veche din Goidești

- mărturie a credinței și a viețuirii isihaste în Munții Buzăului –

Preot paroh Duță Gheorghe

Parohia Goidești, jud. Buzău

Munții Buzău – Athosul românesc. Străvechi pământ românesc, Buzăul, cu munții, câmpiile și dealurile de o negrăită frumusețe, a rămas până astăzi în conștiința celor mai mulți din locuitorii săi ca un ținut binecuvântat.

„*Soarele dreptății*” (Mat. 3, 20) și-a trimis aici razele luminii și ale credinței, încă de la începutul plămădirii noastre ca neam. Creștinismul a pătruns nu numai în orașele și așezările mari, ci și în satele cele mai retrase din vârfurile munților, unde a reușit să schimbe atât inimile, cât și conștiințele celor care au primit cuvântul lui Hristos. Sfântul Mucenic Sava (+ 12 aprilie, 372), ale cărui răni însângerate au fost spălate de apele râului Buzău – locul martiriului său – este o mărturie elocventă a tăriei credinței și a dragostei nesfârșite către Dumnezeu, a creștinilor de atunci. Persecuțiile, în loc să-i nimicească, i-au făcut și mai puternici. Sângele martirilor a devenit o sămânță pentru creștini (Tertulian). Numărul tot mai mare al acestora a adunat în așezările ferite de năvălitori, și mai mulți următori ai lui Hristos. Desele incursiuni ale migratorilor au constituit cel mai puternic motiv al retragerii populației în zonele muntoase. Așadar, satele ascunse în zona munților Buzăului au constituit nu numai un factor de credință, ci și de cultură, mai ales creștină. („*Eu cred că veșnicia s-a născut la sat*” – Blaga).

De la strămoșii noștri daco-geți, am moștenit nu numai hărnicia, ospitalitatea, curajul și bărbăția, ci și vocația monahală, dorința de retragere pentru liniște, rugăciune și post. Istoria consemnează din cele mai vechi timpuri, alături de preoți, diaconi și credincioși laici și numele unor monahi. Spre pildă, eremitul Arpila este martirizat în 370 prin ardere împreună cu alți 25 de creștini.

Exilat în secolul al IV-

lea în Dacia Pontică, egumenul

Audius din Siria aduce, împreună cu ucenicii săi, asprimea nevoinței duhovnicești, în care se punea mare accent pe asceză. Călugării români iau așadar contact cu monahismul sirian și egiptean – locul obârșiei sale.

Vestitul ansamblu sihăstresc din satele Nucu-Aluniș, comuna Bozioru-Colți, județul Buzău, este cel mai vechi centru călugăresc cunoscut din Carpați, existent din epoca paleocreștină, secolele IV-VI. Cunoscuta biserică, săpată în stâncă și care a primit ulterior numele Cuviosului Iosif Nevoitorul, are încrustată deasupra intrării imaginea unui pește – simbol paleocreștin.

Jertfa neîncetată a monahilor de aici s-a mistuit în tăcere. Neștiuți de ceilalți, ei au strălucit ca niște luceferi ai credinței. Conform unor documente, existau în secolele XV-XIX peste 40 de sihăstirii în munții Buzăului, ceea ce aduce îndreptățire celor care au numit această regiune - „Athosul românesc”. Cele mai importante și mai cunoscute dintre acestea sunt:

1. Biserica Aluniș
2. Biserica Fundătura
3. Chilia lui Dionisie Torcătorul
4. Biserica lui Iosif
5. Biserica Agatonul Vechi
6. Biserica Agatonul Nou
7. Biserica Piatra Îngăurită
8. Biserica Fundul Peșterii
9. Mănăstirea Sf. Gheorghe, ctitorită în 1596 de Mihai Viteazul
10. Mănăstirea Pinul Mare – ctitorită de Matei Basarab.

Din ultimele două nu se mai cunosc astăzi decât urmele ruinelor.

1. Biserica Aluniș (comuna Colți) este săpată în stâncă și are hramul „Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul”. Până în 1864 a funcționat ca schit. Numeroși călugări s-au nevoit aici.

2. Biserica Fundătura (aceasta și următoarele se află în comuna Bozioru), săpată într-o stâncă de 12 m lungime, 5 m lățime și 4 m înălțime, se păstrează până astăzi în forma originală, excepție

facând o parte din peretele sfântului altar, dinamitat de armata germană. Are același hram ca și Sfântul Munte Athos – „Schimbarea la Față a Domnului”. A fost una dintre cele mai importante sihăstii din zonă, dar, din păcate, în 1864 rămâne pustie în urma Legii lui Cuza. Cei mai virtuoși monahi, dornici de liniște și desăvârșire, aparțineau acestui schit. Călugării de aici au format mai mulți pustnici care au creat un curent de înnoire duhovnicească în rândurile nevoitorilor din zonă. Este suficient să amintim numele a patru mari cuvioși: Dionisie, Iosif, Agaton și Arsenie. O mare parte din catapeteasma zugrăvită la 1846 prin osteneala episcopului Chesarie al Buzăului se păstrează astăzi în biserica satului Nucu. Până la începutul secolului trecut, pelerinii au putut observa un trunchi de fag cu douăsprezece scobituri în formă de străchini pe care mâncau călugării.

3. Chilia lui Dionisie Torcătorul. Așezată în apropierea satului Nucu, a primit numele cuviosului Dionisie, ce a locuit aici și care, pentru a se întreține, se ocupa cu torsul lânii, de unde și cognomenul de Torcătorul. Cele două ferestre în arc frânt amintesc de goticul din secolul al IV-lea.

4. Biserica lui Iosif este săpată într-o stâncă piramidală și se crede că datează din secolele III-IV. Prezența peștelui deasupra ușii de intrare, vechi simbol paleocreștin, este cel mai sigur element de datare. Sfântul Ioan Bogoslovul (Teologul) a fost ocrotitorul acestui sfânt locaș și al călugărilor care au trăit aici până la 1864.

5. Biserica Agatonul Vechi este săpată în stânca muntelui Crucea Spătarului și a avut ca hram pe Sfântul Ioan Zlataust (Gură de Aur). Această așezare a fost părăsită înainte de secolul XVI, când se înființează Agatonul Nou.

6. Biserica Agatonul Nou este dăltuită în stânca aceluiași munte și conservă două prețioase inscripții în piatră. Printre numele scrise la proscomidiar se numără cel al voievodului Neagoe Basarab, ucenicul Sfântului Ierarh Nifon, cel care a dat un nou impuls isihasmului românesc.

7. Bisericițele Piatra Îngăurită și Fundul Peșterii, prin vechimea lor, mărturisesc evlavia credincioșilor din această zonă și a monahilor care și-au lăsat numele scrise, nu numai în filele istoriei Bisericii

Neamului, ci și pe pereții de stâncă ai acestora.

Enumerarea câtorva din multele schituri și sihăstrie din această zonă a avut ca scop argumentarea că isihasmul a constituit însăși viața monahismului de aici. Astfel, hramurile „*Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul*” al schitului Aluniș, „*Schimbarea la Față*” al schitului Fundătura, „*Sfântul Ioan Zlataust (Hrisostom)*” al schitului Agaton și „*Sfântul Ioan Blagoslovul*” al Bisericii lui Iosif reprezintă o influență isihastă. Acest curent, cu tendința lui spre locuri retrase, și-a găsit împlinirea în aceste așezări.

Cuvioșii Părinți Dionisie, Iosif și Agaton (sec. XV) și-au desăvârșit rugăciunea în liniștea chiliilor și așezămintelor care le poartă numele.

Cuviosul Arsenie, contemporan cu aceștia, format la aceeași școală duhovnicească a schitului Fundătura, s-a retras însă mai departe, la 5-6 kilometri, nevoindu-se pe muntele care astăzi îi poartă numele: Muntele lui Arsenie. Aici s-a nevoit cu ucenicii săi, lăsând ca testament duhovnicesc celor care le vor urma întru viețuire - *dragostea dumnezeiască, rugăciunea neîncetată și așezarea lăuntrică*. Numeroși pustnici au continuat să ducă același mod de viețuire sfântă până aproape de zilele noastre.

Bătrânii din satul Goidești, localitate așezată la poalele Muntelui lui Arsenie, își amintesc că bunicii și străbunicii lor întâlneau un pustnic care venea să ia apă dintr-un izvor al acestui munte. Acest izvor este numit până astăzi „Izvorul Călugărului”.

*

Biserica de lemn din Goidești. Nu departe de sat se află un platou împădurit, numit „Bisericile”. După tradiție, aici au existat în secolele XVII-XVIII câteva mici *biserici din lemn*, unde se adunau la rugăciune, noaptea și la sărbători, sihaștrii din partea locului. Din secolul al XIX-lea, aceste biserici au dispărut.

Un alt nume apropiat Goideștiului a constituit locul de viețuire și nevoiță a mai multor generații de sihaștri. O poiană de aici

poartă astăzi numele „Valea Chiliei”, amintind de numeroșii pustnici ce s-au nevoit aici, până în secolul al XIX-lea. *Sfântul Cuvios Părinte Vasile de la Poiana Mărului*, care prin învățăturile și scrierile sale a readus printre monahi viețuirea sfântă a Părinților Pustiului și practicarea neîntreruptă a Rugăciunii lui Iisus, a exercitat o influență deosebită și asupra călugărilor și pustnicilor din această zonă.

Așadar, susținuți de dragostea și rugăciunile pustnicilor din ținuturile apropiate, credincioșii mireni, retrași în această zonă muntoasă greu accesibilă (vf. Ivănețu, 1191 m) de teama năvălitorilor, au purces în jurul anului 1700 la ridicarea unei biserici din lemn, locaș care se păstrează până astăzi în bune condiții. Biserica așezată în centrul satului constituia însăși sufletul întregii comunități.

Ca și casele țărănești, biserica aceasta este o construcție în întregime din material lemnos, de dimensiuni mici – 12 m lungime, 6 m înălțime, pereți, acoperiș, turlă. Fundația o reprezintă materialul litic (bolovani de râu), peste care s-au așezat patru tălpi groase de 0,4 m – piese masive din brad. Peste aceste tălpi sunt așezate una după alta bârnele dispuse orizontal, în mai multe rânduri. Pridvorul este principalul element care apropie această biserică de casa țărănească, cu vechea ei prispă.

Sfântul altar are mari similitudini cu formele existente în Transilvania, la Bârsău, Comăna de Sus sau Râu de Mori. Acoperișul de șindrilă este specific bisericilor vechi. Turnul de pe pronaos a servit în vechime ca și clopotniță. Numeroase elemente de arhitectură împodobesc această biserică: etanșarea bânelor fără mijloace mecanice și încheierea lor în „coadă de rândunică”, șindrila așezată în „solzi de pește”, zăvorârea ușii cu feronerie manuală, crestarea consolelor în unghiuri drepte, etc. Sculptura mărește valoarea ornamentației. Întâlnim aici străvechiul motiv al funiei împletite pe marginea superioară a pălimarului tindei.

Ca la mai toate bisericile vechi din zonă, pronaosul este despărțit de naos printr-un perete de icoane. De obicei, în pronaos stau mai mult femeile, lăsând locul bărbaților în naos. Atât pronaosul

cât și naosul sunt împodobite cu icoane pe lemn, foarte vechi, amintind de stilul bizantin, cu o ușoară nuanță românească.

Tâmpla bisericii este pictată direct pe bârne. Cele patru icoane împărătești, pictate în culori vii, mărturisesc și astăzi, după două secole, frumusețea nepieritoare a Ortodoxiei. Icoana Maicii Domnului de aici are ceva deosebit: venerarea credincioșilor a mers până acolo încât mâna Preasfintei Călăuzitoare (Odighitria) a rămas fără culoare în locul în care a fost sărutată cu evlavie. Maica Domnului este cea mai puternică mijlocitoare și mângâietoare pentru acești credincioși. Sunt convins că și pentru ei, Sfântul Ioan Damaschin a scris aceste cuvinte: „*Singur numele Născătoarei (Theotokos), Maica Domnului, cuprinde în sine întreaga taină a icoanei mântuirii*”.

Sfântul altar este mic, intim și te îndeamnă la rugăciune. Sfânta masă are o formă aproape unică în zonă: o piatră cioplită rotund, așezată pe un picior de lemn. Sfânta masă, cea mai importantă dintr-o biserică, este locul unde Dumnezeu se descoperă oamenilor. Reprezintă atât mormântul lui Hristos, cât și Scaunul de Judecată, înaintea căruia vom sta cu toții. Închipuie însă și masa Cinei celei de Taină, de unde ne luăm Pâinea Vieții veșnice. Forma rotundă a acestei sfinte mese ne amintește de veșnicia lui Dumnezeu, care vine în mijlocul nostru pentru a ne înveșnici. Hristos este Lumina lumii. De aceea este numit și Soarele dreptății. Din acest motiv, înconjurarea sfinteii mese se face întotdeauna împotriva sensului „mersului soarelui” – mitropolitul Varlaam al Moldovei.

Un alt element deosebit al acestei biserici îl reprezintă Spălătorul – un lighean cioplit ce are în prelungire un lemn de salcâm, găurit, pentru a permite scurgerea apei.

Acest sfânt locaș este pus sub ocrotirea duhovnicească a doi mari rugători: Sfântul Ierarh Nicolae și Sfânta Cuvioasă Parascheva. Pentru creștinii de aici, evlavie și dragostea către Sfânta Cuvioasă, ale cărei sfinte moaște au fost aduse la Iași în 1641, nu au ținut seama de granița care desparte Moldova de Muntenia. Sfinții nu au granițe. Cinstirea lor îi unește și întreolaltă pe creștini. Timp de două milenii,

credința creștină și limba română au format legătura cea mai puternică a acestui neam.

Ctitorii acestei Biserici, cu smerenia specifică acestui neam, au fost interesați să construiască un locaș pentru rugăciune și nu să-și etaleze numele. Biserica aceasta a răzbătut printre veacuri și a fost martoră tuturor bucuriilor și necazurilor fiilor acestui neam. Ea este și va rămâne oglinda veșniciei. Privim deodată atât trecutul, cât și viitorul. Cu acest gând, în urmă cu un an, am purces la renovarea întregului acoperiș, pentru a nu mai fi pusă în pericol existența acestui sfânt locaș. Cea mai mare contribuție la această lucrare a avut-o domnul **Dedu I. T. Gheorghe**, un bun credincios și enoriaș al parohiei noastre, din sprijinul căruia avem astăzi *o frumoasă bisericuță alăturată celei vechi, închinată eroilor și tuturor luptătorilor pentru credință*.

Din rândurile acestor luptători fac parte nu numai cuvioșii și martirii, ci și creștinii de acum care prin jertfa rugăciunii și a dragostei dumnezeiești, strălucesc tainic, spre slava lui Hristos și spre mântuirea neamului nostru creștinesc și românesc.

Bibliografie:

Ierom. Ioanichie Bălan - „Vetre de sihăstrie românească”, București, 1982

Dr. Antonie Plămădeală - „Spiritualitate și istorie la Întorsura Carpaților”, Buzău, 1983

Pr. Horia Constantinescu - „Biserici din lemn din Eparhia Buzăului”, Buzău, 1987

Bisericuța Eroilor

din Cimitirul Parohiei *Goidești*, comuna Brăești, jud. Buzău

- Bisericuța Eroilor din cimitirul satului Goidești, comuna Brăești,

județul Buzău, a fost construită în luna septembrie a anului 1999, conform autorizației de construcție nr. 4132 / 8 octombrie 1999, eliberată de Episcopia Buzăului, de către Dedu I. T. Gheorghe, credincios acestei parohii, împreună cu familia sa;

- Această bisericuță a fost construită pe locul unei bisericuțe mai vechi, zidite în jurul anului 1900 de către un anume Gheorghe Popescu, unchi de-al domnului Dedu I. T. Gheorghe. La rândul său, această bisericuță de la începutul secolului XX, ar fi fost construită pe piciorul mesei primei biserici din parohia Goidești, făcută din lemn și construită în jurul anului 1700

- Bisericuța Eroilor din cimitirul satului Goidești este construită din lemn, cu fundația de ciment și pereții din scândură de brad. Are trei turle în miniatură, cu acoperișul bătut în solzi de pește și este învelită în tablă de aluminiu. Bisericuța are 3 m lungime și 2,5 m lățime. Pereții interiori sunt placați cu sfinte icoane, iar în sfântul altar se află o cruce din lemn de stejar, pe fața căreia este sculptat Domnul Iisus Hristos răstignit.

- Acestui sfânt locaș i s-a dat numele de Bisericuța Eroilor, deoarece din datele culese de la cei mai bătrâni oameni ai satului și de la veteranii de război, am constatat că avem un număr mare de eroi căzuți pe câmpurile de luptă: în Războiul de Independență (1877-1878) sunt 6, în Primul Război Mondial (1916-1918) sunt 32 și în al Doilea Război Mondial (1941-1945) sunt 37. Numele tuturor acestor eroi se află scrise la loc de cinste pe bisericuța lor.

- Bisericuța a fost sfințită în ziua de 10 octombrie 1999 cu 4 preoți:

Preot Pomete Costică, reprezentând biserica Goidești

Preot Necula Remus de la biserica Pîrșcov, jud. Buzău

Preot Simion Ioan de la biserica Brăești, jud. Buzău

Preot Florin, biserica Odăile, jud. Buzău.

La sfințirea bisericuței a participat un număr de aproximativ 450 de persoane, credincioși ai parohiei Goidești și din împrejurimile localității. În această zi s-a făcut și praznic, de către toți cetățenii care ai căror rude au căzut pe câmpul de luptă.

- Începând cu anul 1999, când s-a sfințit Bisericuța Eroilor, în fiecare an, la Înălțarea Domnului, când sărbătorim și Ziua Eroilor, slujba pentru eroi se desfășoară la Bisericuța Eroilor.

Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat putere pentru a construi această bisericuță pentru eroii neamului românesc.

Dedu I. T. Gheorghe

(sat Goidești, comuna Brăești, jud. Buzău)

Aceste scrisori de mulțumire, adresate eroilor, au fost citite în fața publicului adunat la Biserica Eroilor din Goidești, în ziua de Înălțare / ziua Eroilor, în anii 2002 și 2003.

Ionică GRAMA:

Stimați credincioși, îndoliată adunare, Sfinția Voastră,

În prag de sărbătoare, cu lacrimi și durere, am venit cu toții la acest mic monument, pentru a aduce omagiu marilor eroi care s-au jertfit pentru pământul patriei și al comunei noastre. Părinții, bunicii și stră-străbunicii noștri au luptat cu arma-n mână, flămânzi și goi și s-au jertfit pentru ca noi, urmașii lor, să ne bucurăm de jertfa și de vitejia lor.

Suntem aici puțini goidari din neamul strămoșilor noștri, ca să putem vărsa pe mormântul lor sfânt, atâtea lacrimi câte ar trebui.

Eu, un simplu goidar, voi spune cu multă emoție și recunoștință, un cuvânt omagial, la căpătâiul celor care s-au jertfit pentru patrie, pentru ca noi, urmașii lor, să putem trăi.

O M A G I U

Suntem puțini aici,
La micul monument,
Dar suntem toți cu lacrimi
Și cu durere-n piept.

Soarta voastră-n viață
A fost ca o pădere
Și ați pășit spre moarte
Cu patimi și durere.

Ne închinăm aici,
În fiecare an
Și pentru jertfa voastră
Serbăm din neam în neam.

V-ați părăsit părinții,
Soția și copiii,
Să apărați pământul
Și ale noastre glii.

N-avem atâtea lacrimi,
Să vă udăm mormântul.
Sufletul să vă fie
Preaocrotit de „Sfântul”,

În zdrențe ați plecat,
Desculți și-nfomețați,
Să apărați o țară
Și-ai noștri sfinți Carpați.

Căci ne rugăm cu toții
La bunul Dumnezeu,
Ca drumul vostru-n ceruri
Să nu vă fie greu.

Cu hunii, cu barbarii,
Lupta-v-ați mult cu turcii,
V-ați murdărit de sânge,
Cu nemții și cu rușii.

Dar voi, vitejii noștri,
Voi ați învins mereu
Și ați avut în frunte
Pe bunul Dumnezeu.

Căci voi plecați la luptă,
Cu semnul crucii-n față.
Icoane-aveați în suflet
Și-a Domnului povață.

Ați mers prin locuri grele,
Prin geruri și noroi
Și v-ați jertfit cu toții,
S-o ducem bine noi.

Ne-ați apărat pământul.
Vă cerem azi iertare
Și la mormântul vostru,
Venim toți cu o floare.

Părinții v-au murit,
Mai sunt copiii voștri...
Dar vă mai plâng, în urmă,
Nepoții, strănepoții...

Vă plânge lumea toată
Și ne-nchinăm cu toții,
Căci, pentru toți urmașii,
V-ați dus în calea morții.

Noi îl rugăm pe Domnul
Ca să vă dea iertare,
Că ați murit în chinuri grele
Și fără lumânare.

Nespovediți, ne-mpărtășiți
Murit-ați la hotare,
Căci ați luptat s-aveți
O Românie Mare.

De-ați învia ca să vedeți,
Pentru ce ați luptat,
Voi v-ați întoarce în mormânt,
C-un vaiet și un oftat.

Că-n țara noastră, astăzi,
O ducem iarăși greu.
Nu-s lupte și războaie
Dar traiul ne e rău.

Căci au murit eroii
Ce sfânt ne-au cârmuit
Iar alții, mult mai lacomi,
La cârmă au venit.

Eroi mai sunt și astăzi,
Dar nu îi pot învinge.
Ne-au dus spre sărăcie
Și țara noastră plânge.

Și azi vă plânge țara
Pe voi, martiri eroi,
Murit-ați fără milă,
S-o ducem bine noi.

Ne închinăm cu toții
La crucea dumneavoastră,
Căci ați vărsat mult sânge,
Voi, pentru țara noastră.

Și-acolo sus în ceruri,
Urcați pe sfinte trepte
Și ne rugăm cu toții
La Domnul, să vă ierte.

Dumnezeu să-i ierte!

Acum, cu această ocazie, vreau să
aduc felicitări și mulțumiri celor
care au făcut această troiță, în
amintirea și eroilor noștri martiri.
Dumnezeu să-i răsplătească!

*(Cuvânt rostit în fața a circa 200
de concetățeni (goidari) în 13 iunie
2002)*

Grama Ion:

Stimați concetățeni, iubiți credincioși,
onorati profesori și elevi, sfinția voastră,

Suntem astăzi cu toții aici, în cimitirul satului nostru, în fața acestui micuț monument și lângă această sfântă troiță, într-un moment foarte important pentru noi toți, pentru a aduce și anul acesta un omagiu celor care s-au jertfit căzând la datorie pentru ca noi, urmașii lor, să o ducem mai bine și să avem o țară liberă, curată și binecuvântată de Dumnezeu. Aceștia, stimați concetățeni, sunt Eroii Neamului Nostru, care vor rămâne veșnic în inimile noastre.

Nu este nimeni din această adunare care să nu aibă în neamul său un erou căzut pe câmpurile de luptă: un tată, un frate, un bunic sau, pentru cei mai mici, un stră-străbunic. Și iată, stimați credincioși, că și cei mai mici ai neamului nostru au venit cu toții aici, sub îndrumarea profesorilor și dascălilor lor, - căroră le mulțumim - pentru a aduce un omagiu străbunilor lor.

De-a lungul istoriei, de la Decebal încoace, țara noastră a fost călcată de cotropitori care au năvălit pe pământul nostru pentru bogățiile și frumusețile sale. Dar eroii noștri au reușit, cu prețul vieții lor, să-i învingă și să-i alunge și dacă astăzi avem o țară liberă și prosperă, acest lucru se datorează lor. Eroii noștri neînfricați au luptat cu dușmani puternici și periculoși, dar datorită curajului lor și cu grija bunului Dumnezeu, au ieșit mereu învingători. Întotdeauna ostașul român a purtat icoana bunului Dumnezeu la piept și în suflet și Dumnezeu i-a ajutat mereu să iasă învingător.

Astăzi, stimați credincioși, nu avem în satul nostru flori pentru fiecare erou și chiar dacă am avea, ele nu ar încăpea în acest micuț cimitir. Au luptat străbunii noștri cu romanii, cu turcii, tătarii, hunii barbari, cu rușii, cu nemții și de-aceea sângele vărsat de eroii noștri a stropit și pământul țărilor dușmane, iar osemintele lor sunt împrăștiate pretutindeni de la Rusia stalinistă până în Germania hitleristă.

Stimată adunare, alături de eroii care ne-au apărât țara de cotropitori, omagiem astăzi și pe cei mai proaspeți eroi ai neamului nostru - eroii revoluției din Decembrie 1989, care ne-au scăpat de jugul comunismului, înlăturând un dictator care ne luase și dreptul la credință față de Dumnezeu. De aceea, Dumnezeu nu l-a mai putut răbda. Când privim această troiță sfințită, ridicată de o familie credincioasă

din satul nostru, familia Gheorghe Dedu, ne amintim și de eroii din 1989 care ne-au redat credința către Dumnezeu, pe care dictatorul Ceaușescu ne-o luase. Pretutindeni pe pământul țării au fost eroi și fiecare dintre noi, oriunde ne-am afla, când vedem un mic monument, ni-i putem aminti și-i putem omagia.

Mă uit aici, în mulțimea adunată și văd câțiva veterani care au luptat alături de eroii neamului nostru, dar căroro bunul Dumnezeu le-a ajutat să se întoarcă în viață, lângă familiile lor. Sunt oameni în vârstă, obosiți, dar care și acum poartă în piept o inimă de erou. Le mulțumim pentru vitejia lor. Să le dea Dumnezeu viață lungă și să se bucure de roadele vitejiei lor.

Acum voi încerca să dedic câteva versuri în semn de omagiu pentru eroii noștri.

Voi, scumpi eroi... noi am venit
În zi de sărbătoare,
În amintirea voastră scumpă,
S-aprindem lumânare.

Flămânzi și goi voi ați luptat,
Pământul vi l-ați apărat
Și ați murit la datorie,
Cu gândul împăcat.

Și flori am pus și am adus,
L'al vostru monument,
Și toată viața cât trăim,
Noi vă purtăm la piept.

Ne-mpărtășiți voi ați murit
Și fără lumânare,
Dar Dumnezeu vă va primi,
Și vă va da iertare.

Vă plâng și frații și copiii
Nepoți și strănepoți,
Voi ați lupta, de-ați avea „arme”,
Ca să scăpați din morți.

Vă plânge toată România,
Moldova, dulcea Bucovină,
Că le-am pierdut pe cele două,
Nu sunteți voi de vină.

Voi ați luptat pân-ați căzut
La Plevna, Oituz sau Smârdan,
De-aceea amintirea voastră,
Serbăm din neam în neam.

Vă plânge, azi, toată suflarea
Din glia românească,
Că țară mândră avem azi,
Din urma dumneavoastră.

Cu ruși, cu nemți voi ați luptat,
La Don, în Tatra-n Caucaz
Și-ați apărat această țară,
Ca noi s-o ducem bine azi.

Dar comuniștii ne-au călcat,
Pân' și credința ne-au luat,
Și-atunci, în '89
Mult sânge s-a vărsat.

Și am scăpat de comunism,
Credință iar am căpătat.
S-o ducem bine cei rămași,
Mulți tineri au picat.

Cu mâinile curate,
Copii, elevi, studenți,
Curmați au fost la moarte,
De teroriști demenți.

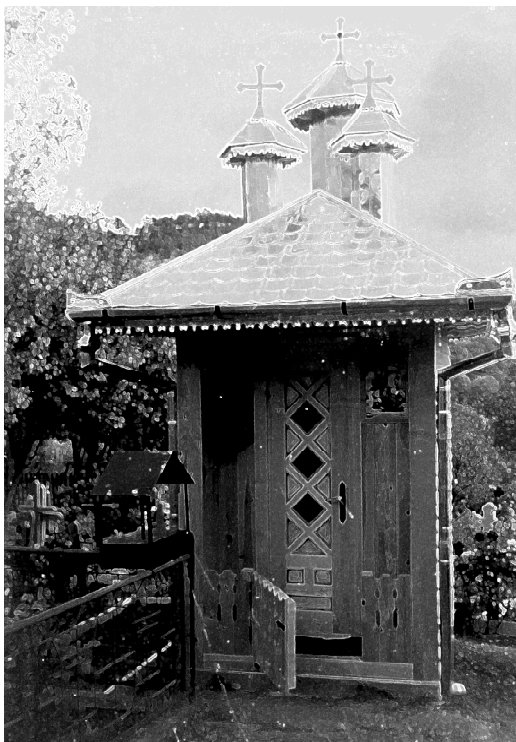
Vom plânge la morminte
Și-om duce multe flori,
Că ne-au salvat cu viața
Și tinerețea lor.

Vom scoate din arhive
Erorile minciunii
Și-om scrie-o carte dreaptă
La fiii națiunii.

Să corectăm în carte,
Să punem titluri noi,
Istoria să scrie
Mai mult despre eroi.

Eroii și cu sfinții
Să steie laolaltă,
Și-atunci vom putea spune
C-avem o carte dreaptă.

Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească
în pace. (5 iunie 2003)

**Biserica
Eroilor**
construită de
familia *Dedu I.T.*
Gheorghe din
Goidești, jud.
Buzău și sfințită de
4 preoți în ziua de
10 oct. 1999

Pastorația celor din instituțiile de învățământ

Ionuț Ilea

Legile și logica umană sunt mult prea strâmte și prea atinse de păcat pentru a putea oferi tinerilor o educație completă, atât din punct de vedere intelectual, cât și din punct de vedere spiritual. Iată de ce, în încercarea de a crea o simbioză între știință și adevărata religie, care, pentru noi, creștinii ortodocși, este însăși Viața, trebuie să ținem seama și de comorile de învățătură transmise de către Sfinții Părinți. Păstrând firul acestei „logici”, găsim excelente, delicioase merinde duhovnicești, cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur despre maniera în care trebuie să formăm și să pregătim pentru Cer, binecuvântatele odrasle ale fiecărei familii: *„Nașterea de copii este o rânduială a firii, însă a-i crește și a-i educa într-o virtute este o chestiune de minte și voință”*.

Mulți părinți consideră că singura obligație pe care o au față de copiii lor este să nu-i lase să moară de foame. Dar firea își cere oricum cele ale ei, așa că, pentru îndeplinirea acestei obligații nu este nevoie nici de cărți, nici de porunci. O îndatorire sfântă este, însă, grija de a educa inimile copiilor în virtute și evlavie.

Această obligație le revine deopotrivă taților și mamelor. Sunt tați care nu precupețesc nici un efort pentru a-și da odraslele pe mâna unora care să le facă toate poftele, considerând educația creștină drept un lucru neînsemnat. Ori, acest fel de a privi lucrurile este pricina dezordinii care face ca societatea noastră să se tânguiască. Să presupunem că ați agonisit pentru ei o avere considerabilă. Totuși, dacă ei nu vor ști s-o administreze cu înțelepciune, ea nu va rezista prea multă vreme în mâinile lor; se va risipi și va pieri împreună cu proprietarii. Va fi „cea mai dureroasă moștenire a lor”.¹⁴³

Cuvintele acestea ale Sfântului Ioan Gură de Aur sunt suficient de clare pentru cei care vor să se bucure de roadele activității copiilor lor, în cadrul instituțiilor de învățământ. Fiecare membru al unei instituții de învățământ are nevoie de cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur, pentru că, înainte de a fi profesor, acesta a trecut prin toate etapele procesului de educație, din

copilărie până la maturitate.

*

În acest articol dorim să punem în dezbatere pastorația preotului în mediile educaționale și rolul său de a înveșmânta în haină creștină procesul de învățământ laic.

Preotul are menirea de a face viu mesajul creștin în mediile educaționale, dar și de a contribui la zidirea familiei creștine (a „micii biserici”) și la formarea de adevărate mame și adevărați tați care să-și educe copii în spirit creștinesc. În ceea ce privește conceptul și calitatea de mamă, Sfântul Ioan Gură de Aur ne luminează tot cu o lecție despre educație: „*Voi, mamelor, îngrijiți-vă de fetele voastre, căci este ușoară pentru voi o astfel de îngrijire. Luați seama bine să se deprindă să stea în casă. Mai cu seamă, învățați-le să fie evlavioase, modeste, să disprețuiască averile, să fie simple și fără pretenții la îmbrăcăminte. Și în felul acesta, dați-le în căsătorie. Crescându-le pe ele așa, nu numai pe ele, ci și pe bărbatul pe care-l vor avea, le-ați mântuit, și nu numai pe bărbat, ci și pe copii și pe nepoți. Dacă rădăcina este bună, ramurile se vor răspândi în chip armonios, iar pentru toate acestea veți primi plată. Așadar, să facem toate, ca și cum n-am avea în grijă numai un suflet și prin el, să folosim pe multe altele. Fiicele toate să iasă la căsătorie din casa părintească, precum iese un luptător din locul de antrenament, având cunoaștere amănunțită, a întregii științe, ca și un aluat care trebuie să dospească întreaga plămadă și să o facă pâine bună*”.¹⁴⁴

Așadar, considerăm că orice acțiune a preotului, desfășurată pe terenul instituțiilor de învățământ nu poate face abstracție de pastorația tinerilor căsătoriți, a familiei și copiilor.

Pastorația preotului în cadrul acestor medii se prelungește, în mod indirect, prin profesorul de religie care are aceeași misiune ca a preotului: transmiterea mesajului Evangheliei lui Hristos, în baza preoției universale pe care o are ca și creștin (asta în cazul în care nu este preot, când are preoție împăratească, propriu-zisă).

1. Rolul preotului față de problema tinerilor și a familiei

1.1 Refuzul sau limitarea numărului copiilor

Această temă se impune cu deosebită stringență, ținând cont de faptul că, sub influența modelului occidental, care ridică promiscuitatea, desfrâul, concubinajul la rang de virtute, încercând să instaureze o nouă ordine de drept a firii, familia creștină tinde să eșueze și să intre într-un proces de disoluție. Toată istoria creștinismului, întreg mesajul biblic ne arată că nu este așa și că, pentru a rezista și pentru a se întări Biserica lui Hristos, este nevoie de adevărate familii creștine, adevărați prunci creștini, de reîntoarcerea la izvoarele creștine ortodoxe ale Părinților din vechime. O recentă statistică sociologică, referitoare la situația demografică a românilor în următorii 50 de ani, demonstrează că, dacă vom continua să refuzăm nașterea de copii, populația României se va situa în jurul cifrei de 16 milioane. Modelul de viață propus de Occident și teoria malthusianistă, pe care occidentalii încearcă să o înrădăcineze în conștiințele, și așa fragile, ale tineretului român, constituie o problemă cât se poate de serioasă. Ideea aceasta nu reprezintă o noutate în peisajul românesc. Ea își are rădăcinile în perioada interbelică, când numeroși oameni de știință prefigurau apariția acestui grav flagel care atentează la viața familiei. O dezbatere pertinentă pe această temă o realizează preotul Teodor Bodnar, în lucrarea sa de teologie pastorală - *“Rolul preotului în educarea enoriașilor săi”*, unde, la capitolul destinat copiilor, tineretului și familiei, trage un semnal de alarmă extrem de tăios, referitor la pericolele care se abat asupra integrității familiei, ca celula de bază a societății, ca „mică biserică” instituită de Dumnezeu încă din perioada edenică. Deși copiii sunt fericirea cea mai mare a părinților, deși, în acest sens, bunul Dumnezeu a dat poruncă expresă oamenilor, zicând: „*Fii rodnici și vă înmulțiți, umpleți pământul și-l stăpâniți*” (Fac.3 și urm.), încă mai există destui creștini care, nesocotind adevărata fericire și voie divină, refuză sau limitează numărul copiilor.

Această atitudine extrem de primejdioasă aduce omenirea înapoi la păgânismul desfrânat din Antichitate, care avea urâtul obicei de a reduce voluntar numărul copiilor și de a fugi de căsătorie. Creștinismul a înlăturat în bună parte mentalitatea păgână cu privire la nașterea copiilor.¹⁴⁵

La prima vedere, s-ar părea că problema limitării copiilor nu are o pondere atât de importantă în arhitectura familiei. Pe parcurs, vom demonstra însă, că aceasta aduce, de fapt, grave prejudicii instituției familiei și că lipsa Tainei Căsătoriei nu poate constitui pentru noi, cei de astăzi, un bun prilej de formare armonioasă copiilor - viitori oameni de bază ai societății și mădulare vii ale Bisericii lui Hristos. De aceea, devine limpede faptul că, dacă dorim să tratăm o problemă precum pastorația celor din instituțiile de învățământ, trebuie să plecăm de la familie. Familia reprezintă pista de lansare către instituția de învățământ, terenul de formare, locul de unde se selectează viitorii membrii ai instituțiilor de învățământ. Revoluțiile, socialismul și mai ales capitalismul secolului XVIII și începutul secolului XIX au întronat materialismul ca „*cel mai de seamă bun al omului*”. Profesorul David Ricardo a dezvoltat teoria rentei financiare, în care expune raportul între productivitatea solului și înmulțirea populației. Această teorie o dezvoltă la maximum și pastorul englez Robert Malthus în lucrarea sa: „*Essay on the Principles of Population*”. El susține că populația crește în progresie geometrică, iar alimentele în progresie aritmetică, motiv pentru care se cere amânarea căsătoriei, până când omenirea își va îmbunătăți starea economică.¹⁴⁶

Teoria a fost apoi transformată în neomalthusianism, care recomanda limitarea nașterilor prin mijloace neonaturale. Concepția a avut un ecou nefast în Europa și pe alte continente. Mare parte din cei lipsiți de simțul moral au fost cuprinși de panica autoînfometării și au început să practice refuzul și limitarea nașterii de copii. Treptat, acest obicei a contaminat mai întâi orașele și apoi, în raport cu slăbirea credinței, și satele, astfel încât, astăzi putem spune că s-a generalizat și a devenit un mare pericol religios-moral și național. Care să fie oare motivul acestei deprinderi condamnabile? În general, motivul invocat de cei în cauză este de natură materială. Se pare însă, că acest motiv nu ar fi cel real, deoarece constatăm cu surprindere, că oamenii mai săraci - țărani muncitori, meseriași și mici funcționari - au copii, pe când cei mai înstăriți - bogații satelor și orașelor - sau n-au nici un copil, sau au numai unul sau, în cel mai bun caz, au doi copii.

Motivul trebuie deci, căutat în altă parte. Fără îndoială, cauza o constituie, pe de o parte, lipsa de rușine, de frică și de respect față de Dumnezeu și de poruncile Lui sfinte, iar pe de altă parte, spiritul caracteristic secolului în care trăim - spiritul comodității, luxului, petrecerilor și egoismului.¹⁴⁷

Aceste constatări făceau parte dintr-o statistică din perioada

interbelică, redactată de către luminatul om de știință și doctor creștin Grigorie Gheorghe Comșa, în lucrarea „*Păcatul lipsei de prunci*”.

În clipa de față, nivelul dramei tinde să se îndrepte către cotele maxime. Imoralitatea care domnește în societatea de astăzi, haosul, instabilitatea de orice natură pe care toți o resimțim din plin, dovedesc acest lucru. Pentru noi, creștinii, această stare de lucruri nu este deloc liniștitoare. Dimpotrivă, ea impune o serioasă reflecție și tragerea unui semnal de alarmă către instituțiile statului implicate în problema tinerilor, a căsătoriilor și destinului acestora.

Referitor la combaterea acestei atitudini, de către preot, noi credeam că numai o viață exemplară, în acord cu poruncile dumnezeiești ale Sfintei Scripturi și cu tradiția bisericească răsăriteană, poate oferi soluția viabilă a ieșirii din criză. Iată ce ne spunea doctorul Grigorie Gheorghe Comșa, în urmă cu câteva decenii: „*Refuzul sau limitarea numărului de copii constituie, în sine, un dublu pericol: religios-moral și social-național. Biserica nu poate sta nepăsătoare în fața acestor primejdii care amenință neamul. Aceasta, cu atât mai mult cu cât, imoralitatea este uneori înspăimântătoare*”.¹⁴⁸

În această situație, avem nevoie nu numai de preoți bine pregătiți, bine formați intelectual și duhovnicește, ci și de profesori de religie care să se situeze pe același calapod și care să îi facă pe toți aceia care trec prin mâinile sale, să conștientizeze că Taina Căsătoriei este una din cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii și că familia reprezintă, cu adevărat, „mica biserică”. Alianța bărbatului cu femeia are, printre scopurile fixate de Dumnezeu, și procreațiunea copiilor. Deci, păcătuiesc împotriva celei mai elementare prudențe divine, acei părinți care, prin orice metodă, împiedică această procreație, călcând în picioare porunca dumnezeiască „*Să nu ucizi !*”. Din acest punct de vedere, legea divină este absolut categorică: **nu admite** conceptul medical de abort, precum și metodele de provocare a acestuia: contraceptivele (steriletul, pilulele anti-baby, spirala, prezervativul).¹⁴⁹

1.2. Coeziunea și menținerea familiei

Dispariția bruscă a surselor de venituri este responsabilă de importante tendințe de disoluție a familiei. Migrația în vederea obținerii de venituri desparte, adesea, membrii familiei, pentru lungi

perioade de timp. Când prostituția însoțește migrația, efectul distructiv asupra familiei este deosebit de ridicat. Sunt multe cazuri în care copiii, fie sunt lăsați în grija bunicilor - și ei lipsiți de resurse, fie sunt pur și simplu abandonați, fără nici un fel de suport material. De asemenea, numărul de divorțuri este în continuă creștere. În multe cazuri, mama rămâne singură cu copiii; lipsa de resurse materiale o împinge, cel mai adesea, în situații disperate. De regulă, datele sugerează că acei copii din familiile incomplete sunt cei mai vulnerabili la riscul abandonului școlar, neglijării, abuzului fizic.¹⁵⁰

Tipologia familiilor mono și biparentale ¹⁵¹

Conform documentelor de specialitate, constatăm că la coeziunea și menținerea familiei contribuie un complex de factori. În realitate, însă, tipologia familiilor are o covârșitoare influență asupra unității acesteia. Putem vorbi, astfel, de existența a șapte tipuri de familii :

1. *Familia de tip A* - reprezintă familia nucleară, tradițională și „intactă”: doi părinți căsătoriți, locuind împreună, interacționând în mod continuu cu familia și fiind implicați în familie. În general, societatea consideră acest tip de familie drept familia ideală, folosindu-l ca pe o normă socială cu ajutorul căreia sunt judecate toate familiile (prin comparație).

2. *Familia de tip B* - reprezintă tipul de familie, în care unul dintre părinți interacționează foarte puțin sau deloc cu ceilalți membri ai familiei, deși, din punct de vedere psihologic, rămâne un membru al familiei. Astfel de familii pot exista, dacă unul dintre părinți este spitalizat, este la închisoare sau are serviciul în altă localitate pentru o lungă perioadă de timp.

3. *Familia de tip C* - în acest tip de familie, unul dintre părinți interacționează cu familia doar în aparență. El își canalizează atenția și energia spre altceva. De fapt, el este absent din familie din punct de vedere psihologic.

4. *Familia de tip D* - acest tip de familie este foarte rar. Un exemplu ar putea fi acela al unui părinte care a suferit serioase afecțiuni psihice și care nu participă, nici psihologic nici interacțional, la viața de familie. Un alt exemplu ar fi acela al familiilor bogate, în care relația de căsătorie dintre soți este menținută doar formal, din motive economice, unul dintre părinți renunțând cu totul la drepturile și îndatoririle de soț și de părinte. Se observă că familiile care sunt social etichetate ca „normale”, cu ambii părinți prezenți, pot îmbrăca o varietate de forme, în funcție de tipul de implicare al părinților în viața de familie.

5. *Familia de tip E* - reprezintă tipul de familie în care

ambii părinți, deși sunt separați sau divorțați, păstrează legături intense cu copiii și sunt implicați în viața acestora, atât psihologic cât și interacțional. Poate fi cazul părinților care, după divorț, au obținut fiecare în parte, dreptul de custodie asupra copiilor.

6. *Familia de tip F* - se referă la situația în care unul dintre părinți încetează să interacționeze cu familia, dar rămâne atașat de ea din punct de vedere psihologic. El (ea) încă îi privește pe membrii familiei ca fiind importanți pentru el (ea) și își modifică comportamentul în funcție de modul în care percepe așteptările lor. Acest părinte absent este prezent în familie, din punct de vedere psihologic, chiar dacă, fizic, el nu mai există.

7. *Familia de tip G* - acest tip de familie este greu de imaginat, se referă la un părinte separat de familie în mod formal, absent psihologic (nu se mai consideră responsabil și nu se mai implică în problemele familiei), dar care are totuși contacte, interacționează cu membrii ei. Poate fi un părinte care locuiește în aceeași casă cu fosta familie și care, deși nu-i pasă de ea, întâlnește în mod repetat pe ceilalți membri ai familiei.

1.3 Rolul preotului în procesul creșterii și dezvoltării copiilor din parohie

O datorie importantă pe care părinții se cuvine să o aibă mereu în vedere, este străduința ce trebuie depusă pentru a face din copiii lor oameni sănătoși la minte și la trup. Dezvoltarea fizică a copilului fraged constituie cea mai imperioasă grijă a părinților. În urma numeroaselor cercetări, s-a constatat că micuțul copil este cel mai slab dintre toate viețuitoarele și că ar muri în timpul cel mai scurt, dacă ar fi lăsat fără sprijin. De aceea, se impune o îngrijire foarte chibzuită și atentă. Anticii ziceau: „*Mens sana in corpore sano*” și puneau foarte mare accent pe educația fizică a tineretului. Igiena, băile, sportul etc., erau la greci, romani, spartani etc. preocupări de căpetenie, fapt care i-a făcut să devină puternici și de temut. Păcat că această educație era aproape unilaterală, ei îngrijindu-se mai mult de corp decât de suflet.

Creștinismul a introdus armonia dintre trup și suflet. Preotul trebuie să colaboreze în armonie deplină cu medicul din sat sau oraș, iar unde acesta lipsește, se va strădui la toate ocaziile potrivite și în colaborare cu celelalte autorități, să răspândească între enoriașii săi cele mai elementare precepte de igienă și îngrijire medicală. Această colaborare nu este

străină de Biserică, căci în trecutul istoric, între religie și medicină a fost, la toate popoarele, o legătură perfectă: „ *La începuturile lor, religia și medicina s-au confundat, căci știința era una singură, cercetată și aplicată de aceeași slujitori* ”.¹⁵²

Referitor la modul în care, într-o familie, bărbatul trebuie să se poarte cu soția sa însărcinată, preotul va avea datoria ca, prin predicile sale sau prin vizitele pastorale efectuate la familiile din parohia sa, să-l pună pe soț în temă, în legătură cu modul delicat de înțelegere și tratare a soției pe timpul sarcinii. Preotul va trebui să știe să spună că în timpul sarcinii, femeia este mult mai nervoasă decât de obicei, că are nevoie de un tratament mai special și că, de aceea, bărbatul are datoria să fie blând și să-i acorde tot ajutorul necesar. Copilul nou-născut trebuie să fie bine îngrijit pentru a putea rămâne sănătos. Prea mulți copii mor din cauza ignoranței părinților. Aici intervine și rolul preotesei, care trebuie să știe să îndrume tânăra mamă în chestiuni despre regularitatea alăptărilor și igiena suptului, chestiuni care au o foarte mare importanță.

Rolul preotului față de creșterea sufletească a copiilor din parohia sa, a propriilor lui copii, are o importanță fundamentală în formarea duhovnicească a acestora. Cu mult mai importantă decât creșterea trupească este educația spirituală a tineretului, acesta fiind numită pe drept cuvânt „*podoaba sufletului omenesc*”.

Precum am mai afirmat, primul și cel mai important factor al educației copilului îl reprezintă familia, care trebuie să vegheze asupra copilului începând din copilărie, până când acesta iese din casa părintească și chiar după aceea. Aceasta din diferite motive, unul dintre acestea fiind faptul că tineretul petrece o mare parte a timpului în familie, sub dragostea și supravegherea părinților. După statisticile franceze mai vechi rezultă că familia poate avea o influență timp de 65.000 de ore (7%) și școala 15.000 de ore (2%) asupra copilului (Adolphe Ferriere, „Educația în familie”, Edit. Cultura Românească, Buc., traducere Maria Dobre). Rezultă că familia poate avea o influență considerabilă asupra copilului, deci părinților le revine în primul rând marele rol de educator. Familia formează sentimentele și caracterele primordiale ale copiilor, ea este factorul principal și fundamental al educației. În sânul familiei se poate face adevărata educație, se înalță sufletul, se înobilează inima, viața de familie fiind singurul loc unde prăpastia dintre iubire și egoism se astupă, unde natura și cultura, datoria și simpatia merg mână în mână, unde natura se dezvoltă din sine însăși și devine

cultură, iar această strânsă lucrare a naturii cu cultura este de o însemnătate fără de pereche pentru înnobilarea vieții instinctive a omului.¹⁵³

Educația e, pe cât de sublimă, pe atât de dificilă. Ca să poată influența copiii, se cuvine ca înșiși părinții să fie dotați cu sentimente bune, cu judecată clară și voință fermă. Radiind din ei, aceste calități pot astfel lumina și încălzi inimile copiilor. Referindu-se la educația copiilor, Sfântul Ioan Gură de Aur spune undeva: „*Fără îndoială că, mult mai iscusit decât pe oricare pictor sau sculptor îl socot pe acela care știe să formeze în tineri moravurile*”. Cu drept cuvânt, căci sculptorul sau pictorul moștenește această artă de la natură, pe când a fi tată sau mamă e o vocație, deci o datorie pentru împlinirea căruia, ei trebuie să se ridice peste natura stricată, să se lupte cu o fire moștenită, având plecare spre rău.

Mama, și mai ales ea, are primul rol în educație, căci femeia se poate numi cu adevărat mamă numai atunci când a crescut bine pe copilul său. Mama are o influență extraordinară asupra copilului și are mai mare succes dacă este devotată, decât o mie de pedagogi. Surâsul de pe buzele mamei, plin de dragoste, transpune în sufletul copilului voioșie și fericire. Acei copii, cărora soarta nemiloasă le-a răpit mama, în locul dragostei de viață, sunt înclinați mai mult spre melancolie și pesimism.

Educația bine primită de la părinți deschide calea fericită a viitorului. Pasteur spunea: „*Oh! Tatăl meu, oh, măicuța mea. Oh! Scumpii mei dispăruți care ați trăit atât de modest în această casuță, vouă vă datorez totul...*” și încheie: „*Fiți binecuvântați scumpii mei părinți pentru ceea ce ați fost și memoriei voastre aduc omagiul meu astăzi*”.¹⁵⁴

Merită să vorbim puțin și despre rolul preotului în pregătirea părinților ca și educatori, știut fiind faptul că până la vârsta de 5 - 7 ani copilul este numai sub directă influență a părinților. Acest timp este extrem de important, deoarece acum se pun bazele edificiului personalității viitorului bărbat. De felul în care se face educația copilului, mai ales în primii ani, dar și la vârsta adolescenței, influențează fericirea sau nefericirea lui pe toată viața. Pentru că o însemnată parte a părinților nu-și fac această sfântă datorie, preotul este dator să pregătească părinții pentru misiunea lor de educatori, el trebuie să înceapă să formeze părinți buni, competenți în a asigura o creștere bună fiilor și fiicelor lor.¹⁵⁵ Influența preotului în familiile enoriașilor săi are o pondere mare și poate determina pe părinți să călăuzească pașii copiilor lor spre lumea faptelor bune și a deprinderilor creștinești.

După majoritatea pedagogilor, prima copilărie, prima

etapă din educația copilului este până la vârsta de 6 ani. Perioada aceasta este extrem de importantă pentru educație. Din germenii care se găsesc și se sădesc în sufletul fraged al copilului, se vor naște mai târziu izvoarele fericirii sau nefericirii pentru părinți și copii, se va culege însutit sămânța bună sau neghina (Părintele I.I. Rădulescu: „Rostul casei”, pag. 33, Buc.). Nervozitatea părinților, gâlceava și larma pot deforma personalitatea copilului. Copăceii mici răsar greu acolo unde pătrunde vijelia. Dacă mama este inima, tatăl este creierul familiei. Mama împreună cu tata alcătuiesc o singură putere de educație, o singură iubire, o singură grijă pentru fericirea copiilor lor.

Combaterea, de către preot, a unor momente care aduc grave atingeri demnității și rolului de educator al părinților merită să facă obiectul unei tratări în următoarele rânduri ale acestei lucrări. Pentru ca familia să rămână la rolul de educatoare neîntrecută în cinste și în demnitate, cu care a înzestrat-o Dumnezeu, păstorul sufletesc trebuie să vegheze neconținut asupra ei. Trebuie să combată toate curente, toți dușmanii care cred că, dacă au săvârșit cu regularitate cultul divin, dacă au predicat uneori și dacă au celebrat toate slujbele și au împărtășit Sfintele Taine acelor care le-au cerut, ei au făcut totul și și-au îndeplinit datoria (Pr. Dr. Spiridon Cădea: „Hristos și mântuirea sufletească a orașenilor”, pag. 107). Astfel de preoți duc mai mult o luptă defensivă. Ori, timpul de azi reclamă din partea slujitorului altarului o remarcabilă ofensivă împotriva tuturor dușmanilor care atacă mai ales viața morală a familiei, fără de care, atât individul cât și statul vor suferi mereu.

Dacă astăzi, viața familială se destramă sub ochii noștri și dacă familiile sunt amenințate în tot momentul să devină o mină (gata să explodeze), aceasta se datorează, într-o mare măsură, atacului vehement susținut împotriva familiei de către atâți dușmani și atâtea curente ostile ei. Familia nu este înjghebată dintr-un instinct de conservare, nu este o instituție de creștere a copiilor și de satisfacere a unor instincte, ci este clădită pe Sfânta Taină a Căsătoriei, este baza societății, cu rădăcini străvechi ca o alianță monogamă. Cei care recomandă liberul trai sexual și nimicirea căminului, lovind familia, trebuie combătuți cu severitate. Preotul va combate curentul feminist, arătând necesitatea unui cămin familial în care părinții să-și îndeplinească cu sfințenie îndatoririle lor firești. Acest curent este cu atât mai periculos, cu cât tinde să ia proporții și determină multe mame, mai ales din cele de la orașe, să se abată de la datoria lor sfântă, în numele unor deziderate lansate cu multă ușurință.¹⁵⁶

2. Profesorul de religie

După Învierea Sa din morți, Mântuitorul a trimis pe Sfinții Apostoli să vestească Evanghelia Sa, zicându-le: „*Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă ...*” (Mt. 28,19-20).

Acest testament l-au primit și urmașii lor până în zilele noastre. Astfel trebuie să înțeleagă și profesorul de religie misiunea sa, și anume că a fost chemat de Dumnezeu printr-o chemare lăuntrică și că a fost trimis să învețe pe alții cuvântul Lui. În această slujire, el nu este singur, deoarece Dumnezeu i-a promis că-l însoțește și-l ajută „*în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor*”, așa cum a promis și Sfinților Apostoli. Prin urmare, pentru buna reușită a educației religioase este nevoie ca profesorul de religie să corespundă anumitor cerințe; fără profesori adevărați, nici cea mai bună organizare a învățământului, nici cele mai potrivite metode și mijloace nu prețuiesc nimic. Datorită faptului că profesorul este cel care influențează decisiv educația elevilor, acesta trebuie să aibă o personalitate puternică, deosebită. Un educator adevărat poate fi numai acela care se implică în viața socială, fiind stăpânit de o mare iubire pentru Dumnezeu și pentru oameni.¹⁵⁷

După cum generalul care conduce armata sa se îngrijește de salvarea ostașilor lui, după cum căpitanul cârmuiește corabia lui, cu dorință de a salva pe călători, tot așa și Pedagogul, datorită proniei pe care o are față de noi, conduce pe copiii săi spre o viețuire mântuitoare. Toate câte le cere în chip binecuvântat de la Dumnezeu ca să ni le dea nouă, pe acelea le dobândim dacă ascultăm pe Pedagog.¹⁵⁸

Rânduilele de mai sus aparțin unui ilustru pedagog creștin din veacurile primare (Clement Alexandrinul) și au fost alese pentru că avem siguranța că ele sunt capabile să reflecte cel mai fidel nuanțele conceptului de pedagogie creștină, indispensabilă ca și cunoaștere, ca și mod de viață pentru pastorația preotului în instituțiile de învățământ. Profesorul de religie, ca și prelungire a sacerdoțiului în instituțiile de învățământ, are datoria de a face înțeles sensul autentic al educației creștine. Noi, creștinii obișnuiți, trebuie să privim fiecare aspect al vieții noastre în lumina poruncilor lui Dumnezeu.

Prin educația creștină trebuie să-i ajutăm pe copii să

câștigate ceea ce Sf. Apostol Pavel numește: „*Chipul / forma lui Dumnezeu (morphēTheou)*” (Filip. 2,6). În grecește, cuvântul pentru educație este „*morphis*” (formare). Tot Sf. Apostol Pavel spune: „*O, copiii mei, pentru care sufăr iarăși durerile nașterii, până ce Hristos va lua chip în voi*” (Gal. 4,19). În creșterea copiilor și formarea lor în Hristos și în viața cea adevărată, cunoașterea psihologiei copilului, intuiția fină privitoare la proprii copii nu este de ajuns, dacă nu chemăm neîncetat, prin rugăciune, harul lui Dumnezeu. Trebuie să ne rugăm atât dimineața cât și seara, în orice moment când avem nevoie să cunoaștem voia Domnului și să învățăm, astfel, să deosebim gândul lui Dumnezeu. Prin practica rugăciunii, realizăm țelul cel mai înalt - acela de a fi în comuniune cu Dumnezeu, pentru a ne mântui și a-i ajuta pe copiii noștri să dobândească viața veșnică.

În lumea noastră de azi se vorbește din ce în ce mai rar despre Sfânta Taină a Cununii și atunci când se vorbește, se spune doar de dragostea dintre soț și soție. Într-adevăr, această dragoste poate fi o binecuvântare, un dar de la Dumnezeu, dar țelul principal este de formare de noi copii creștini, de formare de noi fii și fiice ale lui Dumnezeu. Unirea soților trebuie să se facă de către Dumnezeu, cu frică și rugăciune, ca El să-i binecuvânteze și ca pruncii să fie zămisliți, nu numai trupește ci și duhovnicește. Când transmitem viață altei generații, sarcina noastră este de a transmite nu numai viața trupului, ci și o viață spirituală.

Este necesar să-i asigurăm copilului o dezvoltare afectivă sănătoasă; dar și mai important este să susținem creșterea duhovnicească a unui copil. Viața duhovnicească este moștenirea cea mai de preț pe care putem să o lăsăm copilului nostru. În zilele noastre, mulți copii vin pe lume fără să fie doriți, iar unora nici nu li se îngăduie măcar să vină pe lume. Fiecare copil trebuie să fie primit cu dragoste în familie. Dragostea pe care copilul o primește de la familie, în primii ani de viață, este de neînlocuit, este temelia solidă pe care el însuși își va putea clădi propria viață. Lipsa acestei iubiri lasă urme adânci și incurabile, dacă copilul nu primește harul iubirii de Dumnezeu, fiindcă cel lipsit de dragostea părintească la începuturile vieții sale este prea slab pentru a trece peste suferințele de ordin psihic; chiar și cele mai mici lovituri primite în mod inevitabil pe parcursul vieții îl vor afecta profund. Impresiile primite de prunc în pântecul mamei sale determină, în mare măsură, starea lui fizică, afectivă și chiar spirituală.

E bine ca sfaturile medicale cu privire la o alimentație sănătoasă, în timpul sarcinii, să fie urmate cu seriozitate. Nu e de ajuns, însă, să

ne îngrijim numai de trupul copilului. Părinții, și în special mama, va trebui să se roage neîncetat pentru pruncul pe care-l poartă și să recunoască faptul că acesta este atât copilul lui Dumnezeu, cât și al lor. Ar fi de dorit ca mama să se spovedească și să se împărtășească cât de des posibil. Fiind în pântecul mamei, pruncul nu va trebui să fie supus șocului unor zgomote prea mari și unei atmosfere de violență, ca cele generate de unele filme sau de certuri. Gândurile și sentimentele mamei creează și ele climatul în care se dezvoltă pruncul. Inima ei ar trebui să reverse o dragoste primitoare și rugăciune pentru viitorul copil. Femeia care așteaptă să nască, să se roage la Maica Domnului, care este ocrotitoarea și călăuza sfântă a părinților și educatorilor, datorită Pruncului Dumnezeiesc pe Care La purtat la sânul ei și pe care L-a crescut pe pământ. Moașele știu că pruncul aude și recunoaște vocea tatălui, încă din pântecul mamei. De aceea, atitudinea tatălui față de prunc, înainte de venirea lui în lume, precum și atmosfera din casă, sunt foarte importante pentru creșterea duhovnicească a copilului.¹⁶⁰

Din ceea ce am expus până aici, putem constata că sunt esențiale, pentru profesorul de religie, discuțiile axate pe problema întemeierii unei familii creștine, viața copilului înainte de naștere, cum să ne îngrijim pruncii care cresc, formându-le caracterul acasă și la școală. E mai bine pentru prunc, ca în afară de cazul când mama suferă de neputință trupească, să fie hrănit natural, de la sânul mamei. Acest lucru este tot mai mult acceptat astăzi și recomandat medical; dar noi ne referim, aici, la aspectul spiritual al hrănirii copilului. Mama ar trebui să încerce să fie întotdeauna în stare de pace și rugăciune, atunci când își hrănește pruncul, în așa fel încât el să nu primească numai hrană trupească ci și hrană duhovnicească.

Primii trei ani din viață au o importanță vitală pentru creșterea duhovnicească și trupească. Copiii trebuie să învețe să fie ascultători din fragedă pruncie, ascultarea făcând parte naturală din viață. De aceea, profesorul de religie va trebui să insiste mult pe această temă a educației copilului în Taina Ascultării. Este mult mai ușor să-l formezi pe copil în duhul ascultării, încă de la începutul vieții. Exemplul părinților are o importanță primordială: dacă ei nu-și vor arăta unul altuia respect, copilul nu va învăța niciodată ce-i ascultarea. Ascultarea e vitală din punct de vedere duhovnicesc și copiilor care n-au dobândit-o le va fi mult mai greu să o învețe mai târziu.

În cadrul ședințelor cu părinții, profesorul de religie ar fi de dorit să fie prezent pe lângă diriginte (în cazul în care nu este el diriginte) și să trateze mare parte din chestiunile discutate în acest capitol, succint și pe

înțelesul tuturor părinților.

Copiii își petrec o mare parte din copilărie pe băncile școlii. De aceea, părinții trebuie să fie la curent cu ceea ce se petrece la școală. Trebuie să se întâlnească cu profesorul și să primească să joace un rol în buna funcționare a școlii. Părinții trebuie să le asigure timp și un loc liniștit pentru pregătirea lecțiilor, să-și arate interesul pentru programul lor și să-i încurajeze să prindă gustul școlii.

Copilul care are prea multe griji nu poate învăța cu folos, dar cel care se simte ocrotit și fericit în sânul familiei va spori mult mai mult în toate. Copiii au capacități diferite de asimilare a informațiilor și a diferitelor deprinderi. Câteodată, un copil poate crește, cu timpul, mai profund din punct de vedere intelectual, decât alții care par să asimileze mai repede materia, la nivelul cerut de sistemul școlar. Una dintre problemele sistemului de educație actual este aceea că-i învață pe copii să concureze unii cu alții la învățătură. Notele obținute în

urma lucrărilor de control sunt considerate mai puțin importante decât poziția pe care o deține copilul în raport cu ceilalți din clasă și acest lucru cultivă mândria. Adulții trebuie să se arate nemulțumiți de nota obținută și să-l laude pe copil pentru osteneala depusă, iar nu pentru că i-a întrecut pe ceilalți copii, obținând note mai mari ca ei. Un copil care, în ciuda eforturilor sale, nu reușește să aibă rezultate bune la învățătură, nu trebuie făcut să se simtă că nu valorează nimic.¹⁶¹

2.1. Educația din anii adolescenței. „Piese de aur din visteria adolescenței”

Un adolescent care crede în Hristos, care merge la Biserică și vrea să rămână curat până la căsătorie este deja o raritate printre tinerii de astăzi. Să fim conștienți că un asemenea ideal cere efort din partea celor ce-și petrec o mare parte din timp alături de oameni ce consideră normale nonvalorile morale și spirituale libertine. Firea omenească a fost creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Sfinții Părinți spun că una dintre trăsăturile acestui chip este libertatea noastră personală... Libertatea nu înseamnă să faci ce vrei. Nu-i ajutăm cu nimic pe copiii noștri lăsându-i să trăiască independent de noi la vârsta de 13 ani. Binecunoscutul aforism al

Fericitului Augustin : „Iubește și fă ce vrei!” înseamnă de fapt: „Iubește-L pe Dumnezeu și fă ce vrei”. O tânără și-a întrebat tatăl cum ar trebui să danseze (dacă este invitată la o petrecere). Tatăl i-a răspuns : „Dansează ca să te simți bine, dar simtă-te bine în așa fel încât întorcându-te acasă, în cămașa ta, să mai poți privi icoana Domnului, să-I mulțumești și să te rușinezi privindu-L în față”.

Adolescența reprezintă perioada cea mai zbuciumată din viața tânărului, o perioadă de tensiuni sufletești, în care el este confruntat cu crizele de personalitate, crize puberale, când se manifestă chiar și la copiii creștini îndoielile în credință, este o perioadă de tăgăduire și de răstălmăcire a tot ceea ce, mai înainte, considerau ca fapt în sine. Adolescenții noștri trebuie să ajungă singuri la etapa convingerii mature privitoare la credință. Aceasta nu înseamnă, desigur, izolarea de ceilalți, ci izolarea prin propria lor experiență. Trebuie să apară ca adulți ortodocși, pentru că ei cred că ortodoxia este adevărată, că ne arată cum este Dumnezeu și cum suntem noi. Numai o asemenea credință va fi de ajuns să-i țină în ortodoxie pentru toată viața.

Unii copii trec, în chip firesc, fără traume, de la o credință de copii la o credință matură; din păcate nu toți pot face aceste transformări lin. Mulți dintre tinerii ce se droghează azi se răzvrătesc prea multor obiceiuri și reguli în care ei nu mai văd nici un sens profund. O broșură publicată recent de Guvernul Britanic în legătură cu abuzul de droguri constată că cea mai bună măsură preventivă împotriva drogurilor e o bună relație între copii și părinți.

O temă delicată, tipică adolescenților, pe care profesorul de religie are menirea de a o trata cu toată seriozitatea posibilă o constituie relațiile cu sexul opus. Părinții se tem ca copiii lor să nu cadă în păcat înainte de căsătorie. Și în majoritatea cazurilor, în loc să-i înarmeze cu sfaturi, le interzic să iasă să se întâlnească cu tineri ce au deja prieteni sau prietene. Ei ajung până acolo încât, le interzic până și o simplă conversație cu sexul opus. Necazul este că asemenea restricții creează mai multe probleme decât le rezolvă. Când s-au dat toate avertismentele potrivite și s-au fixat condițiile adecvate, se constată, de multe ori, că un tânăr lăsat liber, fără a fi ținut prea strâns în frâu, va fi recunoscător lui Dumnezeu și se va teme să nu dezamăgească prin comportamentul lui încrederea pe care i-o acordă părinții. Încrederea cultivă întotdeauna încredere.

Dintre stările sufletești care se manifestă cu deosebită intensitate în viața adolescentului sunt sentimentul religios, avântul eroic și spiritul

critic. Într-un volum de stihuri intitulat “Poeme într-un singur vers”, poetul Ion Pillat are următoarea poezie: „*Un singur zvon și-atâtea ecouri în pădure*”. Prin acest exemplu, dorim să arătăm că toată frământarea sufletească a adolescentului, căreia nu puțini îi spun criză, are o singură motivație, care nu e alta decât aceea care provine din legătura adolescentului cu Dumnezeu. E zbuciumul care-și proiectează atât razele cât și umbrele asupra celorlalte stări sufletești, proprii vieții de adolescent. Îndeosebi trei sunt aceste stări care le creează neliniște interioară: sentimentul iubirii, pornirea spre acțiuni eroice și spiritul unui discernământ critic. Într-un fel, nici nu sunt trei, ci una singură, asupra căreia se răsfrânge întreaga situație care-l pune pe adolescent într-o confruntare directă cu absolutul, care este și Creatorul său.

În ceea ce privește sentimentul iubirii, primul dintre aceste daruri divine, dintre care aminteam mai înainte, avem ocazia să-l analizăm în continuare pe întreg parcursul acestui itinerar spiritual. În orice caz, te vei raporta la el ca la un vis al tău de aur, având astfel prilejul să te înalți la frumusețea unui mare și sfânt ideal. Elanul eroic este unul dintre dominantele complexului de stări sufletești trăite de adolescent.

În această ordine de idei, părintele Ilie Moldovan realizează un mic portret duhovnicesc al adolescentului, în cuvinte de o rară sensibilitate: „*Nu mai puțin importantă este năzuința spre acțiuni eroice. Câtă vreme adolescența poate fi numită poem al vieții curate, chiar fiind marcată de contrazicerile anilor tineri, ea este începutul unei existențe năvalnice care se revarsă cu generozitate religioasă în afară de sine. În acest sens, ea tinde să se dăruiască, să se întrupeze în fapte de curaj și vitejie, cu intenția de a schimba până și nedreptățile veacului și de a ctitori așezări de viață noi. Este și acesta un ideal - o piesă de mare preț în visteria adolescenței, numai că, între idealul pe care ți-l formulezi și neputința realizării lui imediate, nu de puține ori, apare îndoiala - cunoscută cu denumirea de scepticismul adolescenței. Desigur, biruința - ca depășirea acestei stări de chin și îndoiala - aparține unei lupte la care Dumnezeu Însuși te cheamă. În ce mă privește personal, mă uit în ochii tăi și-ți văd hotărârea, preocupare fermă de angajare într-un război nevăzut, îți aud și glasul tremurător care parcă zice: <<Sunt gata pentru bătălie! Numai să văd cu ce scut mă pot înarma, ca să pot să-mi apăr în curățire iubirea și cu ce armură mă voi îmbrăca, pentru a străbate prin anii furtunii și ce-*

mi stau în față, înfruntând toate

*ispitele!>>. Bine tinere, la următorul nostru popas am să-ți vorbesc și de aceasta! Numai asupra unui lucru vreau să-ți atrag atenția de pe acum: vei avea mult de luptat și vei vedea că, după eforturi îndelungate de ani de zile, după sute de victorii câștigate va trebui să rămâi de veghe pe linia de atac”.*¹⁶²

În continuare, ne propunem să aducem în discuție cealaltă stare sufletească manifestată impetuos în sufletul tânărului, și anume tendința de a critica.

Legat de originea și înțelesul spiritului critic, mergând în concordanță cu gândirea părintelui, exprimată în rândurile de mai sus, putem afirma că reprezintă o certitudine faptul că apariția spiritului critic în această perioadă din viața adolescentului este un dar de la Dumnezeu, de care nu te poți lipsi, dacă cunoști rosturile Lui sfinte. El nu este altceva decât discernământul cu care adolescentul este înzestrat și care face distincțiile necesare între adevăr și eroare, între bine și rău, între păcat și virtute. Orice greșeală, mai ales fiind vorba de păcat, începe de fiecare dată prin căderea rațiunii din Adevăr. Așadar, adevărul este un cuvânt cheie al tainelor existenței, prin care se exprimă întreaga noastră existență, ca și de rațiunea care-l slujește cu fidelitate. În acest sens, marele gânditor Blaise Pascal ne atrage atenția asupra existenței așa numitei „rațiuni a inimii”, tocmai pentru că adevărul se află întotdeauna în unitate cu iubirea. Nu este, oare, adevărul marea realitate a fiecărui eu etic ce sălășluiește în adâncul ființei noastre și se descoperă drept o rațiune a inimii, prin sentimentele pe care le avem, bunăoară, pentru mama noastră și chiar pentru fata pe care pretindem că o iubim? Aceeași rațiune, însă, ne permite, când ne lipsim de dreapta socoteală sau de discernământ, ceea ce într-un anumit moment nu înțelegem, fiind vorba de lucruri mai presus de cuvinte, care nu se pot ușor explica. Așa se face că cenzura acestei rațiuni pe care, la anii adolescenței, nici n-ai cum s-o controlezi, dorește să substituie până și convingerile religioase pe care le-au dobândit în copilărie de la părinții noștri trupești și duhovnicești. Din această întâlnire a credinței, din pruncie și pubertate, cu o rațiune rebelă a cărei origine este încă necunoscută de adolescent, rezultă un conflict pe care acesta îl trăiește dramatic. De ce? Tocmai pentru că această înfruntare antagonistă ce are loc în cugetul adolescentului nu este de ordin intelectual, ci este mai cu seamă de ordin moral.

Referitor la preocupările adolescentului privitoare la existența lui Dumnezeu (o altă nuanță a complexului de stări sufletești

trăite de adolescent) putem afirma că se manifestă cu aceeași explozivitate ca și spiritul critic și elanul eroic. În ceea ce privește modul de manifestare a acestei tendințe firești, părintele Moldovan ne lămurește mult mai adânc: „Mai întâi, bănuiesc că te gândești la faptul că ceea ce ai ajuns tu personal să vezi în lume, până în clipele de față, este nespus de mult de departe, de aceea ce ar trebui să fie. Iată și cum te întrebi îndoielnic dacă există sau nu Dumnezeu. Oare este de acceptat ca un Dumnezeu bun să fi creat această lume a nedreptății? Așadar, pentru ce Dumnezeu permite răul? Pentru ce lasă și pe păcătos să-i meargă bine, iar pe cel drept să piară? Dacă, cu adevărat, noi oamenii am fi creația lui Dumnezeu, cum am încercat să te lămurească ceva mai înainte, lumea aceasta nu ar cunoaște atâtea mizerii și încă de atâtea feluri! Unde este despărțirea în condițiile noastre de pe pământ, între binele dorit și domnia reală a răului, între Dumnezeu și diavol? (în paranteză doar îți răspund, deocamdată, pentru a-ți spulbera o nedumerire: existența răului în lume și în om este ea însăși o probă a existenței lui Dumnezeu. Dacă persoana umană înzestrată cu libertate, nu ar fi un factor de decizie, de alegere între bine și rău, totul în această lume ar fi ceva automat. Nu ar angaja răspunderea nimănui. Da, atunci numai Dumnezeu ar fi răspunzător de tot răul existent pe pământ. Căci binele strict obligatoriu nu mai este bine. Numai binele liber este bine cu adevărat, întocmai acest lucru presupune și libertatea răului. Ori libertatea nu poate veni decât de la Dumnezeu, Izvorul libertății. Așa stând lucrurile te întreb : vrei să fii matur, adică răspunzător de tine însuși? Vrei să înfrunți cu eroism, după cum îmi spuneai mai înainte, rigorile vieții? Singura șansă pe care o ai este de a crede în Dumnezeu. Pe această lume a tensiunii ce a apărut în cugetul tău se mai află și alte conflicte nu mai puțin însemnate. E vorba, pe de o parte de curăția morală spre care năzuiește inima ta dominată de iubire, susținută de încrederea în steaua destinului tău uneori chiar de dreapta prețuire a propriei tale fapte, iar pe de altă parte de ispitele în care te împing poftile senzuale, în stare să facă din tine o ființă blazată și în cele din urmă să te piardă)”.¹⁶³

Se desprinde cu claritate din ceea ce s-a tratat până acum că aceste trei dominante constante din complexul de stări sufletești ale adolescentului (sentimentul religios, spiritul critic, elanul eroic) sunt cu adevărat piese de aur din vistieria, zestrea lui spirituală dăruită de către Bunul

Dumnezeu, dar cu condiția expresă să le știe folosi cum trebuie.

2.2. Problema distracțiilor tinerilor

Legat de această temă, credem că este foarte important ca, în cadrul unei ore de religie, profesorul să informeze corect elevii despre adevărata formă de distracție a creștinului. Pentru niște părinți creștini, scopul este acela de a face în așa fel încât distracțiile și viața socială să contribuie la dezvoltarea copiilor, în calitate de creștini, care să-și poată trăi credința în lume. În calitate de creștini ortodocși nu ne putem izola de restul lumii. Și totuși, multe din căile lumii sunt vădit inacceptabile pentru un creștin. E nevoie de un efort considerabil pentru a evita extremele, și desigur multe depind și de vârsta copilului. Dacă dorim ca ai noștri copii să se dezvolte ca persoane libere și mature care iubesc pe Dumnezeu, tocmai din pricina acestei dorințe să ne străduim să dăm o mai mare atenție prietenilor și distracțiilor copiilor noștri. Dacă neglijăm acest aspect esențial al vieții lor, ei se vor lăsa antrenați de curentul lumii, fie se vor simți sufocați și se vor răzvrăti. De aceea, profesorul de religie ar trebui să le spună copiilor (viitori părinți) precum și părinților la ședințele semestriale că lor le revine sarcina de a dovedi nu prin vorbe, ci prin fapte concrete în viața de zi cu zi, că este posibil să fii creștin ortodox și să ai simțul umorului. Să nu uităm că simplul gest de a fi ortodox este deja o asceză, o nevoință pentru copiii noștri, pe seama cărora se glumește la școală pentru faptul că merg la Biserică, pentru faptul că n-au experiența sexului opus. Este vital, din punct de vedere duhovnicesc, să nu adăugăm asupra copiilor noștri și povara de a fi singurii care nu ies niciodată, care nu au voie să facă una sau alta. Nu trebuie să le prezentăm ortodoxia ca pe ceva negativ, ci ca pe Viața cea adevărată.¹⁶⁴

În problema distracțiilor actuale ale tineretului se încadrează și televizorul (poate distracția secolului). Televizorul este un instrument care poate constitui o sursă de conflict în casă, mai cu seamă între părinți copii. Fără nici o îndoială, ceea ce se arată la televizor este mult prea înspăimântător sau blasfemitor, indecent sau violent și asemenea emisiuni au un efect vătămător. Mai mult însă, televiziunea e acaparantă, oamenii se obișnuiesc ușor cu astfel de programe și ajung până la urmă să nu se poată lipsi de ele; acesta este teledependența. Acolo unde există televizorul, el trebuie să servească vieții de familie, nicidecum să o subjuge. Tocmai acesta este

aspectul cel mai sinistru al televiziunii - îi face pe telespectatori să asimileze sunete, imagini, impresii și în cele din urmă idei și opinii, în mod pasiv, fără posibilitatea de a se interpune, de a-și impune și chiar susține propriile păreri. Legat de muzică, este necesar să-i prevenim pe tinerii noștri de primejdia de a asculta, fără a lua seama la cuvinte sau la atmosfera pe care o creează aceasta. Există o muzică ce incită, în mod pervers, prin mesaje subliminale, la violență, la sinucideri sau patimi animalice. De obicei, pasiunea pentru pop se stinge natural; cu cât vorbim mai puțin de ea cu atât mai bine. Unii adolescenți mi-au spus că n-ar fi dispuși să recunoască în fața unui preot faptul că le place muzica pop, rock sau hip-hop.

Nu trebuie să-i împingem să se prefacă, arătându-ne scandalizați de vorbele lor, ci să fim gata să vorbim cu ei până și despre subiectele, așa-zis delicate, pe care le tratează muzica pe care ei o ascultă.

Continuându-ne periplul nostru prin lumea televiziunii, ne rețin atenția chestiuni legate de ispitele imagisticii poluante ale televizorului, despre care noi credem că, în mod necesar, tinerii școlilor românești trebuie să le ocolească. Un indispensabil ajutor ne oferă, în acest sens, părintele Ilie Moldovan în cartea sa „Adolescența, preludiu la poemul iubirii curate”¹⁶⁵, în care ne propune următoarea viziune și clasificare legate de această temă:

- a) Influențele nefaste ale televizorului în adolescență
- b) Implicarea televizorului în raportul dintre adolescenți și părinți
- c) Demonizarea vieții adolescentului prin poluarea imagistică și resurecția arborelui genealogic

a) Influențele nefaste ale televizorului în adolescență. Dintre toate artele care au influență asupra vieții adolescentului, cea mai captivantă pare a fi televiziunea, iar vârsta cea mai mult prejudiciată de televizor este adolescența. În televiziune, își dau concursul imaginile și cuvântul rostit, într-o mobilitate surprinzătoare, inaugurată, de fapt, de cinematograful. Cu aceste două arte îl întâmpină pelicula pe adolescent, în acești frumoși ani ai existenței sale. Să ne referim mai întâi la câteva date semnificative. Mai mult, poate, decât pentru adult, televizorul a ajuns să fie pentru adolescent, cel mai mare consumator de timp, la vârsta la care el are nevoie de a se cunoaște pe sine și de a se întoarce natural și demn în viața comunității. Potrivit unor statistici bine întocmite, televizorul îl imobilizează pe tânăr mai mult de un sfert din cele 24 de ore ale zilei. Până la absolvirea liceului, un elev va fi petrecut în

fața aparatului respectiv, cu 50% mai mult timp decât în sala de clasă și va fi privit 18.000 de crime și 350.000 de reclame (dintre care, numeroase reclame indecente). Ar mai trebui înregistrat și numărul de adultere vizionate.

Indiscutabil, televiziunea a ajuns cel mai important factor educativ al lumii moderne, acumulând în sine toate ispitele interioare și exterioare cu care se confruntă adolescentul în năzuința de a-și păstra nevinovăția. Se ajunge foarte ușor, prin televizor, de la zdruncinarea sănătății fizice la cea psihică. Mai înainte de a analiza rolul peliculei în provocarea unui discernământ erotic în viața adolescentului, să remarcăm succint înrăurirea pe care o are asupra sănătății lui sufletești și trupești (la fel este și în cazul computer-ului).

În primul rând, cinescopul produce o iradiere care conduce la dereglări neurocromatice în organismul tânărului, în urma căruia, e afectat sistemul său nervos. În al doilea rând, șederea prelungită în fața micului ecran, adică sedentarismul, conduce la tulburări astenonevrotice, care aduc cu ele slăbirea memoriei, numeroase insomnii, agitație și irascibilitate, nemotivate de alte cauze. Medicii știu foarte bine că toți adolescenții telespectatori, mai ales „computer-iștii”, au un nivel net scăzut al leucocitelor în sânge, fiindu-le afectată funcția de apărare a organismului, ce scade rezistența la îmbolnăviri.

Nu mai puțin importante sunt daunele de ordin sufletesc. Televizorul înrobește psihicul, în sensul că exercită o acțiune hipnotică asupra lui, acesta fiind incapabil să i se opună. În acest fel, ea codifică, voluntar sau involuntar, prin diversele mijloace, comportamentul adolescentului, făcându-l să trăiască după legile ecranului. Caracterul specific al influenței distinctive a imaginii televizate - cea mai gravă influență pe care o are televiziunea asupra vieții adolescentului, privește perversitatea moralității lui, tânărul delimitând cu greu fantezia de realitate. Datorită faptului că viața pe care o absoarbe de pe ecran este mult mai bogată în evenimente decât propria sa viață, el preferă viața fantasticului. Așa se face că, tot privind o emisiune sau alta, un film sau altul, el pierde simțul realității și se afundă în propriile lui iluzii, ca într-un somnambulism care amintește de beție. Această scufundare în lumea iluziei trezește sentimente atât de puternice, încât ajunge să i se pară viața televizorului mult mai adevărată decât cea autentică. Revenind, constrâns de obligațiile cotidiene, din lumea fanteziei, el își vede existența faptică în culori șterse, nesemnificative, iar pe părinții săi străini de destinul fiului lor. Privind în jurul său, totul i se pare insipid, pe când în televizor totul este plin de senzații tari. Important este că, atunci când se regăsește în universul

teleeroilor săi, tot ce zace ascuns în ființa sa, datorită acelei eredități rele despre care am vorbit mai înainte, capătă putere și teren de afirmare.

Vom vedea în continuare cum, în modul cel mai concret, imaginația perversită ajută la resurecția tarelor ereditare și-l predispune să privească mai ales filme despre violență și desfrâu. Noii eroi îndrăgiți de adolescent sunt, ca atare, cei care fumează și beau, se luptă neînfricați cu dușmanii lor, fac crime, poartă însemnele modei curente, sunt eroii femeilor destrăbălate și care gonesc în mașinile de lux. Așa se face că arta peliculei dă câștig de cauză erotismului, în lupta pe care imaginația lui o duce cu succes împotriva sentimentelor curate pe care odinioară i le inspirase iubirea serafică.

Merită să ne extindem discuția insistând puțin asupra efectelor morbide ale peliculei în viața adolescenților. Mergând mai departe cu analiza noastră, constatăm că perversitatea inimii, pe care televiziunea i-o creează adolescentului mai are și alte urmări, tot atât de primejdioase. Scufundat într-o lume care l-a îndepărtat de sine, tânărul nostru își deschide sufletul unor programe televizate care îl inundă cu iluziile altora, fiind pus în mișcare de inși pe care nu-i cunoaște și cu care personal nu s-a întâlnit niciodată. Observăm bine ce se întâmplă cu acest telespectator, când noile imagini de pe micul ecran l-au cucerit și s-au sălășluit în mintea lui: ele i se vor fixa puternic în memorie, ajungând să facă parte din el. Astfel, se poate spune despre adolescent că trăiește o viață străină, că își pierde treptat individualitatea, se nivelează și se depersonalizează.

După cum ne asigură sociologii, datorită televiziunii, se formează un nou tip antropologic, modelat de o nouă concepție despre lume și viață. Este concepția care-l familiarizează cu grotescul și scabrosul existenței, cu magia și valențele ei și, mai ales, cu frivolitățile ei. În vederea manipulării acestei situații de fapt, pentru adolescenți, se pregătesc emisiuni speciale, cum sunt cei cu cinicii Beavis și Butthead. Eroii acestor seriale sunt niște juvenili inadaptabili, care vorbesc cu multă dezinvoltură despre lesbianism, fac glume pe seama perversităților sexuale și se delectează cu muzică satanică. Efectul pe care-l au în viața tinerilor aceste seriale, la aproximativ 25% dintre ei, este asemănător cu dependența de droguri. Tot un simptom al acestei intervenții este și următorul fapt: dacă, din diferite motive, acești tineri nu pot viziona unul dintre episoadele programate, fac crize, descoperind astfel otrava suflătească care le marchează atitudinile, gândirea și comportamentul.

b) Implicarea televizorului în raportul dintre adolescenți și părinți. Răsturnarea ordinii morale în familie, prin introducerea, în cămin, a televizorului, este o certitudine, un fapt indiscutabil. Familia este un așezământ al ordinii morale. Continuitatea vieții în albia familiei nu este asigurată decât de o anumită ordine care o susține launtric. Numai aceasta îi garantează transmiterea modelelor ei de existență umană, cum sunt fără îndoială părinții, în curgerea vremii. Familia este așezământul moral care sădește și îngrijește plămada făptuirii umane - copiii, adolescenții, tinerii - într-un fel în care nu poate fi înlocuit cu nici un altul. Am fi în stare bunăoară să rupem legăturile din care este formată familia, ca în locul căsătoriei să nu fie decât pasiunea și întâlnirile fugitive, ca fiii să nu-și mai recunoască părinții și nici părinții fiii, ca cele două nume de frate și de soră să-și piardă orice semnificație? Vom distruge cu aceeași lovitură, sentimentele cele mai nobile, mai pure și mai profunde ale omului, am lipsi activitatea omenească de motivațiile ei cele mai sfinte și mai puternice.

Într-adevăr, prin chiar esența sa, familia este mai mult o comunitate decât o societate, un spațiu al iubirii părinților, în care sunt ocrotiți copiii, permițând astfel descoperirea frumuseții și a profunzimii acestui sentiment nobil. Părinții și copiii sunt persoane, iar nu obiecte cărora familia le asigură mai mult decât condițiile de existență și de formare. Cu cât sfințenia ce sălășluiește în familie, fermitatea legăturii ce ține în unitate pe membrii ei și împlinirea îndatoririlor ce le revine acestora sunt mai respectate, cu cât se afirmă mai mult superioritatea morală a casei părintești, ca putere educativă, cresc șansele ei de progres spiritual. În familie, așadar această putere formativă rezidă în iubire.

Din momentul în care televizorul devine „idolul casei”, lucrurile se schimbă, întrucât are loc o răsturnare a ordinii despre care am amintit. Pe cât de dureros este faptul că toți membrii familiei au ajuns împătimiți de TV, fiind dependenți psihologic de el, pe atât de gravă este înstrăinarea dintre ei. Legătura care-i unea, în numele unei iubiri divine prezentă în căminul lor, părăsită fiind, lasă în urma ei un gol imens, nefiind ocupat decât de neliniște și plictiseală. E un adevăr pe care-l scoate la iveală momentul specific din casă, când se strică televizorul. Evenimentul acesta se înregistrează de toți ca un început de disperare. Astfel, se dă în vileag și faptul că membrii familiei au ajuns să fie despărțiți sufletește, să se constate ruperea acestui liant spiritual care-i ținea într-o fericită unitate. Iată unul dintre prețurile închinării la noul idol.

Legat de această chestiune a consecințelor răsturnării valorilor în sânul familiei tradiționale, în continuare, mai sunt de semnalat și alte aspecte ale implicării televizorului în raportul adolescent-părinți, puse în evidență de către părintele Ilie Moldovan: în unele familii de astăzi, mai ales în cele mai puțin privilegiate din punct de vedere al educației culturale, televizorul merge non-stop, indiferent dacă se urmărește sau nu un program. Acest „zgomot de fond” exercită și el o anumită influență asupra adolescentului, chiar prin caracterul permanent al acestei acțiuni. Astfel, el ajunge să transmită neconștient un conținut ideatic difuz, inspirat de imaginile cu care se fac diversele reclame și prin care se promovează senzualitatea, mai ales prin cultul goliciunii.

Efectul imediat al acestei influențe este fracționarea unității familiei, făcând să explodeze acest nucleu vital, în sensul eliberării adolescentului, de el. Tânărul ajunge astfel, la concluzia că este un om modern și modernismul său este compus din veleitățile sale, din posibilitățile sale de a se distra deosebit de mult și de a se bucura de tot ce-l înconjoară. De altfel, nu puține sunt intervențiile intenționate ale altor emisiuni televizate de sublimare a autorității părintești și de satisfacere, în flux continuu, a dorințelor senzuale, subterane. Este vorba de una și aceeași confruntare dintre iubire și dorință. Prin înlăturarea autorității părintești, ca și prin abandonul oricărei responsabilități, din partea părinților, față de adolescent se deschide larg poarta adolescenței sexuale, de care am mai amintit, și care face să dispară din conștiința adolescenței orice referire la Bine și la Rău.

Prăbușirea acestei bariere religioase și morale permite educatorilor de „sex”, să realizeze procesul falsei eliberări a tineretului față de tradițiile părintești, mituri și superstiții, care proces are în realitate cu totul altă finalitate. Este o formă de sclavie, ce va fi profitabilă pentru cei care urmăresc pieirea neamului, dispariția lui din spațiul carpato-dunărean. Știm că această etapă va reprezenta punctul culminant în care întreg neamul va sfârși. Referindu-ne la campaniile antireligioase și imorale, inaugurate de televiziune, ce tind să ucidă sentimentul de grațitudine și de respect al adolescenților față de părinți, constatăm că el înlătură și pe cele de datorie, devotament și dăruire - indispensabile pentru toți tinerii care vor să întemeieze o familie.

Cum spunea părintele Ilie Moldovan, scopul final al acțiunii pseudo - educative prin televizor este de a renaște păgânismul, pentru a-i diviniza pe unii în raport cu ceilalți, pentru a le distruge viitorul, împingându-i spre experiențele nefaste ale sexualității juvenile, avorturilor, drogurilor și

sinuciderilor. În vederea atingerii acestui scop, părinții sunt arătați drept niște irresponsabili imorali și vicleni care nu caută decât diversiuinea și satisfacerea nestăvilă a intereselor și plăcerilor lor. În cele din urmă, trebuie să acceptăm că neamul nostru, fiind lipsit de posibilitatea de a se baza pe un tineret demn și feciorelnic, nu va putea decât să abdice în fața cursei ce i se întinde.

c) Demonizarea vieții adolescentului prin preluarea imagisticii și resurecția arborelui genealogic. Explorarea inconștientului reprezintă o veritabilă confruntare a adolescentului cu arborele lui genealogic. Nu de puține ori, părinții rămân sunt uimiți și nu-și pot explica de unde au fiii lor anumite deprinderi senzuale ciudate, în urma vizionării programelor televizate. Ei nu bănuiesc că toate filmele erotice care se transmit au mesajele lor oculte care își pun amprenta, nu doar pe mișcările lor interioare conștiente, ci și pe cele inconștiente, pe care le tulbură și le viciază. În fața micului ecran, adolescentul este cuprins de o emoție puternică ce-i răscolește întreaga ființă. În el începe, astfel, să prindă viață, tot ce este mai rău, iar starea lui se apropie de a unui posedat.

Bazele acestei stări de fapt sunt puse, încă din prima copilărie, deodată cu folosirea, în joacă, a computerului - un instrument practic în toate sferile vieții speciale de azi, dar și foarte atractiv pentru copii și adolescenți. Computerul oferă, prin jocurile electronice, stimularea unor emoții nebănuite și adevărate creatoare de patimi; după spusele celor mai buni cunoscători în materie, această ocupație reprezintă ceva de natură demonică, infernală. A fi cucerit de acest joc, departe de Dumnezeu, de părinți, de viața cea adevărată, înseamnă a petrece în minciună și în patimi, a trăi într-o lume inexistentă, în nimic.

Emoțiile atât de profunde ale copilului se iscă pe un teren pustiu, jocul îl ajută pe adolescent să aterizeze în spațiul inconștientului său, a crudității sale întunecate. „Lupta cu fiara”, cu o umbră fantastică din jocul de computer, devine într-o nouă fază a tinereții, lupta cu fiara din sine, care nu mai este o fantezie, ci o crudă realitate, pentru că este o confruntare cu propriul său arbore genealogic. Scufundarea în lumea iluziei dobândește noi conotații. Tot ce e rău, tot ce e ascuns în suflet - patimi străbune neștiute - capătă hrană și spațiu de desfătare. Potrivit spuselor unui adagiu, întunericul naște monștri treziți de filmul erotic, prin care-și spun cuvântul tarele ereditare. Ei mișună cu năduf în existența adolescentului, străbat înclinațiile

sale senzuale, tendințele de curând dobândite, în atitudini și comportament, ca și cum acești tineri s-ar conforma unor legi nemiloase, dictate de legătură lor cu duhurile rele.

Întrebarea este, sunt aceste noi deprinderi și stereotipuri comportamentale, expresia unei realități firești din adolescență? Indiscutabil că nu! În cultura zilelor noastre, arta televizorului se dovedește a fi o forță deosebit de influentă, iar acțiunea pe care o exercită asupra tinerilor se face prin bombardarea imaginației cu chipuri pe care adolescentul ar avea dreptul să fie scutit, din cauza obscenității acestora.

Ca o concluzie, putem spune că, deși s-ar părea că există o supremația o poluării imagistice, acesta nu este totală și definitivă, atâta timp cât apelăm la Hristos și Sfintele Sale Taine și anulăm, prin eforturi ascetice, tăierea teledependenței; această supremație se poate suprima numai prin Hristos, prin puterea izvorâtă din jertfa Sa de pe cruce. Cu alte cuvinte, nu televizorul în sine și pornografia pe care el o transmite îi fură adolescentului privilegiile existenței sale nevinovate și ale iubirii sale curate. Tragedia este că, în această poluare imagistică și auditiv, tânărul nu este protejat nici în locul cel mai sfânt, unde se cuvine să-și petreacă adolescența: în intimitatea căminului părintesc.

Prin urmare, se întrezărește imediat și un posibil remediu: vizionarea numai a emisiunilor TV folositoare. Cât despre filmele pornografice, la care se adaugă reclamele indecente, remediu ar consta în înlocuirea lor cu filme edificatoare, selecționate după cele mai autentice criterii morale. Filmul erotic să fie înlocuit cu filmul iubirii curate. Atât preotul, cât și profesorul de religie vor trebui să aducă serioase lămuriri părinților și copiilor, în chestiunea legată de primejdia folosirii abuzive, neselective, imorale a televizorului. Televizorul, alături de computerul împănăt de jocuri electronice, aruncă pe copil într-o angoasă majoră în raport cu oamenii, într-o imitare periculoasă (un raport american povestea despre un copil care se aruncase de la etaj, pentru că văzuse zeci, sute de personaje care pică în gol și nu au nimic) a unei moralități dubioase.¹⁶⁶

Conform celor dezbătute până în prezent, putem să conchidem, răspunzând la întrebarea: „De ce devin tinerii noștri (copiii mai ales) insensibili?”. În acest sens, putem să ne dăm seama că întotdeauna reacția vie a unui copil nepervers, curat, este o reacție profundă, promptă la suferința umană. Același lucru se petrece și în ceea ce privește moartea. Copilul dorește ca toți să aibă parte de bine și de bucurii. Toți știm, din copilărie,

cât de neplăcute erau poveștile cu sfârșit nefericit. Sufletul unui copil curat va fi puternic cutremurat la gândul că cineva a suferit și nu a primit în cele din urmă, mângâiere, pe măsura înțelegerii conștiinței sale. Dacă, în schimb, va vedea zilnic televizor omoruri, violuri, crime, torturi și războaie cosmice, în conștiința lui nu va mai păstra simțirea înfiorată a valorii și irepetabilității absolute a vieții fiecărui om. Copilul va înțelege că moartea este un lucru groaznic, cumplit, însă ceva obișnuit. Și astfel, să nu ne mire dacă pe copil nu-l va mișca nimic: nici boala mamei, nici oboseala tatălui, nici neputințele bunicilor.¹⁶⁷

Printre aspectele ce transpar drept criză, în spațiul pubertății, constatăm că dominant este „complexul datorat lipsei de motivație în viață”. Predominantă de sentimentul descoperirii eroului, pubertatea naște puternice crize de personalitate. Modele de tip „Beverly Hills 20910” sau „Liceenii îndrăgostiți”, personaje de tip „Batman”, „Nightman”, „Nemuritorul”, ba chiar revigorarea pozitivă a cultului unor personaje ca Hitler și Stalin, ne sunt așezate pe rețină, mereu și mereu pe canalele unei media ce nu obligă cu obstinație la obturație sub categoria „subcultură” și care nu pot crea modele de viață tinerilor.¹⁶⁸

Revenind, un pic, asupra educației religioase morale a părinților și a tinerilor din școlile românești, ne rețin atenția două aspecte :

1. Rolul povestirilor religioase în educația creștină a copiilor
2. Educația sexuală a părinților și importanța ei în formarea copilului

1. Rolul povestirilor religioase în educația creștină a copiilor.

Povestirile religioase constituie pentru tineri o metodă valoroasă de fundamenteare a unor cunoștințe religioase și de înțelegere a adevărilor de credință cu care operează Biserica creștină. Ele pot incita și, în același timp, invita la actul de cultură, la citirea cuvântului scris.¹⁶⁹

2. Educația sexuală a părinților și importanța ei în formarea copilului. Legat de această chestiune, se ridică mai multe întrebări: „De ce este necesară educația sexuală a copilului, în familie? Oare nu este mai bine ca în problemele sexuale, părinții să aplice proverbul: tăcerea e de aur? Oare această sarcină revine școlii, organizațiilor de tineret, medicilor? Răspunsul e categoric nu. Singură, Biserica poate face acest lucru, educând tinerii în centre speciale de consiliere (ex: Centrul de la Craiova, din cadrul Mitropoliei Olteniei, condus de maica Siluana) și părinții, prin preoții și profesorii de religie, la întrunirile cu părinții. Astăzi, filmele și emisiunile TV, cărțile și revistele, muzica și chiar unele aspecte ale modului de viață

integrează în conținutul lor și anumite probleme sexuale care trezesc curiozitatea tinerilor, iar dacă părinții tac și nu discută, copiii vor primi lămuririle „străzii”. Pentru a-i vorbi copilului în familie trebuie să știm ce să-i spunem, cum să-i spunem și când. Când vorbim copilului despre problemele sexuale este necesar să folosim un limbaj curat, coerent, evitând jargonul străzii și să nu utilizăm termeni care au căpătat înțelesuri pornografice. E de preferat să recurgem la explicațiile anatomo-fiziologice pe care le folosim când vorbim despre alte organe sau funcții, ca de pildă circulația sângelui sau respirația.¹⁷⁰

În tinerețe, nu poți trăi lăsându-te pradă oricăror impulsuri. Cu privire la această perioadă, cuvintele Apostolului Pavel: „*Luați seama, cu grijă, cum umblați*” (Efes 5,15) se potrivesc de minune. Tinerețea este o perioadă de cumplită dezorganizare, în cea mai tainică și mai adâncă sferă a ființei omenesci. Potrivit naturii sale, sufletul este în căutarea căii de integrare, de contopire cu un alt suflet, dar adeseori, tocmai atunci când necesitatea iubirii este mai puternică, sufletul nu are pe cine să iubească. Sunt cazuri când iubirea se aprinde cu atâta putere încât omul își pierde cu desăvârșire orice stăpânire de sine. De obicei însă, și aceasta este starea normală, vlăstarul iubirii crește și se dezvoltă numai atunci când simte căldura unui suflet care răspunde, cel puțin într-o oarecare măsură, necesităților sale. Un sentiment fără nici o nădejde se aprinde numai în anumite firi foarte puternice, care au fost numite „eroice” și care sunt capabile să străbată calea tragică a sentimentului lor, până la capăt, fără nici un răspuns din afară. De regulă însă, dacă întâlnește indiferență sau chiar răceală, cu tot dorul de care este copleșit și cu tot chinul său lăuntric, sufletul omenesc tinde să-și înăbușe în sine vlăstarul iubirii, evitând în chip instinctiv greaua cruce a iubirii fără speranță.

Este adevărat că tinerii se îndrăgostesc foarte adesea. Dar dragostea aceasta nu le hrănește sufletul, ci mai mult îl istovește. Sufletului îi este necesar un sentiment deosebit de adânc, dar de obicei, un sentiment adânc nu este cu putință, fără simpatie la iubirea arătată unei ființe. Altminteri, necesitatea iubirii se frânge și devine nefructuoasă și, ca urmare, tânărului i se deschide înainte un câmp larg pentru manifestarea impetuoasă a sexualității.¹⁷¹

În cele spuse anterior, am dorit să arătăm că nevoia tânărului de a iubi o altă ființă, înclinația lui spre iubire este ceva firesc, este o tendință de a-și împlini „Erosul” (năzuința lui spre Dumnezeu, spre veșnică existență fericită). Energiile care se manifestă în sufletul tânărului sunt cât se poate de normale, însă, nouă ne revine responsabilitatea ca, prin

intermediul Tainelor lui Hristos, să analizăm aceste energii și să le aducem în starea de a cumpăra cu ele binecuvântările Sfântului Duh.

Cei care doresc să îmbrățișeze profesoratul - misiunea de dascăl creștin care se dăruie pe sine celorlalți, de dragul lui Hristos - cine vrea deci, să se închine meseriei de dascăl, să știe că pregătirea lui cea mai însemnată stă în *educația voinței*. Cunoștințele sale cele mai temeinice nu-i folosesc la nimic, dacă prin puterea unei voințe concentrate nu-i în stare să ridice clasa mai presus de zăpăceala, trebuința de joacă, lenea și celelalte porniri instinctive ale copilăriei și să le insuflă elevilor spiritul de reculegere, caracterul și stăpânirea de sine.

NOTE:

143. Sf. Teofan Zăvorâtul : „Calea spre mântuire”, Edit. Buna Vestire-Bacău, 1999- „Lecții despre educație a celui între sfinți părintelui nostru Ioan Hrisostom”, pg. 370-371
144. IBIDEM, pg. 400
145. Pr.Teodor Bodnar : „Rolul preotului în educația enoriașilor săi”, Edit. Cuvântul nostru, Suceava- 2000, pg. 10-11
146. Dr. Domițian Spânu : „Suferințele sociale și Hristos”, Cernăuți-1929, pg.19
147. Dr. Grigorie Gheorghe Comșa : „Păcatul lipsei de prunci”, Arad-1934, pg.5
148. IDEM, „Podoabele căminului creștin”, Arad-1928, pg. 24
149. Dr. A.Niculescu : „Familia”, Lugoj- 1934, pg.36
150. Elena Zamfir : „Strategii antisărăcie și dezvoltare comunitară”, Edit. Expert, București,2000, pg. 173-174
151. Cătălin Zamfir : „Politici sociale în România”, Edit. Expert, București, 2000, pg. 318-319
152. Dr. V. Gomoiu : „Preoția în slujba operei de ocrotire”, București-1927, pg. 9
153. Fr. W. Föerster : „Îndrumarea vieții”, București 1924, pg. 97, traducere N.Pandelea; sau Edit. Panaghia, Suceava-1999
154. Dr. Grigorie Gh. Comșa : „Pastorația individuală și colectivă”, Arad-1929, pg. 32
155. IBIDEM
156. Pr. Teodor Bodnar, Op. cit., pg. 56-57
157. Pr.prof. Dr.Sebastian Șebu, prof. Dorin Opriș și Monica Opriș : „Metodica predării religiei”, Edit. Reîntregirea- Alba Iulia,1996, pg. 23-24
158. Clement Alexandrinul : „, Pedagogul”, P.S.B.- Scrieri, Partea I, Volumul 38, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R.
159. Maica Magdalena : „Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de astăzi”, Edit. Deisis, Sibiu-2000, pg. 8-9
160. IBIDEM, pg.16-17
161. IBIDEM,pg. 42
162. Pr. prof. Dr. Ilie Moldovan : „Adolescența, preludiu la poemul iubirii curate”, Edit. Renașterea, Cluj-Napoca -2001, pg. 79-81
163. IBIDEM
164. Maica Magdalena, Op. cit., pg.74
165. Pr. prof. Dr.Ilie Moldovan, Op. cit., pg.205-213
166. Părintele Alexandru : „, Copilul în lumea televizorului și a computerului”- Schitul Lacu, Sf. Munte Athos-1999, pg.80
167. Ierod. Cleopa : „, Creștinul ortodox în lumea internetului și a televizorului”, Edit.Panaghia-

Suceava, pg. 23-24

168. Pr. prof.C.Necula : rev. „Timotheos”-art. „Copilul român abonat sau abandonat în fața televizorului”, Nr.1/1998, pg. 16-19

169. IDEM, „Sarea pământului”, art. „, Rolul povestirilor religioase în educația copilului”, Edit. TEHNOPRES- Iași, 2002, pg. 159-161

170. P.Penciu, V. Pavlid : „Educația sexuală pentru părinți”, Edit. Didactică și Pedagogică, București, 1970, pg. 12

171. Prof. V.V.Zenkowski : „Convorbiri cu tinerii despre sexualitate”, Edit. Bizantină, București ,1998, pg. 40-41

172. Fr. W.Föerster, Op.cit., Edit. Panaghia, Suceava-1999, pg. 118

BIBLIOGRAFIE

A. IZVOARE

1. Biblia sau Sfânta Scriptură E.I.M.B.O.R., tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod, București -1997

2. Noul Testament E.I.M.B.O.R., versiune revizuită redactată și comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, ediția a-II-a, București-1995

3. Clement Alexandrinul Pedagogul E.I.M.B.O.R., Scrieri. Cartea a-I-a, P.S.B. vol. 38, București - 1986

4. Sf. Efreim Siriul. Cuvânt despre preoție. E.I.M.B.O.R., trad. pr. prof. Dr. D. Fecioru

5. Sf. Efreim Siriul. Cuvinte și învățături. Edit. Buna Vestire, tradusă după ediția din 1818, Protosinghel Ioan Filaret, vol. I, Bacău-1997

6. Sf. Grigorie de Nazianz. Despre preoție sau Cuvânt de apăsare pentru fuga în Pout. E.I.M.B.O.R., trad., introd., note Pr. Dumitru Fecioru, București-1998

7. Sf. Grigorie de Nazianz. Despre Fugă. Migue, P.G. vol.48, cal.681A

8. Sf. Grigorie de Nyssa. Scrieri. E.I.M.B.O.R. Partea a-I-a, trad. și note de Pr. prof. Dr. D. Stăniloae și Ioan Buga, P.S.B.vol. 29, București- 1982

9. Sf. Grigorie de Nyssa. Scrieri. E.I.M.B.O.R., Partea a-II-a, traducere și note Pr. prof. Dr. Teodor Bodogae, P.S.B. vol. 30, București-1998

10. Sf. Ioan Gură de Aur. Tratat despre Preoție. E.I.M.B.O.R., trad., introd., note Pr. prof. Dr. D. Fecioru, București-1998

11. Sf. Ioan Gură de Aur. Puțul. Edit. Anastasia, ediție coordonată de I.P.S. N. Carmanu, Mitropolitul Banatului, București-2001

12. Sf. Ioan Gură de Aur. Predici la Duminici și Sărbători. Edit. Bunavestire, traducere după Melchisedek, episcop de Roman, vol. 1, ediția a-II-a, Bacău-1997

13. Sf. Ioan Gură de Aur. Cuvinte Alese. Edit. Reîntregirea, Alba Iulia-2002

14. Sf. Ioan de Kronstadt. Liturgia,cerul pe pământ. Editura Deisis, Sibiu-2002

15. Sf. Macarie Egipteanul. Omilii duhovnicești. E.I.M.B.O.R., trad.Pr. prof. Dr.C. Cornițescu, introducere, indici și note Pr. prof. Dr. N. Chițescu, P.S.B. vol 34, București-1992

16. Sf. Nicolae Calesila. Despre viața în Hristos. E.I.M.B.O.R., București-2001

17. Sf. Nicolae Calesila. Tălcuirea Dumnezeieștii Liturghii, Edit. I.B.M.B.O.R., trad. și note Pr. prof. Dr.Ene Braniște, București-1997

18. Sf. Siluan Athonitul. între Iadul Deznădejzii și Iadul Smereniei. Edit. Deisis, Sibiu-1994

19. Sf. Teofan Zăvorâtul. Calea spre Mântuire. Edit. Bunavestire, Bacău-1999

20. Cuviosul Paisie Aghioritul. Cu durere și dragoste pentru omul contemporan. Edit. Chilia „Bunei-Vestiri”, Schitul locu, Sf. Munte Athos, trad. Ștefan Lacoschitiatul-2000

21. Cuviosul Paisie Aghioritul. Epistole către cer. Edit. Chilia „Bunei-Vestiri”, Schitul locu, Sf. Munte Athos, 2000

B. CĂRȚI

1. Ierod. Baștovoi Savatie. Curaj și libertate în Ortodoxie. Edit. Sofia, București- 2002
2. Mitropolit Dr.N.Bălan. Biserica Neamului și Drepturile ei. Tiparul Tipografiei Arhiepiscopale, Sibiu-1923
3. Mitropolit Dr.N.Bălan. Evanghelia și Democrația, Ortodoxia și Neamul, Biserica și Statul. Tiparul Tipografiei Arhiepiscopale, Sibiu-1923
4. Ierom. Arsenie Boca. Cărarea Împărăției. Arad-1995
5. Pr. Bodnar Teodor. Rolul preotului în educarea enoriașilor săi. Edit. Cuvântul Nostru, Suceava-2000
6. Pr. prof.Dr. Ion Buga. Pastorală Calea Preotului. Edit. Sf. Gheorghe-Vechi, București-1998
7. Pr. Breca John. Darul sacru al vieții. Edit. Patmos, Cluj-Napoca-2001
8. Ciorănescu Ecaterina. Medicamente de sinteză. Edit. Tehnică, București-1966
9. Ierod. Cleopa. Creștinul ortodox în lumea internetului și a televizorului. Edit.Panaghia, Suceava-2002
10. Pr. Coman Vasile. Religie și caracter. Edit. Minerva, Brașov-1944
11. Constantinescu Gabriel. Evreii din România. Edit. Fraude, Alba Iulia
12. Danciu D. Intoxicațiile acute. Edit. Medicală, București-1989
13. Dobrescu D. Farmacodinamie practică. Edit. Medicală, București-1989
14. Doran Roland și Francoise Parot. Dicționar de Psihologie. Edit. Humanitas, București-1998
15. Gen. Dragu Constantin. Fapte de împlinit, întru întărirea și prosperitatea neamului și înălțarea puterii morale a armatei. Tipografia Școlii Militare, Sibiu-1926
16. Ferreol Gilles. Adolescenții și toxicomania. Edit. Polirom, Iași-2000
17. Fishman Ross. Alcohol and alcoholism. The encyclopedia of Psychoactive Drugs. National Council of Alcoholism,Burke Publishing Company (Londra, Toronto, New York)
18. Föester Fr.W. Indrumarea Vieții. Edit. Panaghia, Suceava-1978
19. Fromm Erich. Texte alese. Edit.Politică, București-1983
20. Hausherr Irene. Paternitate și indrumare duhovnicească în răsăritul creștin. Edit. Deisis, Sibiu-1999
21. Pr. Dr.Ionașcu Juvenalie. Sf. Liturghie reprezentare iconică a Împărăției lui Dumnezeu. Edit. Anastasia, București-1998
22. Larchet Jean Claude. Teologia Bolii. Edit. Oastea Domnului, Sibiu-1998
23. Larchet Jean Claude. Terapeutica Bolilor Mintale. Editura Harisma, București-1997
24. Larchet Jean Claude. Terapeutica Bolilor Spirituale. Edit. Sofia, București-2001
25. Lossky Vladimir. Vederea lui Dumnezeu. E.I.M.B.O.R., București-1995
26. Maica Magdalena. Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de astăzi. Edit. Deisis-2000
27. Ierom. Mon Serafim. Crâmpoie de propovăduire din amvonul Rohiei. Edit. Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, Baia-Mare-1996
28. Marina Justinian, Patriarh al B.O.R. Apostolat Social - Slujind lui Dumnezeu și oamenilor - pilde și indrumări pentru elevi. E.I.M.B.O.R., București-1971
29. Monahii Marler John și Wermuth Andrew. Tinerii vremurilor de pe urmă. Edit. Sofia, București-2002
30. Pr. prof. Dr. Moldovan Ilie. Adolescența, preludiv la poemul iubirii curate. Edit. Renașterea, Cluj-Napoca-2001
31. Ierom. Rafail Noica. Cultura Duhului. Edit. Reîntregirea, Alba-Iulia-2002
32. Pr. prof. Dr.Mircea Păcurariu. Istoria Bisericii Ortodoxe a Românilor. E.I.B.M.B.O.R., vol. I,II,III, București-1997
33. Purciu P. și Pavlid V. Educația sexuală pentru părinți. Edit. Didactică și Pedagogică, București-1998
34. Petcu Marioara. Delicvența. Repere Sociale. Edit. Dacia, Cluj-Napoca-1999
35. Pitulescu Ion. Criminalitate juvenilă - Fenomenul copiii străzii. Edit. Național-2000
36. I.P.S.Dr. Mitropolit Plămădeală Antonie. Biserica slujitoare. Sibiu-1986

37. I.P.S.Dr. Mitropolit Plămădeală Antonie. Preotul în Biserică, în lume și acasă. Sibiu-2001
38. Episcop- vicar Visarion Rășinăreanu. Mergând învățați. Edit. Oastea Domnului, Sibiu-2001
39. Pr.prof. Dr.Schememann Alexander. Euharistia Taina Împărăției. Edit. Anastasia, București-1998
40. Pr.prof.Dr. Stăniloae Dumitru. Ortodoxie și Româanism. Edit. Albatros, București-1998
41. Pr.prof.Dr. Stăniloae Dumitru. Trăirea lui Dumnezeu în Ortodoxie. Edit. Dacia, Cluj-Napoca-2000
42. Pr.prof.Dr. Stăniloae Dumitru. Mica Dogmatică Vorbită. Edit. Deisis-2000
43. Pr.prof.Dr. Șebu Sebastian, prof. Dorin Opreș și Monica Opreș. Metodica predării religiei. Edit. Reîntregirea, Alba-Iulia
44. Pr. Sorescu Vasile. Religia creștină călăuză pentru credincioși. Edit. Saeculum și Edit. Vestala, București-1997
45. P.S. Episcop Streza Laurențiu. Tainele de inițiere în Biserica Creștină. Edit. Trinitas, Iași-2002
- 46.Gen. prof. Dr. Suceavă Ion. Indrumar privind controlul vamil antidrog din România. Direcția Generală a Vămirilor, Ministerul de Finanțe, București-1995
47. Pr. prof. Dr. Vintilescu Petre. Spovedanie și Duhovnicie. Edit.Episcopiei Ortodoxe Române, Alba Iulia-1995
48. Weinberger Moshe Carmilly. Istoria evreilor din Transilvania. Edit. Enciclopedică, București-1994
49. Eps.Ware Kallistos. Ortodoxia, calea dreptei credințe. Edit. Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Iași-1993
50. Zamfir Cătălin. Politici sociale în România. Edit. Expert, București-2000
51. Zamfir Elena. Strategii antisărăcie și dezvoltarea comunitară. Edit. Expert, București-2000
52. Prof. Zenkowsky. Convorbiri cu tinerii despre sexualitate. Edit. Bizantină, București-1998

C.STUDII ȘI ARTICOLE

1. Pr. Bizău Ioan. Rezistența prin Liturghie în I.B., Sibiu-2000
2. Both William (Washington Post Staff Writer).Advancing Methods for treating addiction ; from „Washington Post National Weekley Edition, March 26, April 1
3. Pr. prof. Dr. Bria Ion. Spiritul teologiei Ortodoxe, în O, nr. 2/1972
4. Pr. prof. Dr. Bria Ion. Tradiție și dezvoltare în teologia ortodoxă ;in O., nr. 1/1978
5. Pr. Bucevski Orest. Viața lăuntrică a poporului și lucrarea lui Pastorală ; în M.O., nr. 10-12/1955
6. Eps. Coman Vasile. Locul și rostul preotului în parohie, câteva îndrumări pastorale pentru timpul de acum ; în M.A., nr.7-9/1981
7. Pr. prof. Dr. Cădea Spiridon. Studii și articole de Pastorală Ortodoxă. Edit. Arhiepiscopiei Sibiului-2002
8. Felea V. Ilarion. Pocăința- Studiu de documentare teologică și psihologică, Sibiu-1939
9. Pr. Florescu Ioan. Luptătorul cu moartea albă ; în Ideea Creștină, nr.2/2001,Iași
10. Goode Erich. Drugs, society and behaviour ;from Duskin Publishing Group Brown and Benchmark Publishers (U.S.A.), Annual Edition 95/96, article 39
11. Arhim. Ionașcu Juvenalie. Madame Bovary și nihilismul modern ; în Telegraful Român, nr.9-12/2003
12. Pr. prof.Marcu Grigorie T. Cunoașterea aprofundată a Sfintei Scripturi, îndatorire de căpetenie a preotului zilelor noastre ; în S.T., nr. 3-4/1952
13. Pr. Necula Constantin. Sarea Pământului, vol. I, Studii și articole de pastorală. Edit. Tehnopress, Iași-2002
14. Pr. Necula Constantin. Copilul român abonat sau abandonat în fața televizorului ; în Revista

Timotheos, nr.1/1998

15. Pr. Nichifor Teodor. Preotul și pastorația credincioșilor în orașe ; în M.A., nr.2/1990

16. Pr. Pavel Constantin. Preotul pilduitor și îndrumător al vieții morale a credincioșilor ; în B.O.R., nr. 7-8/1978

17. Pr. Petrică Vasile. Pastorația credincioșilor bolnavi ; în M.B., nr.9-11/1976

18. Arhim. Păraian Teofil. Sf. Liturghie mărturisire și trăire a Ortodoxiei; în „Porunca iubirii”, nr.5-6/2000

19. Eps.-vicar Rășinăreanu Visarion. Educația factor determinat al epocii noastre; în T.R., nr.9-12/2003, 1-15 Martie

20. Ziarul Ziua. Elevii și studenții cei mai mari consumatori de droguri.

21. Ziarul Ziua, Săptămâna 15-21 Ianuarie, nr.5/2003, pg. 2

22. Ziarul Ziua, Săptămâna 11-17 Decembrie, nr.2/2002, pg.2-3

PRESCURTĂRI

I.B. = Indrumător Bisericesc

O. = Ortodoxia

M.O. = Mitropolia Olteniei

M.A. = Mitropolia Ardealului

P.G. = Patrologia Greacă (Migne)

P.S.B. = colecția Părinți și scriitori Bisericești

S.T. = Studii teologice

B.O.R. = Biserica Ortodoxă Română

T.R. = Telegraful Român

(extras din lucrarea “Pastorația preotului în medii speciale”)

Sfaturi pe drumul spre mântuire

Dialog cu Părintele Evghenie

Mănăstirea Ciolanu

Mulți dintre credincioșii creștin ortodocși, deși merg la biserică, nu cunosc lucruri elementare despre cum trebuie să se manifeste ca și creștini. Părintele Evghenie de la Mănăstirea Ciolanu ne îndrumă în acest sens, răspunzând de la o serie de întrebări precum: cum să ne rugăm, cum să ne comportăm cu creștinii de alte confesiuni, cum să postim și de ce postim, de unde ne vine mânia și ce este paza minții.

Părinte, vă rugăm să ne spuneți ce să facem ca să ne mântuim.

Biserica Ortodoxă numește două personalități din trecutul său istoric cu numele de „fericit”: Fericitul Augustin și Fericitul Ieronim, care a trăit la Betleem, într-o mănăstire înființată de ucenicii lui. Fericitul Ieronim a tradus toată Sfânta Scriptură în limba latină, iar Fericitul Augustin, venind la credință, deși era doar un copil, spunea mereu: ia și citește. Așa vă recomand și eu dumneavoastră - să citiți cărți sfinte, căci acum au apărut foarte multe. Bineînțeles, să nu citiți cărți care au o învățătură greșită – erezia e mare păcat. Cu credință eretică, omul nu se mântuiește, chiar dacă face faptele cele mai bune din lume.

Ce ne trebuie pentru mântuire? Credință dreaptă sau ortodoxă și fapte bune, căci se spune în Scriptură: „*credința fără fapte moartă este*”. Poți să faci milioane de fapte bune, dacă nu ai credință dreaptă, nu te mântuiești. De aceea vă recomand să citiți numai cărți ortodoxe - fără îndoială că în mintea dumneavoastră este destul discernământ ca să puteți deosebi care cărți sunt eretice și care sunt ortodoxe - ca să fiți întăriți în credință. Cu cât citiți mai mult, cu atât se întărește sufletul în credință și în fapte bune, asta pe de o parte, iar pe de alta, să faceți rugăciune tot timpul. Dimineața, dacă sunteți muncitori agricoli...

Nu, eu lucrez în fabrică, doamna la bibliotecă.

A, nu sunteți agricultori, deci mai aveți și timp liber, nu?

Da.

Dimineața. Vă sculați mai devreme, faceți rugăciunile mai lungi din Ceaslov, rugăciunile de dimineață. Să faceți Acatistul Maicii Domnului ca să vă ajute Maica Domnului, căci ea se roagă pentru mântuirea noastră fiind înaintea lui Dumnezeu, lângă Sfânta Treime. Duminica să faceți Acatistul Mântuitorului. Seara să faceți Pavecernița, apoi Canonul de pocăință către Mântuitorul, către puterile cerești, către îngerul păzitor, dacă puteți. Ar fi bine dacă ați putea să vă sculați la miezul nopții - rugăciunea de la miezul nopții este de aur, iar rugăciunea de zi este de argint. Dar dumneavoastră nu sunteți călugări, așa că veți face acestea doar dacă puteți să le faceți, căci vor ajuta la mântuirea dumneavoastră.

Altă povată. Dacă vă rugați și citiți cărți sfinte să nu osândiți pe oameni, chiar dacă aceștia vă greșesc cu ceva. Să vă feriți mult să judecați pe altul, sau să osândiți pe altul, sau să clevețiți, pentru că astfel, rugăciunea pe care dumneavoastră o faceți nu va fi primită. Nu e primită nici de Biserică, dacă ați vorbit pe cineva de rău sau dacă sunteți certați cu cineva. Să vă spun ceva, Isaia Pusnicul trăia în pustie și era cunoscut ca un om sfânt. Odată a vorbit despre un frate care trăia și el în pustie, că nu a venit la biserică. Numai atâta a spus, însă el trebuia să-i fi spus asta fratelui, în față. Seara, când își făcea rugăciunea, a venit îngerul la el și i-a spus: „*Trei ani să nu te împărtășești*”; „*Dar, de ce?*”; „*Ai osândit pe fratele tău. Trei ani să nu te împărtășești*”. Vrajmașul dumneavoastră, cine ar fi el, tot om este: să vă rugați pentru el, să-i dea Dumnezeu minte și cât puteți, să vă îndepărtați de el. Adică să nu-i faceți rău.

Vedeți dumneavoastră!? Aceasta este rugăciunea curată. Că rugăciunea curată totdeauna este cu dragoste, pentru că Dumnezeu este dragoste. Dacă te rogi lui Dumnezeu cu dragoste, Dumnezeu se bucură. De exemplu, Abel a adus jertfă lui Dumnezeu. Din dragoste pentru Dumnezeu, el a adus cea mai bună jertfă, adică mielul cel mai bun, cel mai frumos, fără vătămare. Cain, care era rău, aducea jertfă numai din cele rele ale sale și atunci, Dumnezeu nu i-a primit jertfa. Așa că, Dumnezeu dorește ca jertfa noastră să fie într-un anumit fel ca să fie bine primită. Și jertfa noastră care este? Faptele bune, citirea cărților sfinte, rugăciunea și iubirea de aproapele; să-l iubim pe aproapele nostru căci dacă nu-l iubim, nu ne primește Dumnezeu jertfa.

Aveți ucenici părinte?

Ucenici mai am.

Cum îi învățați să se roage?

Tot așa, ca pe dumneavoastră. Ați auzit de rugăciunea minții; Sfântul Ioan Gură de Aur spune că și mireni - dumneavoastră sunteți mireni, noi suntem clerici - să facă rugăciunea minții. Dacă putem, să ne rugăm neîncetat - cum spune Sfântul Apostol Pavel. Dar puteți spune rugăciunea neîncetat? Că nu aveți această experiență, nu aveți această silință, nici această nevoită, pentru că trăiți în lume. Ori, Dumnezeu dorește ca rugăciunea noastră să nu fie cu mintea răspândită. Se mai întâmplă la dumneavoastră ca, în timpul rugăciunii, mintea să fie răspândită?

Toți avem mintea răspândită.

Sfinții Părinți spun așa: când faci rugăciune, și mintea este răspândită în alte părți, să te oprești imediat și să vezi unde ai rătăcit cu mintea. Numai după ce-ți aduni mintea la Dumnezeu, să continui rugăciunea, căci dacă faci rugăciunea cu mintea răspândită, rugăciunea aceea se numește necurată. De aceea zic Sfinții Părinți că mintea să nu fie răspândită. Dacă mintea s-a răspândit în toate părțile, ea umblă prin toate coclaurile, pădurile, poienile, orașele, mă rog, pe unde ați fost dumneavoastră și iată că mintea s-a răspândit. Acesta ar fi primul lucru legat de rugăciunea dumneavoastră. Al doilea e să nu vorbiți prea multe. Să aveți mai multă tăcere. Sfântul Dionisie Areopagitul a zis în mintea lui așa: „*Aș vrea să vorbesc cu Maica Domnului*” - pe atunci trăia Maica Domnului. S-a dus la Ierusalim, a întâlnit-o pe Maica Domnului,

a vorbit cu ea și a observat un lucru, și anume că era foarte tăcută. Pe Maica Domnului au învățat-o îngerii, când era în templu, să tacă față de oameni și să vorbească mai mult cu Dumnezeu.

Chiar dacă nu spui rugăciunea, să te gândești la Dumnezeu. Sfântul Antonie cel Mare stătea cu mintea la Dumnezeu și se cobora foarte puțin, cu mintea, pe pământ. Când mânca, uita câteodată să mai mestece, căci era cu mintea în cer. Și ce lucrare avea el! Vouă, mirenilor, Sfântul Ioan Gură de Aur vă recomandă să vă rugați cu rugăciunea minții, ca și noi călugării. Și pe la dumneavoastră este o mănăstire, Mănăstirea Sâmbăta. Aveți călugări îmbunătățiți acolo, nu?

Da, îl avem pe Părintele Teofil Părăian.

Am fost și eu acolo și l-am cunoscut pe părintele Teofil. Am vorbit cu el, m-a purtat pe acolo... Chiar așa, orb, cum este, știa locul. Este foarte ingenios în felul lui, i-a dat Dumnezeu dar mare - darul ăsta al minții - i-a dat Dumnezeu multă minte. El se concentrează foarte mult la rugăciune, pentru că ochii lui nu văd.

Încă ceva. Ochii pe care-i vedem noi sunt fereastra sufletului, prin această fereastră intră păcatul. Dacă nu intră păcatul, intră gândurile. Sfântul Grigorie de Nyssa, fratele Sfântului Vasile cel Mare zice că păcatele sunt de trei feluri:

1. păcatele cu mintea, ochii și urechile;
2. păcatele cu trupul: mâncarea și pofta sexuală,
3. mânia: de la mânie se nasc uciderea și alte păcate.

Deci, Dumnezeu ne va judeca după păcatele cu mintea, păcatele cu gura și păcatele cu fapta. Așadar, vom da socoteală înaintea lui Dumnezeu și pentru orice cuvânt ieșit din gura noastră. Dintre toate păcatele, mai ales de păcatele cu mintea să ne ferim. Dacă avem mintea răspândită, răstăcită în toate părțile și nu o putem aduna, să ne rugăm lui Dumnezeu – „*Fără de Mine nu puteți face nimic!*” - să ne dea ajutor, și Dumnezeu ne va da ajutor.

Adam, când a căzut din rai, avea trei păcate: neascultarea, mândria (a spus: „*femeia acesta pe care Tu mi-ai dat-o*”, în loc să spună: *eu am greșit*) și nerecunoștința (deși vindecase zece leproși, numai unul s-a întors să mulțumească Mântuitorului și El spune: „*Cei nouă unde sunt, numai unul a venit să mulțumească lui Dumnezeu?*”). Vedeți recunoștința! Să aveți această recunoștință față de

Dumnezeu, chiar dacă Dumnezeu nu dă repede, cum vrea omul. El dă când trebuie.

Ce să facem când suntem într-o cumpănă?

Să vă rugați și să alergați la Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Să ziceți Canonul de pocăință către Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Acatistul Mântuitorului și psalmi. Dacă aveți Psaltire, citiți trei Catisme - eu zic trei, în numele Sfintei Treimi - și veți vedea imediat ajutorul. Din orice cumpănă vă va scoate Mântuitorul, că El pe cei dreپți îi iubește, precum și noi Îl iubim pe El.

Cum ne ajută postul ca să înaintăm în viața duhovnicească?

Mântuitorul, Dumnezeu fiind, a postit 40 de zile. Ce înseamnă acest lucru? El, Dumnezeu fiind, nu avea păcat și totuși, a postit 40 de zile. Prin aceasta, ne-a dat exemplu, să postim și noi 40 de zile. Să postim în Postul Paștelui, Postul Crăciunului, Postul Sfintei Marii Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel.

Unii defăimează postul. Nu trebuie să defăimăm postul; și Moise, pe muntele Sinai, a postit 40 de zile și apoi i s-au dat Tablele Legii. Mântuitorul a postit 40 de zile. Maica Domnului a postit tot timpul când a fost la templu. Deci, avem suficiente mărturii în acest sens. Și încă ceva, Mântuitorul spune într-un loc: „*Acest neam de diavoli nu iese decât cu post și rugăciune*”, adică, diavolii care intră în sufletul omului se scot doar cu post și rugăciune.

Ar trebui ca cel puțin când vine postul să postiți, dacă nu postiți miercurea și vinerea. Călugării, în plus, trebuie să postească și luna, dar pentru dumneavoastră nu-i obligatoriu decât miercurea și vinerea. Un copil nu poate fi obligat la post până la 7 ani; după 7 ani, poate să postească și el, dacă vrea. Până la 7 ani, nici Mărturisirea nu se face – copilul până la 7 ani este nevinovat. De la 7 ani în sus, trebuie să se mărturisească, trebuie să imite pe tata și pe mama. Să-l învățați rugăciuni, să veniți cu el la biserică, să aveți grijă să nu vorbească cuvinte murdare.

Dar cum să facem să nu mai avem izbucniri de furie; cum să ne controlăm, că izbucnesc din noi tot felul de lucruri, și apoi ne pare rău?

Dumnezeu a lăsat în mintea omului prudența. Ce

înseamnă să fii prudent? Înseamnă să fii cu luare aminte la ceea se întâmplă cu tine. Chiar Sfântul Vasile cel Mare spune: „*Ia aminte la tine însuși!*”. De exemplu, ai văzut că atunci când mergeți pe drum, în unele locuri scrie „*Atenție la tren!*”; asta înseamnă că pe acolo trece trenul. Așa să fim atenți și la minte. Să prevedem. Dacă facem aceasta, nu se va mai întâmpla nimic rău. La om există un păcat: iuțimea sau irascibilitatea, care este prevăzut și de Sfinții Părinți. Prin prudență, însă – „*Ia aminte la tine însuși!*” - putem înlătura acest păcat.

Și dacă tot am avut o izbucnire de mânie, cum să ne pocăim?

Pocăința este cum spune vameșul din Evanghelie: „*Doamne, fii milostiv mie, păcătosul*”. Altceva nu poți face. Însă pocăința nu se face oricum, ea se face cu lacrimi. Să plângi pentru păcatul pe care l-ai făcut, căci lacrimile sunt al doilea botez. Primul botez, cel pe care l-ai primit când erai copil, l-ai întinat prin păcat, dar prin lacrimi - al doilea botez – îl poți curăța. Deci, lacrimile sunt și zdrobirea inimii, și părerea de rău ca să nu se mai întâmple, și ajutorul cerut de la Dumnezeu. Vedeți, nu există pocăință fără lacrimi!

Părinte cum să punem început bun? Mă refer, așa, la un om păcătos ca mine, care de multe ori l-am supărat și pe părintele duhovnic. Ce să fac?

Te-ai sculat de dimineată, ai făcut cruce și zici așa: „Doamne, ajută-mă! De azi înainte vreau să mă îndrept”. Pui voința la mijloc, dar ceri și ajutorul lui Dumnezeu, că fără Dumnezeu nu putem face nimic. Și gata, e un început bun. Dar, încă ceva, la un început bun trebuie voință, stăruință și rugăciune ca să dea Dumnezeu ajutor. Trebuie statornicie - să nu fii schimbător. Sfântul Ioan Mărturisitorul zice: „*Să nu fii schimbător ca luna: acum-a-i plină, mâine e un sfert, poimâine e al doilea pătrar, pe urmă lună nouă*”. Și mai spune ceva: să fii sincer, să nu fii viclean. Iată situația! Se poate pune un început bun foarte repede, chiar aici, de când am discutat cu dumneavoastră.

Din momentul acesta veți avea o mare răspundere înaintea lui Dumnezeu, căci v-a vorbit un părinte. Sau poate că la inima voastră nu s-a dus nimic și ați rămas tot goi, cum spune în Carte: „Gol am rămas de fapte bune”. Repet: ca să începi o viață duhovnicească îți trebuie două lucruri: silință și voință.

Cum îi aducem la dreapta credință pe cei din familia noastră care nu sunt credincioși și care nu merg la biserică?

“Ucenicul pe care-l iubea Iisus”

- Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan -
Scrierile ioaneice – probleme isagogice (I)

Prof. Drd. Eduard Traian Popescu

In susținerea particularităților lor, catolicii apelează mai mult la Sfântul Apostol Petru. Protestanții recurg mai mult la Sfântul Apostol Pavel, iar ortodocșii, din cele mai vechi timpuri, au apelat la Sfântul Ioan, care a avut viața cea mai lungă și a creat o tradiție¹. Ne atrage omul care, deși a trăit în lume, a dus o viață ca cel ce „*nu era din lume*” și n-a căzut înfrânt de ispitele și poftelile lumii. Ne cucerește poetul care, într-o formă simplă, a creat un stil ce-i poartă numele. Ne răpește misticul care, contopit în Divinitate, Îi descoperă ființa și spune: „*Dumnezeu este iubire*”. Ne înalță iluminatul care, cunoscând pe Dumnezeu-lumină și făcând experiența umblării în lumină, a răspândit prin scrierile sale, lumina primită de sus. Ne robește ucenicul care, încălzit de văpaia iubirii lui Iisus, a rămas devotat Învățătorului și nu L-a părăsit nici în clipele grele, când părea că și Dumnezeu L-a lăsat singur. Ne câștigă mai ales martorul care, până la adânci bătrâneți, n-a uitat să dea mărturie despre cele ce a văzut și a auzit de la Domnul Hristos, ca toată lumea să creadă și să se mântuiască².

Născut probabil în Betsaida, Ioan era galileean. Avea un frate pe nume Iacob, care a devenit și el ucenic al Domnului. Inimă caldă și minte scrutătoare, Sfântul Apostol Ioan a căutat de tânăr căile mântuirii³; s-a aflat printre primii ascultători ai Sfântului Ioan Botezătorul, ulterior devenind ucenicul acestuia. Numele pe care-l purta, Yehohann sau Yohann, însemnând „Iahwe este grație și milă”, era în această epocă destul de comun. În Sfânta Scriptură, de la epoca Macabeilor până la perioada evanghelică, găsim cel puțin 10 personalități cu acest nume⁴. Părerea lui Th. Zahn, că frații Iacob și Ioan ar fi originari din Capernaum pare prea puțin fondată⁵. În Evanghelia după Ioan (1, 41) ni se spune că din Betsaida erau originari Andrei și Simon

erau întovărășiți în meșteșugul lor pescăresc cu frații Iacob și Ioan, fiii lui Zevedei. Este deci normal să înțelegem că și ei erau tot din Betsaida⁶.

Despre părinții Sfântului Ioan se știu prea puține. Tatăl său se chema Zevedei (Mt. 4, 21; Mc. 1, 19; 5, 10), iar mama sa, Salome (Mt. 27, 56; Mc. 15, 40). Zevedei era unul dintre pescarii de pe țărmurile lacului Tiberiadei. Câteodată el se întovărășea cu Petru și Andrei pentru a duce la bun sfârșit lucrul lui⁷. Salome era fiica lui Iosif, logodnicul Născătoarei de Dumnezeu. Iosif a avut patru feciori (Iacov, Simeon, Iuda și Iosif) și trei fiice (Estir, Marta și Salome - femeia lui Zevedeu și maica lui Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu). Deci, Mântuitorul a fost unchiul lui Ioan, pentru că era frate al Salomeei, fiica lui Iosif⁸. Salome a fost una dintre acele femei pioase care L-au însoțit pe Domnul Iisus Hristos în călătoriile Sale, pentru a-L ajuta din punct de vedere material pe El și pe apostolii Săi (Mc. 10, 40-41; Lc. 8, 5). În ziua răstignirii, a stat lângă Crucea Domnului, plângându-I suferințele. După aceea, și-a procurat uleiuri aromate și a uns trupul Mântuitorului Hristos (Mc. 15, 1; Lc. 23, 55-56; 24, 1)⁹.

Ioan avea în jur de 20 de ani, când a fost ales să facă parte din ceata celor doisprezece ucenici, împreună cu fratele său Iacob. Firi înflăcărâte și pline de zel în apărarea celor sfinte, cei doi frați au fost numiți de Domnul Iisus, Voanergheș, adică „fiii tunetului” (Mc. 3, 17)¹⁰. Stăpânit de acest temperament aprins, numai Ioan și Petru au însoțit pe Iisus până în curtea arhiereului Caiafa (In. 18, 15-16), iar după ce Petru s-a lepădat de Iisus în curtea arhiereului (In. 18, 17-27), numai Ioan a mers după Iisus, însoțit de sfintele femei, până la locul răstignirii (In. 19, 25-26)¹¹.

Deși cel mai tânăr, Ioan ocupa un loc important în ceata celor doisprezece ucenici, împreună cu Petru și cu Iacob, însoțind pe Mântuitorul în ocaziile importante. Este martor la învierea fiicei lui Iair (Mc. 5, 37); asistă la minunea Schimbării la Față de pe Tabor (Mc. 9, 2); la Cina cea de Taină este lângă Mântuitorul, cu capul pe pieptul Său (In. 13, 23); este de față în ceasul agoniei din Ghetsimani (Mc. 14, 33); după arestare, își însoțește Învățătorul la Ana și la Caiafa, în curtea căruia introduce și pe Petru (In. 18, 15-16); este martor ocular la lepădarea lui Petru și la toate cele ce au avut loc la Ana, Caiafa și Pilat; a privit pe Domnul Iisus cu cununa de spini pe cap, îmbrăcat în mantia stropită de sânge și în mână cu trestia în loc de sceptru; a auzit pe iudei cerând eliberarea lui Varava și pe Pilat spunând: „*Iată Omul*”; L-a văzut pe Iisus ducându-și crucea și căzând sub greutatea ei și pe cei doi tâlhari așezați de-a dreapta și de-a stânga

Lui, iar în clipele grozav de chinuitoare, cu inima străpunsă de durere, a primit, din partea-I, pe Maria, ca mamă (In. 19, 23-27)¹². De aceea se zice că Ioan a avut trei maice pe pământ: întâi, pe Salome, dintru care s-a născut; a doua, tunetul, că s-a numit fiul tunetului și a treia, pe Preasfânta de Dumnezeu Născătoarea, precum Domnul a zis: „*Iată Maica ta*”. Ioan a îngrijit pe Maica Domnului până la adormirea ei¹³.

În cartea Faptele Apostolilor aflăm că, după Înălțarea Domnului, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a rămas în Ierusalim împreună cu ceilalți sfinți apostoli, cu Maica Domnului și cu sfințele femei (Fapte 1, 13-14) și că a fost de față la alegerea apostolului Matia în locul lui Iuda vânzătorul (Fapte 1, 26) și la Pogorârea Sfântului Duh (Fapte 2, 1-4). A fost împreună cu Sfântul Apostol Petru la vindecarea ologului de la Templu (Fapte 3, 1-8), apoi închis împreună cu Sfântul Apostol Petru, judecat, dar eliberat de teama poporului (Fapte 4, 3). A fost închis din nou cu toți sfinții apostoli, dar un înger i-a eliberat pe toți (Fapte 5, 18-20); din nou au fost închiși, bătuti și, de teama mulțimilor, au fost din nou eliberați (Fapte 5, 40)¹⁴. După Înălțarea Domnului, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan era privit ca una din persoanele de bază ale Bisericii, fiind numit „stâlp al Bisericii”. Peste tot, îl găsim alături de Petru: la Ierusalim (F.A. 3, 1; 4, 13), în Samaria (F.A. 8, 14), la moartea lui Iacob și la Sinodul din Ierusalim (Gal. 2, 9). N-avea o înaltă școală rabinică, dar timp de trei ani avusese învățător și educator pe „Lumina lumii”¹⁵.

Tradiția bisericească ne spune că Sfântul Apostol Ioan a petrecut ultimul timp al vieții sale în Efes (cf. Tertulian, M.P.L. II, 366, 367; Clement din Alexandria, M.P.G. XX, 256-264. Policarp, M.P.G. VII, 784-785; Justin Martirul, M.P.G. VI, 669. Irineu, M.P.G. VII, 785, 845, 853, 1207). Se mârnea de aceasta (să meargă în Asia n.n.), căci știa de la ucenicul său, Prohor, că urma să călătorească pe mare¹⁶. În actele lui Timotei este consemnat faptul că în apropierea Efesului, când era pe punctul de a păși pe pământul Asiei Mici, corabia pe care se afla Sfântul Apostol Ioan a naufragiat¹⁷. Ulterior, înfloritoare și numeroasele biserici întemeiate de Sfântul Apostol Pavel în Efes și în toată Asia Mică au devenit un punct luminos către care s-au îndreptat privirile întregii creștinătăți¹⁸.

Așezat la încrucișarea drumurilor comerciale, prin care treceau toate produsele Orientului spre Egipt și Occident și ale Occidentului și Egiptului către Orient, Efesul, patria lui Heraclit, ajunsese pe timpul Sfântului Evanghelist Ioan unul din cele mai cunoscute și – alături de Alexan-

dria – cele mai populate orașe ale Orientului. Capitală a Asiei Mici, cu bibliotecă publică și cu oameni dispunând de o înfloritoare stare economică¹⁹, Efesul era pe vremea aceea un puternic centru cultural. Aici se stabilise Cerint, faimosul precursor al gnosticismului, aici apăruseră nicolaiții, aici era o cunoscută școală de filozofie păgână și tot aici era focarul superstițiilor în legătură cu cultul de la vestitul templu al zeiței Artemis, pe numele roman Diana²⁰, care era socotit una din minunile lumii și care avea drept de azil. Apollo, Dionisos, Hermes și alți zei își aveau și ei cultul lor. Evreii aveau aici o sinagogă, iar creștinii o puternică și numeroasă comunitate²¹.

Așadar, în Efes era necesară prezența unui apostol care să țină neștirbită dreapta credință²². Iată pentru ce Providența divină a îndreptat pașii Apostolului spre Efes! El venea aici să salveze opera Apostolului neamurilor și s-o încoroneze. Lui îi era hărăzit să împlinească această misiune, ca unul care era supraviețuitorul Apostolilor și ca ucenicul pe care-l iubea Domnul (In. XXI, v.20)²³. Sfântul Ioan avea atunci cam 60 de ani și era o autoritate consacrată. Mântuitorul îi proorocise că va bea paharul Său și că se va boteza cu botezul Său (Mt. XX, 23) și profeția trebuia să se împlinească. Din paharul amărăciunilor începuse el de mult să guste, de când își văzuse fratele ucis, dar nu-l golise încă până la fund²⁴. Venind în Efes, a dăruit prin rugăciunea sa capîștea Artemidei și a mântuit din rădăcire, aducând la lumină, patru sute de mii de bărbați și femei ce slujeau Artemidei. Muntele pe care se află biserica Cuvântătorului de Dumnezeu se numește Livaton, unde, spre apus, zace Sfântul Timotei²⁵. Așa a lucrat Sfântul Ioan în Efes aproape 30 de ani, în calitate de conducător spiritual al Bisericii creștine²⁶. Prăznuirea lui se face în cinstita sa apostolească biserică, aflată pe locul ce se numește Evdomon²⁷.

Eusebiu de Cezareea istorisește că în al XIV-lea an, pornind Domițian a doua prigoană după Neron²⁸, „*Apostolul și Evanghelistul Ioan... a fost osândit să trăiască în insula Patmos*”²⁹, o insulă cu mare azurie, atmosferă limpede, cer albastru, stânci cu creste colțuroase și numai foarte rare petece de verdeață³⁰, descrisă foarte sugestiv de Otto Baumgarten: „*Această insulă se întindea tăcută înaintea mea. Ici, colo, măslinii întrerupeau monotonia pustiului stâncos. Marea era tăcută ca mormântul. Patmosul se odihnea într-însa ca un sfânt stabilit aici ... Ioan! Cel dintâi gând pe care mi-l trezește insula este despre el. Insula îi aparține, este templul lui. Până și pietrele vorbesc despre el*”³¹. În această insulă unde a trăit cincisprezece ani³², a fost răpit în

duh, i s-a făcut descoperirea descrisă în Apocalipsă (1, 9-20) și a primit porunca să scrie bisericilor din Asia Mică, de la care fusese luat³³. *“Fiind ucis Domițian și fiind desființate hotărârile și faptele lui de către Senat, din pricina mării lui cruzimi, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a venit pe timpul lui Nerva în Efes (96-98) și a trăit acolo până pe vremea lui Traian împăratul. El a întemeiat multe din Bisericile Asiei și a zidit biserici. Și, îmbătrânind foarte, s-a săvârșit la 68 de ani după Patima Domnului, în sus-pomenita cetate”* (Fer. Ieronim), în anul 101.

Mormântul Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan a fost la mare cinste în vremea cea dintâi a Bisericii creștine. Pe locul unde se află mormântul, a fost zidită o biserică închinată Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan, care se numea Apostolicon. După ce aceasta s-a ruinat, împăratul Justinian a ridicat o biserică nouă, la fel de mare și de frumoasă ca biserica închinată Sfinților Apostoli de la Constantinopol, construită tot de împăratul Justinian³⁴. Mormântul Apostolului se afla în fața sfântului altar, sub cupola centrală. În cursul Evului Mediu, mormântul Sfântului Ioan a devenit unul dintre cele mai importante locuri sfinte și de pelerinaj ale lumii creștine. În vremea noastră, rămășițele acestei biserici – câte mai există – au fost puse la locul lor de specialiști austrieci, vizitatorul putând astfel să-și facă o imagine clară asupra minunatei biserici din trecut³⁵.

Ajuns la adânci bătrâneți și nemaiputând rosti cuvântări lungi, Sfântul Ioan spunea credincioșilor doar aceste cuvinte: *“Fiilor, iubiți-vă unul pe altul”*. Când ucenicii săi îl întrebau cu mirare, pentru ce zice mereu aceste vorbe, el le răspundea: *“Aceasta este învățătura Domnului și de veți păzi-o, numai prin aceasta vă veți mântui”*³⁶. Despre activitatea și moartea Apostolului Ioan la Efes mărturisește și episcopul Policrat al Efesului, într-o scrisoare adresată episcopului Victor al Romei, pe la anul 190: *“... în al doilea rând, Ioan, care se culcase pe pieptul Mântuitorului, care a fost preot și a purtat petalon, care a fost martor și didascăl, se odihnește la Efes”*³⁷.

Deși Sfântul Ioan a trăit și a activat atâția ani în Efes, totuși, s-au găsit și persoane care au spus că el n-ar fi fost în Efes, deoarece murise în Ierusalim odată cu fratele său și că alt Ioan, prezbiterul Ioan, ar fi activat și ar fi murit în Efes³⁸. Alți teologi socotesc că ar fi existat în Efes două persoane cu numele Ioan: unul, Apostolul Ioan și celălalt, prezbiterul Ioan³⁹. Deși era cel mai tânăr dintre Apostoli, Sfântul Ioan avea o temeinică cultură teologico-filozofică, fiind familiarizat cu speculațiile

teologiei iudaice și ale filozofiei timpului. Acest lucru se observă din scrierile lui, în special, din Prologul Evangheliei sale. Este de presupus că marea parte a culturii și-a însușit-o în anii tinereții, în Ierusalim, la școala lui Gamaliel. De asemenea, se poate presupune că urma cursurile în mod regulat, în răstimpul când nu se ocupa cu pescuitul. Avea și o casă în Ierusalim (In. XIX, 27), unde locuia în timpul studiilor⁴⁰.

De la Sfântul Ioan, ucenicul iubit al Mântuitorului, ne-au rămas cinci scrieri: o evanghelie, trei epistole și o apocalipsă. Evanghelia are conținut istoric; ea ne descrie revelația progresivă a Logosului întrupat, insistând mai ales asupra acelor fapte, minuni și învățături ale Domnului nostru Iisus Hristos, care fuseseră omise ori redactate prea sumar de către evangheliștii sinoptici⁴¹. Evanghelia sa este *«evanghelia iubirii»*⁴². Epistolele au caracter didactic, oglindind pe scurt câteva momente din activitatea misionară desfășurată de marele apostol în ținuturile Asiei Mici de la sfârșitul veacului întâi⁴³.

De pe urma criticii ostile îndreptate împotriva autenticității uneia sau alteia dintre cărțile Noului Testament, scripturile inspirate ioaneice au avut cel mai mult de suferit. Atacurile cele mai violente – și aproape fără intermitență – au fost îndreptate, firește, împotriva Evangheliei a patra, deoarece ea reprezintă piesa de căpetenie a moștenirii literare ce ne-a rămas de la incomparabilul ucenic *„pe care-l iubea Iisus”*⁴⁴. De exemplu, Bretschneider și după el, E. Lützelberger⁴⁵, vedeau în autorul Evangheliei a patra fie un iudeu alexandrin, fie un creștin provenind dintre *neamuri*, negând totodată că Sfântul Apostol Ioan ar fi fost vreodată activ în Asia Minor⁴⁶.

Autorul Evangheliei a patra, Ioan, a fost pescar. Cu toate acestea, din gura lui nu ies cuvintele unui pescar, ale unui om simplu, ale unui om crescut numai pe malul unei ape și învățat doar să mănuiască lopețile unei bărci și plasele de prins pește⁴⁷. *“Nu vom auzi cuvintele unui astfel de om. Îl vom auzi spunându-ne lucrurile cele din ceruri, nerostite de nimeni până la el. Ne va aduce o învățătură atât de înaltă, o morală atât de desăvârșită și o filosofie atât de curată, încât pare că vorbește chiar din vistierile Duhului Sfânt, încât pare că s-a pogorât chiar acum din ceruri. Spune-mi, te rog, pot fi învățăturile acestea, învățăturile unui pescar?”*⁴⁸. *“Tot ce a spus Ioan Evanghelistul este scos din adâncurile duhovnicești ale tainelor dumnezeiești, pe care nici îngerii nu le știau înainte de a fi făcute cunoscute de Evanghelist. Chiar îngerii, odată cu noi, prin*

gura lui Ioan și prin noi, au aflat ceea ce cunoaștem și noi acum”⁴⁹. Într-adevăr, și Biserica este de acord că Evanghelia a patra nu a putut ieși din mintea lui Ioan, a pescarului neinstruit de pe țărmul Mării Galileii, dar a ieșit din mână, din pana lui Ioan. Ioan a fost numai unealta Sfântului Duh, prin care se fac cunoscute lumii, după cum spune Sfântul Ioan Hrisostom, tainele cele mai ascunse ale Dumnezeuirii, neștiute, până la descoperirea lor de Ioan, nici de puterile cele de sus⁵⁰. Întreaga sa viață, și mai ales scrierile sale, reprezintă mărturia ucenicului care a iubit pe Domnul Hristos din tot cugetul, din toată inima, din toată ființa sa și care a voit ca toți creștinii să-L iubească așa cum L-a iubit el: sincer, constant, deplin, cu nesfârșită emoție, până la moarte⁵¹.

Nimeni n-a iubit vreodată mai mult pe Dumnezeu și pe aproapele și nimeni n-a fost iubit mai mult de Domnul nostru Iisus Hristos decât duiosul Său învățăcel, Evanghelistul Ioan. Nimeni nu a sintetizat mai bine ca el învățătura Mântuitorului; învățătura și viața sa se rezumă în iubire⁵². De aceea i se zice și Apostolul iubirii. Dar Ioan poate fi numit deopotrivă, cu drept cuvânt, și Apostolul smereniei, căci grija pe care o are autorul acestei minunate și unice scrieri apostolice (n.n. Evanghelia) de a evita să pomenească nu numai numele său, Ioan, ci și numele fratelui său, Iacov, precum și numele lui Zevedeu, tatăl său, și al Salomeei, mama sa, constituie ea însăși o semnătură cum nu se poate mai clară și mai grăitoare. Este semnătura smereniei⁵³. A avut smerenia lui și convingerea că nu numele său prezintă importanță, ci ceea ce spune el⁵⁴. I se mai zice și *Teologul* pentru descoperirile sale și mai cu seamă pentru începutul Evangheliei sale, al cărei întreg cuprins este un izvor nesecat de învățături teologice demonstrate prin fapte istorice, care dovedesc că Hristos este Mesia, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a venit în lume și trup S-a făcut pentru mântuirea lumii⁵⁵. Căci, pe când ceilalți Sfinți Evangheliști au scris faptele vieții de pe pământ a lui Iisus Hristos, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan s-a înălțat ca un vultur, mai presus de nori, și a ajuns până la sânul Părintelui să găsească Cuvântul lui Dumnezeu, deopotrivă cu Părintele Ceresc. Și cu toate că nu era inițiat nici în știința filozofică, nici în meșteșugul retoricii – și toată lumea știa aceasta – a fost totuși cu puțință ca el să înfățișeze tâlcul tainelor celor din veac ascunse, prin tăria cugetării și prin limpezimea cuvântului său, pentru că Duhul Sfânt, Care l-a insuflat este mai presus de toată filozofia și de toată iscusința retorică. Aceasta este pricina pentru care el se zăgrăvește, având alături un vultur, unul din cele patru

animale simbolice, arătate în vedenia lui Iezechil (Iez. I, 10)⁵⁶.

Biserica Ortodoxă îl prăznuiește pe Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan în zilele de 8 mai și 26 septembrie, glăsuind: *“Pe fiul tunetului, pe temeiul cuvintelor celor dumnezeiești, pe începătorul cuvântării de Dumnezeu și întâiul propovăduitor al dogmelor adevăratei înțelepciuni a lui Dumnezeu, pe iubitul Ioan și păzitorul de feciorie, neamul omenesc după datorie să-l laudăm; că acesta, având întru sine neîncetat lucru dumnezeiesc, la început, a zis, era Cuvântul; și îndată și nedespărțirea cea de Tatăl și, după acestea, întocmirea ființei cu Tatăl, arătându-ne nouă prin sine dreapta slăvire a Sfintei Treimi, și făcător a fi împreună cu Tatăl și purtător de viață și lumină adevărată, pe Acesta L-a arătat nouă. O, minune înfricoșătoare și lucru înțeles! Că plin fiind de dragoste, plin s-a făcut și de teologie, cu mărirea și cu cinstea și cu credința, întemeietor fiind al curatei noastre credințe, prin care vom dobândi veșnicele bunuri în ziua judecății”*⁵⁷.

Bibliografie:

1. Pr. Gheorghe Bălana, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, Epistola I, în M.O. XXV(1973), nr. 9-10. p. 757
2. Ibidem
3. Ibidem
4. cf. Louis Pirot, Saint Jean, Paris, 1925, p. 6, în G.B. anul XXI(1962), nr. 3-4, p.250
5. Th. Zahn, Einleitung in das N. T., ed. III, partea II, 1907, Leipzig, p.460, în rev. cit., p. 250
6. Pr. I. Pănoiu , Sfântul Apostol Ioan, în rev. cit., p.250-251
7. Ibidem, p.251
8. Mineiul pe Mai [Sinaxar], Tipărit în zilele păstoriei Prea Fericitului Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Ediția a cincea, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978, p. 59
9. Pr. I. Pănoiu, art. cit., în rev. cit., p. 251
10. Pr. Gheorghe Bălana, art. cit., în rev. cit., p. 757
11. Viața Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan, Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie, Tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod și cu Binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Ediția a cincea, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983, p. 9-10
12. Pr. Gheorghe Bălana, art. cit., în rev. cit., p. 757-758
13. Mineiul pe Mai [Sinaxar]..., p. 59
14. Viața Sfântului Apostol..., p.10
15. Pr. Gheorghe Bălana, art. cit., în rev. cit., p. 758
16. Mineiul pe Septembrie [Sinaxar], Tipărit în zilele păstoriei Prea Fericitului Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Ediția a cincea, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1984, p.327
17. cf. Bleek-Mangold, Einleitung in das N. T., Berlin, 1875-1886, p. 268, sq., în rev. cit., p. 256
18. Pr. Gheorghe Bălana, art. cit., în rev. cit., p. 758
19. Idem, «Cuvântul vieții», după întâia epistolă sobornicească a Sfântului Apostol

- Ioan, în M.O. XXVI(1974), nr.5-6, p. 424
20. Idem, art. cit., în rev. cit., p. 758
21. Idem, art. cit., în rev. cit., p. 424
22. Idem, art. cit., în rev. cit., p. 758
23. Pr. I. Pănoiu , art. cit., în rev. cit., p. 257
24. Pr. Gheorghe Bălana, art. cit., în rev. cit., p. 758
25. Mineiul pe Mai [Sinaxar]..., p. 59-60
26. Pr. I. Pănoiu, art. cit., în rev. cit., p. 258
27. Mineiul pe Mai [Sinaxar]..., p. 60
28. Viața Sfântului Apostol..., p. 11
29. Istoria bisericească, III, XVIII, 1, p.118
30. Pr. Gheorghe Bălana, art. cit., în rev. cit., p. 758
31. Otto Baumgarten, Die Johanes Briefe, Göttingen, 1918, în rev. cit., p. 759
32. Pr. Gheorghe Bălana, art. cit., în rev. cit., p. 759
33. Mineiul pe Septembrie [Sinaxar]..., p. 327
34. Viața Sfântului Apostol..., p. 11
35. Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Asist. Dr. Daniel Mihoc, Drd. Ioan Mihoc, Introducere în Studiul Noului Testament, vol. I, ediția a doua, Teofania, Sibiu-2001, n. 21, p.160
36. Viața Sfântului Apostol..., p. 12
37. Eusebiu de Cezareea, Istoria bisericească, III, XXXI, 3, PSB 13, p.133
38. cf. Renan, L'Antéchrist, 1873, p. 558 sq.; Schwarz, Über den Tod der Sohne Zebedäi, 1904; Harnack, Chronologie, I, 1897, p. 672, în rev. cit., p. 258
39. cf. Calmes, Stutz, Weizsäcker von Belber, în rev. cit., p. 258
40. Pr. I. Pănoiu, art. cit., în rev. cit., p. 264-265
41. Diac. Dr. N. Tanislav, Actualitatea Epistolei I-a a Sf. Ioan, în S. T. seria a II-a, anul V(1953), nr. 3-4, p. 225
42. Pr. I. Pănoiu, art. cit., în rev. cit., p. 265
43. Diac. Dr. N. Tanislav, art. cit., în rev. cit., p. 225
44. Pr. Prof. Dr. Grigorie Marcu, Paternitatea ioaneică a Evangheliei a patra, cu specială privire la proba arheologică și paleografică, în S. T. Seria a II-a, anul XII(1960), nr. 3-4, p. 41
45. E., Lützelberger, Die Kirchliche Tradition űber den Apostel Johannes und seine Schriften in ihrer Grundlosigkeit nachgewiesen, Leipzig, 1840, în rev. cit., p.142
46. Cornely-Merk, Manuel d'instruction f toutes les Saintes Écritures, II, Nouveau Testament, II-e édition, Paris 1930, p. 153, în rev. cit., p.142
47. Pr. Lector, D. Fecioru Probleme dogmatice și sociale în Evanghelia după Ioan, în S. T. seria a II-a, anul V(1953), nr. 3-4, p. 210
48. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia a II-a la Sf. Evanghelie după Ioan, nr.1
49. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia a II-a la Sf. Evanghelie după Ioan, nr.2
50. Pr. Lector, D. Fecioru, art. cit., în rev. cit., p.210
51. Diac. Dr. N. Tanislav, art. cit., în rev. cit., p.226
52. Pr. I. Pănoiu , art. cit., în rev. cit., p. 264
53. Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Sfânta Evanghelie, introducere și comentariu, vol. I, Teofania, Sibiu, 2003, p. 11
54. Pr. Gheorghe Bălana, Epistola întâia sobornicească a Sfântului Apostol Ioan – Comentarii: Prologul. Cap. I, 5-10 și cap. II, 1-11, în M.O., XXVI (1974), nr. 7-8, p. 600
55. Viața Sfântului Apostol..., p. 12
56. Ibidem
57. Mineiul pe Mai [Slava..., de la Vecernie], p.50

Iubirea vindecă!

Boala și vindecarea sufletului în Biserica Răsăriteană

Interviu cu *sora Eugenia Vlad*
(acum *monahia Siluana*)

Vă mulțumesc pentru invitație. Bun găsit și Dumnezeu să ne dăruiască ca întâlnirea noastră să nu fie vorbire în deșert. Când am auzit despre ce temă este vorba, m-am întrebat: cine sunt eu să vorbesc despre vindecarea sufletului? Cel mai potrivit este un medic. Ca să aibă spor în lucrarea cu pacientul, unii medicii folosesc un pacient vindecat, și atunci m-am gândit să fiu eu pacientul acela vindecat, deși nu pot pretinde că sunt vindecată total. Pot spune că am fost moartă și am înviat, pentru că sunt rodul lumii de care tocmai am scăpat - lumea atee.

La un moment dat mi-am dat seama că sunt moartă, dar că nu eram moartă de tot. De fapt eram în iad. Am fost în iad; și acum sunt, dar e o mare diferență. Iadul acela era fără Hristos, iar iadul acesta este cu Hristos. Și acolo, în iadul acela, mi se spunea că omul este materie superior organizată și conștiința mea, sinele meu, persoana mea bolnavă, moartă cum era, se revolta. Cum se poate ca «ceva» să dea naștere la «cineva»? Și la un moment dat am simțit că nu pot să iubesc «ceva», că toate «ceva-urile» pe care le iubeam se degradau și că toți oamenii pe care îi iubeam se transformau în ceva, și atunci, simțind din ce în ce mai adânc că sunt cineva, că sunt o conștiință, am întrebat dacă nu cumva sunt rodul unei **Conștiințe**. Că așa de inteligent erau toate făcute, încât erau parcă special potrivite pentru mine, ca să mă bucur. În același timp, însă, erau atât de perisabile și dispăreau atât de repede, ca și când acel cineva dorea numai să mă amăgească. Atunci a venit vremea, când boala a fost foarte acută - pentru că în iad nu se poate nici trăi, nici muri, iar dacă am muri am dispărea, dar nu se poate nici una, nici alta - și atunci a venit momentul când am zis: Dacă ești, trebuie să fii **Persoană**; trebuie să fii desăvârșit ca să nu mă dezamăgești și trebuie să intri în relație cu mine, că eu nu pot să intru în relație cu Tine. Și am făcut-o! M-

am dus la spital - adică la Sfânta Biserică, și am început tratamentul care durează și acum (sunt încă un pacient aflat în coalescență) și mulțumesc lui Dumnezeu că vă pot mărturisi despre ce înseamnă boala și vindecarea sufletului în tradiția noastră ortodoxă.

Când mă pregăteam pentru această conferință, m-am gândit la două variante: una - să fac o conferință doctă despre ce spune Sfânta Tradiție în legătură cu boala sufletului și vindecarea lui și alta - să stăm de vorbă pe această temă. Am optat pentru a doua variantă, pentru că am adus cu mine unul din manualele, una din „agendele medicale” pe care ni le oferă lucrătorii vindecării (singurul vindecător este Hristos!), mai precis, un părinte al Bisericii noastre (n. red. Este vorba despre cartea părintelui Ioan Cristinel Teșu – “Teologia necazurilor”). Ea, agenda, este un bun manual, dar greu de digerat, căci nu-i ușor să fii sfânt. Ea trebuie „mâncată” ca Sfânta Împărtășanie și citită ca Sfânta Scriptură. Trebuie să ne hrănim cu ea, pentru că altminteri există pericolul să murim deștepți. Să trăim ca proștii și să murim deștepți, să ni se pară că suntem deștepți, că știm mult!

Acesta este un pericol foarte mare și eu îl cunosc foarte bine, pentru că înainte de a fi creștină practicantă și conștientă că sunt botezată, eram filozoafă și aveam o gândire foarte frumoasă și înaltă, dar care dura atât cât stăteam pe fotoliu. Când mă urcam în autobuz și mă călca cineva pe picioare, uitam că sunt filozoafă și ziceam: „Doamne, ce dobitoc m-a călcat”. Și toți oamenii purtau nume de animale, oamenii erau plini de defecte, dar eu eram altfel, eram mai bună, și când rămâneam numai cu mine, abia puteam să scap de răutatea din mine. Mă ascundeam în muzică, în artă; alții se ascund în țigară, în droguri. Fiecare fuge de rana din el, de mizeria din el, dar după ce ai început să te cunoști și te dai pe mâna Celui care vindecă, atunci lucrurile se schimbă.

Vă recomand această carte care-i ca un abecedar, chiar dacă-i grea. Aproape nimic nu-i nou, aproape tot ce citim acolo, de fapt, știam, ori am mai auzit, ori am trăit, ori chiar am gândit noi. Că asta-i bucuria când citești ceva, să zici: așa credeam și eu, dar n-am spus. Ce este aceasta, decât o împărtășire a bucuriei de a fi trăit evenimentul acela, a bucuriei de a fi învins ceva, a bucuriei de a fi cunoscut pe Dumnezeu, a bucuriei de a te fi cunoscut pe tine, a bucuriei că ai descoperit că nu ești doar păcat, că nu ești doar boală, că există vindecare, că există **Vindecător**. Această carte, și celelalte cărți, trebuie să ne ducă

pe noi la viața cea adevărată, să devină pentru noi mijloace de a fi filozofi în faptă, și nu în gândire.

O să vedem împreună, în mica mea descriere a traseului tradiției noastre de la boală la vindecare, că a trăi fără minte e mare rătăcire, că mintea despărțită de inimă e rana cea mai mare. Când mă uit la mine sau când mă uit la oamenii de pe drum, de pe stradă, din spital, cel mai des îmi vine să zic: „Doamne, iată că cel pe care-l iubești este bolnav”. Pentru că eu știu și simt că Dumnezeu mă iubește, am simțit această slavă a Domnului de multe ori, dar mai ales simt că Dumnezeu iubește pe oameni. Câteodată, vă spun drept, îmi vine să cârtesc și să zic: „Doamne, pe ăsta ți-ai găsit?”. Și în cazul meu tot așa m-am mirat: tot îmi venea să mă uit în spate și să văd dacă nu cumva iubește pe altcineva – dar nu, pe mine mă iubea! Căci pe acela îl iubește Dumnezeu care mie mi se pare că ar trebui să-l repare mai întâi și după aceea să-l iubească. Ei, tocmai aicea e, că iubirea vindecă!

Această strigare către Dumnezeu, pe care surorile lui Lazăr au trimis-o Mântuitorului atunci, se strigă în orice om care devine conștient de boala și de suferința lui. Mântuitorul este Dumnezeu și m-a convins și pe mine, care sunt Toma necredinciosul, iar unul din mijloacele cu care m-a convins a fost că nu vrea să mă vindece numai pe mine, ci vrea să-i vindece pe toți oamenii. Atunci strigarea mea către El - „*Doamne, iată, acela pe care-l iubești e bolnav*” are rost, pentru că eu cred că nu am ce face cu fericirea mea, singură fiind.

Vă mărturisesc că o vreme - să nu faceți ca mine! -, înainte de a fi în Sfânta Biserică, am făcut yoga după o carte, nu după un om. Ajunsesem să fiu foarte fericită, eram detașată, eram altfel și urmam instrucțiuni din cartea aceea crezând că voi ajunge să stau deasupra pământului 2 metri și că o să citesc gândurile altora. Atunci m-am speriat! Zic: Doamne (“*Doamne...*” era un fel de a spune), ce mă fac eu când o să știu ce e în capul aproapelui meu, dacă, doar când bănuiesc ce este, îl disprețuiesc în halul acesta; dar când o să știu tot ce-i acolo! - pentru că știam din capul meu ce mizerie e în capetele oamenilor. Am zis: sunt eu în stare să îndur așa ceva? Apoi m-am gândit la performanța aceea de a sta în aer. Ce faci când ți-o fi foame? Te duci să mănânci, pe urmă te duci să tragi apa, și pe urmă iar te duci în aer? Nu, nu era o soluție! Bun. Să presupunem că mie mi-ar fi fost bine acolo în aer. Și vecinii mei? Și cei din autobuz? Vedeți, nu există vindecare de unul

singur. E falsă vindecarea aceea. De aceea mă doare sufletul când îi văd pe creștini că se îmbulzesc să ia agheazmă călcându-se în picioare. Aceea nu mai e agheazmă, ci devine foc dacă tu l-ai împins pe fratele tău ca să apuci agheazma, ai luat foc și nu apă sfințită. Trebuie să o luăm de la capăt ca să ne vindecăm.

Ne-a făcut Dumnezeu din țărână, dar a suflat suflare de viață. Așa scrie în cartea Facerii, așa ne arată Sfânta Revelație și așa este. Dar să știți că același lucru l-a făcut și cu mine: Dumnezeu a luat țărâna din trupul mamei mele și a suflat peste mine suflare de viață. Eu eram acolo, sufletul meu vedea, și iată că acum nu mai știu. Am uitat!? Zice Sfântul Marcu Ascetul că uriașii care ne îmbolnăvesc sunt: *uitarea, neștiința și nepăsarea*. Am uitat că a suflat Dumnezeu suflare de viață, am uitat că am fost gingaș! Dar mă pot uita la un copil și să doresc să fiu iarăși ca el. Nimic nu este mai minunat pe lume decât zâmbetul unui copil. Ce o fi văzând un copil în mine când îmi zâmbeste? Pentru că așa, îmi mai zâmbesc și alți oameni, dar zic: Ia uite cum îi stă... - și este un fel de zâmbet și acesta -, iar dacă au nevoie de ceva de la mine, măcuță ce mai zâmbet. Deci, există diferite zâmbete, dar copilul acela, când deodată îmi zâmbeste, parcă l-a văzut pe Dumnezeu. Ei, aceea este sănătate. Aceea este bucuria de a vedea „chipul” - sunt convinsă că acel copil curat vede chipul lui Dumnezeu din mine, aceasta este privirea sănătoasă.

Vă spuneam că așa a făcut Dumnezeu pe om (după chipul Său), dar omul a căzut și știți foarte bine povestea: a căzut și s-a îmbolnăvit sufletește, adică a ajuns - cum le spun eu copiilor care nu înțeleg cum e cu ruperea aceasta a legăturii dintre om și Dumnezeu - ca un frigider care ar zice că nu mai are nevoie de curent electric, că el are gheața lui și poate să țină temperatura scăzută și iese din priză. Într-adevăr, gheața lui mai ține vreo oră, două. Și pe urmă? Ați văzut, se ruginește, în orice caz frigider nu mai e. Așa se rupe omul de Dumnezeu și așa se îmbolnăvește. Noi, după aceea, trebuie să conștientizăm aceasta, să ne aducem aminte, să începem lupta pentru însănătoșire de la capăt, să luptăm cu amintirea împotriva uitării. Ce să ne amintim? În primul rând că suntem oameni. În al doilea rând că vom muri. E adevărat că și eu și dumneavoastră, nu ne gândim la aceasta: Ei lasă, să mă văd eu mort! Vom muri când ne vom îmbolnăvi. Acum suntem foarte bine, uitați-vă la mine ce bine sunt; dimineața nu sunt așa bine, dar în timpul zilei, după ce mai fac mișcare, sunt mai bună. Dar va veni o zi în care nu o să

mai fiu așa, o să miros de vie - nu se știe ce rânduiește Dumnezeu -, dar eu nu vreau să mă gândesc la aceasta. Lasă că ne gândim mâine.

O paranteză - deosebim lucrarea diavolului de a lui Dumnezeu după cum zice să începem: Dumnezeu zice să începem azi, diavolul zice mâine (de luni, de la 1, de la anul începem viața nouă). Nu! Azi trebuie să începem, pentru că s-ar putea ca azi să fie singura noastră șansă.

Deci, mă întorc la ce discutam înainte. Îmi aduc aminte că sunt om, că am suflet nemuritor; îmi aduc aminte că am învățat, că am auzit că Dumnezeu m-a făcut, chiar dacă nu cred aceasta; îmi aduc aminte că cred aceasta, dacă sunt credincios; îmi aduc aminte ce a făcut Dumnezeu pentru mine. Nu trebuie decât un minut dimineța, la trezire, ca să ne mirăm că încă mai suntem. Vorbeam astăzi despre copilul mic care se miră când își vede mâinile și se miră ce frumoase sunt. Noi să ne mirăm că ne-am trezit din nou, să ne mirăm că suntem apți să ne sculăm din pat, chiar dacă ne dor toate oasele. După primele mătăanii zbori - chiar dacă nu poți să le faci -, zbori cu dorința; stai acolo liniștit - că Dumnezeu nu ne torturează - și-ți aduci aminte că Dumnezeu te-a făcut și fără să vrei Îi dai slavă. Apoi, îți aduci aminte ce a făcut Dumnezeu pentru noi: pentru mine s-a întrupat, și dacă nu crezi, să strigi: Doamne, ajută necredinței mele, adică, dacă-i așa, să mă ajute Dumnezeu să cred, dar eu mărturisesc, pentru că toți care suntem aici mărturisim.

Îmi aduc aminte ce a făcut, îmi aduc aminte de ce a făcut ceea ce a făcut, căci nu a făcut-o așa, ca să ne întâlnim când o să fim morți. Nu! A făcut-o ca să ne întâlnim acum, aici, aici în iadul meu, în iadul din sufletul meu. Apoi, îmi aduc aminte că voi muri și că voi învia, îmi aduc aminte că voi fi judecată. Această aducere-aminte a toate, și dinainte, și după, o trăim mai bine, mai adevărat, mai intens, la Sfânta Liturghie. Dar noi trebuie să continuăm Sfânta Liturghie și în viața noastră. E un act de voință. Dacă omul are boală sufletească este pentru că vrea el.

Mă întorc la suflet. Dumnezeu ne-a făcut trup și suflet. L-a făcut pe om una; firea omului e una, dar din 2 substanțe: una, din țărână și una... acea tainică suflare de la Dumnezeu. Dar acesta nu e o bucată din Dumnezeu în mine - ferească Dumnezeu, să fie Dumnezeu ca mine, cred că nimeni nu s-ar mai închina. Eu, în orice caz nu! Dar precis, acea suflare e în sufletul meu și nu va muri. Îmi aduc aminte și mă întreb: Ce e sufletul? Vine partea a doua, ignoranța: Ei, o fi ceva și sufletul acesta. Nu! Odată ce Dumnezeu S-a făcut om ca să mă învețe, odată

ce Dumnezeu a lucrat prin sfinții Lui, lucrează prin oameni, pentru ca oamenii să cunoască ce e sufletul și cum să se vindece, nu putem fi nepăsători față de acesta. Eu voi răspunde în fața lui Dumnezeu de ce nu m-am informat, de ce nu am învățat. Să nu credeți că suntem nevinovați dacă nu am știut ceva. Ne va întreba Dumnezeu de ce am rămas neștiutori. El ne-a dat capacitatea să știm; și Sfinții Părinți ai Bisericii noastre, și asceții, și - cum am spus - necunoscuții, toți au văzut boala sufletului, și în ei și în ceilalți; au ajuns la cunoașterea lui și, asemenea unor părinți iubitori, ne învață și pe noi toate cele despre suflet, fără să ne mai lase să trecem prin toate greutățile. Așa cum o mamă iubitoare își învață fata, ca ea să nu sufere, și fata, dacă este înțeleaptă, nu mai trece prin suferințele mamei ei, ci învață de acolo și pornește mai departe, așa și Părinții noștri ne învață cum să ne vindecăm sufletul.

Ce e sufletul? E o taină mare, dar nici o taină nu este secret. Să nu confundăm! Taina creștină nu e secret. Doar ni se dă, și pe măsură ce se dă, se și face cunoscută. Dar în același timp, e și mai tainică pentru că e inepuizabilă. Din câte știm noi despre suflet de la Părinții noștri, din tradiția noastră, el are trei părți, fără să fie trei suflete. O parte numită, cumva, *vegetativă* este aceea care conduce trupul fără ca partea conștientă a sufletului să participe; este legată de respirație, de hrană, de instinctele noastre - aici noi nu putem intra. Apoi este partea suflătoare, partea *afectivă*, partea psihică, psihicul, psihismul. Acesta este o realitate în sine; el poate să fie controlat de partea superioară a sufletului, dar poate să ne și scape de sub control. În sfârșit, a treia parte se numește în Sfânta Scriptură (la noi, în traducerea noastră, nu în grecește) «duhul omului» și este partea *rațională*; nu este vorba aici de rațiune goală, ci de partea rațională care se unește cu Dumnezeu. Această parte e asemenea unui vas deschis spre harul lui Dumnezeu, care le unește pe toate celelalte ale omului. Acesta este principiul care unifică ființa umană, pentru că ea se unește cu Dumnezeu, baza ontologică a existenței și a unicității noastre, care unește și lăuntrul omului. De aceea omul luptă să se unească: ca să se vindece. Unindu-se, devine unu înăuntrul său, devine unic - pentru că nimeni nu-i ca mine, nimeni nu-i ca dumneavoastră, dar în același timp noi toți suntem o fire.

Toate aceste trei părți se îmbolnăvesc pentru că, prin căderea în păcat, firea umană este bolnavă. Dumnezeu Fiul s-a făcut om, a luat fire umană, a îndumnezeit-o, a vindecat-o și firea noastră este

acum de-a dreapta Tatălui. Dar eu de ce sunt tot bolnavă dacă El a făcut aceasta? Pentru că eu nu sunt doar fire, nu sunt «ceva» pusă într-un sac, ci sunt «un cineva» căruia i s-a dat în grijă această fire. Acest cineva, acest fel de a fi după chipul lui Dumnezeu este modul de a fi al lui Dumnezeu. Căci, mă întreba cineva: Și are Dumnezeu mustață, așa ca mine, după chipul meu? Nu! În limba română există expresia “*în ce chip a făcut-o*”, “*în ce chip este*”, înțelegându-se în ce mod, modul lui de a fi ca persoană.

Fiecare parte din mine se poate îmbolnăvi. Partea vegetativă - de la fire, care e căzută în urma păcatului strămoșesc. Apoi păcatele mele, păcatele strămoșilor, păcatul lumii, păcatul aproapelui meu pot să-mi îmbolnăvească trupul. Dar noi nu știm - și cei care lucrați cu bolnavi să fiți foarte atenți că semnele exterioare nu sunt o mărturie adevărată. Am stat lângă o bolnavă care a avut scleroza creierului mic și care, înainte de a muri, nu mai vorbea normal. Când vroia să zică ceva nu mai putea zice, căci își pierduse mișcarea corzilor vocale. Scotea doar niște răcnete. Când vroia să transmită ceva prin mimica feței, acele gesturi erau niște strâmbături îngrozitoare. Femeia care vindea lapte la noi a zis: „*Săraca, nu-i în toate mințile*”. Cât a suferit aceea ființă care nu era în toate mințile! Dar ea avea de acum o minte plină de har, căci, concomitent cu durerea de a se despărți de copilul ei și de familia ei, care o iubea mult, se rugase, ea intrase în pace cu Dumnezeu și trăia bucuria de a se întâlni cu Dumnezeu. Atunci am văzut cu ochii mei cum poate să fie trupul bolnav și cum comportamentul trupului, care este organul prin care se manifestă sufletul, poate să creeze iluzia că sufletul ar fi bolnav.

Sfinții Părinți merg mai departe și spun că nici nebunii - pentru că nebunia este boala sufletului în partea sa afectivă - n-ar fi bolnavi în sufletul de dinăuntru. Nu știm! Pentru că ei pot fi posedați, pot avea o leziune, undeva, care le tulbură comportamentul, adică sufletul nu se mai poate manifesta. De aceea, mulți dintre Sfinții Părinți se purtau cu nebunii ca și cu niște sfinți, pentru că ei (nebunii), prin felul prin care pătimeau, puteau să ajungă astfel la Dumnezeu, că nimeni nu știe ce este acolo în adânc. Această nesimțire a noastră - iertați-mă, a mea - de a judeca omul după comportare, poate să fie mare păcat. Această nesimțire ne duce la omorârea pruncului, considerând că el nu există dacă nu se manifestă; dar sufletul e întreg acolo, nu are organul de manifestare exterioară, dar el este întreg, cu

trup cu tot este întreg, dar mic.

Până acolo merge nesimțirea noastră. Totdeauna să umblăm cu grijă (dacă vreți, în vârful picioarelor) printre trupuri, pentru că atâta timp cât un trup este viu, acolo, înăuntru, este un suflet despre care eu nu știu nimic. Să nu ne luăm după ce vedem, chiar dacă ne smintește. Apoi vine boala sufletească, boala spirituală, boala părții celei mai înalte, așa-zisele boli ale spiritului, ale sufletului. Acestea sunt doar opera noastră, ele sunt făcute doar cu voia noastră liberă. Acestea sunt păcate devenite patimi, acestea sunt bolile sufletului: păcatul, patima. Acestea sunt numai cu voia noastră, sunt opera noastră; contribuie și diavolul, dar să nu dăm totul pe vina lui. Era un călugăr care a furat un ou în postul mare. A furat oul, dar unde să-l fiarbă. La bucătărie nici vorbă că-l spuneau frații și s-a dus în chilie, a aprins o lumânare și a început să-l coacă, și l-a prins starețul: Ce faci frate? Părinte blagoslovește, iartă-mă, dar – zice - dracul m-a învățat. La care dracul apare și zice: Nu părinte, nici eu nu știam că se poate coace oul așa. Deci, iată că avem și noi creativitatea noastră și inteligența noastră.

Ei, aici este problema: cum văd Sfinții Părinți vindecarea aceasta sufletească!? Ei spun că vindecarea depinde de mine pentru că dacă sufletul meu va fi sănătos în partea lui înaltă, atunci va fi sănătos în întregime. Ce înseamnă sănătate? Înseamnă bucuria de a te folosi de darurile lui Dumnezeu, și dacă Dumnezeu îți „dăruiește” o boală, dar sufletul tău este sănătos, te vei bucura. Eu am văzut asta cu ochii mei, însă nu știu dacă eu aș fi în stare să fac așa - dacă mă doare puțin capul zic: ”Slavă Ție, Doamne”, dar dacă aș suferi mai mult nu știu. Nu am citit în cărți, am văzut asta la oamenii pe care i-am avut în mâinile mele ca bolnavi; am văzut asta la oamenii care au murit; am văzut asta la oameni sănătoși care sufereau și care bombăneau tot timpul, și care erau disperați pentru nimic, absolut pentru nimic. Totul era o închipuire, totul era o imaginație și m-aș opri aici.

Iar dumneavoastră, de acum încolo, să-mi spuneți sau să mă întrebați și să vorbim, și să ne gândim: cum ne vindecăm de patimă? Am aflat câteva lucruri: că numai Mântuitorul e Domn al sufletului și al trupului. Știm unde Îl găsim noi toți care suntem aici, știm unde Îl găsim - este pretutindeni.

Mi-a spus cineva: de ce trebuie să mă duc la Biserică? Dumnezeu nu e peste tot? Așa e, dar una este să te gândești la El și alta este să-L săruți, să-L „mănânci”, să fii cu El, să te îmbrățișeze și să-L îmbrățișezi.

Dacă îți iubești soția, ce faci? Îi scrii scrisori, o lași la Timișoara și vorbești la telefon? Trebuie să fii cu ea, să o atingi. Noi suntem întrupați. Omul este suflet întrupat și trup însuflețit. Eu vreau să ating. Mi-e drag să-l ating pe părintele, mi-e drag să-i sărut mâna, pentru că-i părintele meu și pentru că l-a atins pe Domnul.

Ne e drag să ne ținem de mână. De ce? Pentru că așa ne-a făcut Dumnezeu ca sufletul să se manifeste prin trupul nostru. Atunci, dacă voi fi sănătos, bucuria mea va fi sănătoasă. Asta este!

Și numai acolo ne putem vindeca. Știm unde, știm cum și mai știm un lucru: că există spitale în Biserică și că sunt mai multe feluri de a ne vindeca. Trebuie să ne nevoim de voie, pentru că oamenii se împart în două mari categorii: oamenii lui Hristos și oamenii care sunt în afară de Hristos. Cei care sunt ai lui Hristos sunt cei care se leapădă de ei, își iau crucea și Îl urmează pe El.

Se întreabă unii: Păi de ce să mă duc la Biserică? Așa, că El lucrează cu tine acolo, ca să te facă fiul lui Dumnezeu.

„Să ne iubim unii pe alții!”. Păi, zice: eu nu pot să mă concentrez. Dar unde, cine te-a învățat în Sfânta Revelație sau cine ți-a spus că la biserică ne ducem să ne concentrăm? Ce, suntem la Bivolaru să ne concentrăm? Noi ne ducem ca într-un glas să mărturisim, ne ducem ca să ne iubim unii pe alții. Și suntem unele băbuțe - Dumnezeu să mă ierte, că și eu sunt băbuță - care sunt așa greu de iubit! Mi-a spus odată un securist: *“Da, dumneata ești așa deșteaptă, de ce te duci la Biserică? Trebuie că urmărești ceva!”* ; *“Sunteți într-adevăr isteț. Chiar că urmăresc ceva.”*; *“Ce?”* - el începe să-și noteze și zic: *“Să vă iubesc.”* Zice: *“Pe cine, pe mine?”*; *“Da, pe dumneavoastră”* . Zice: *“Ca ce?”* Zic: *“Ca ce vreți dumneavoastră: ca prieten sau ca vrăjmaș. Vă dați seama că eu numai la biserică pot să obțin această putere, pentru că cu puterea mea nu pot nici să vă supăr, d-apoi să vă iubesc: sunteți securist, sunteți grasuț, vorbiți urât cu mine, mă tutuiți, am atâtea motive să nu vă iubesc, dar dacă mă duc la biserică, Dumnezeu îmi dă putere, și acolo zic: Doamne, când o fi să moară, că uite îi bolnav de ficat - se vedea după pete, după burta mare, nu trebuia să fii în duh să vezi că era bolnav de ficat - adu-i aminte că-l iubești și poate se întoarce”*. Ei, să vedeți că nu m-a mai tutuit, mi-a zis «dumneavoastră» după aceea. I-o fi trecut repede, dar, oricum, Dumnezeu să-l ajute, când o trece dincolo să descopere că Dumnezeu îl iubește.

Aceasta este lupta noastră: mă duc la biserică ca să iubesc. Păi să stau acasă, să mă uit la film și să plâng la serial - iertați-mă, că și eu mă mai uit la ele când nimeresc într-o casă. Stau și mă minunez că seamănă unele cu altele, că cele de anul trecut parcă sunt la fel cu cele de anul acesta - tot două surori care nu știu că-s surori - și lumea plânge și iubește, dar când întâlnesc câte un copil al străzii zic: *“Pleacă de aici păduchiosule, nenorocitul”*. S-a epuizat mila la „Copilul Esmeraldei”! Am zis bine? Am zis. Iertați-mă, au și ele partea lor bună, trebuie să o folosim bine, dar există acel pericol: să trăim iubirea în imaginar. Să te văd eu în biserică că iubești și nu numai atât. Acolo unde vine Duhul Sfânt, vine de-adevăratelea, iar dacă nu-i adevărat, atunci chiar că nu mai are rost să ne ducem. Dar dacă ne ducem, înseamnă că noi credem cu adevărat, și atunci, Doamne ajută-mă să particip. Căci atunci când coboară Duhul Sfânt, bucățica aceea, pătrățica aceea de pâine se transformă în Trupul Lui. De concentrare avem nevoie noi acolo? Sau să profităm de această întâlnire ca să facem ce zice El: *„să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim”*? Și să știți că dacă suntem neputincioși măcar minutul acela, dacă zicem că „ne iubim”, păi, se adună un minut duminica aceasta, un minut duminica cealaltă. Ne-om duce și noi cu 5 minutele pe lumea cealaltă, în veșnicie, și poate că acolo minutul va fi mai lung. Pe urmă, dacă tot trecem prin foc, nu? E șansa noastră. Focul lui Dumnezeu e șansa noastră. Poate că vor fi arse toate orele pierdute și rămâne minutul - știm și noi că mila lui Dumnezeu e mare -, dar eu zic să nu ne culcăm pe o ureche și să ne iubim... și în autobuz...

La început, când am intrat în biserică, știți cât ținea împărăția lui Dumnezeu? Cât patrafirul părintelui. Cât îmi puneia patrafirul pe cap și citea ceva, era bine, când mă ridicam, îl vedeam pe ăla, o vedeam pe aia, mă vedeau ei pe mine și tot așa. Încet, s-a lărgit cât biserica Silvestru, apoi am mai descoperit o biserică la Galați și s-a făcut cât două biserici, apoi am văzut că pot să intru în orice biserică și ținea împărăția într-o clădire, într-o biserică, și într-o bună zi m-am trezit cu împărăția lui Dumnezeu în tramvai. Ei, am zis: *“Uite că se lărgeste”*. Și acum sunt în împărăția lui Dumnezeu doar că sunt foarte nesimțită. Nu simt mereu, dumneavoastră mă ajutați să devin mai simțitoare. Vă mulțumesc! (*extras din conferința „Boala și vindecarea sufletului în tradiția Bisericii Răsăritene”, ținută la Sibiu, 13 decembrie 1998*)